

Innst. O. nr. 3

(2001-2002)

Innstilling fra finanskomiteen om skatte- og avgiftsopplegget 2002 - lovendringer

Ot.prp. nr. 1 (2001-2002), Ot.meld. nr. 2 (2001-2002) og Ot.prp. nr. 21 (2001-2002)

1. INNLEDNING

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Ranveig Frøiland, Svein Roldal Hansen, Tore Nordtun, Torstein Rudihagen og Hill-Marta Solberg, fra Høyre, Svein Flåtten, Torbjørn Hansen, Heidi Larssen og Jan Tore Sanner, fra Fremskrittspartiet, Gjermund Hagesæter, lederen Siv Jensen og Per Erik Monsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Øystein Djupedal, Audun Bjørlo Lysbakken og Heidi Grande Røys, fra Kristelig Folkeparti, Ingebrigt S. Sørfonn og Bjørg Tørresdal, fra Senterpartiet, Morten Lund, fra Venstre, May Britt Vihovde, og fra Kystpartiet, Steinar Bastesen, viser til Stortingets forretningsorden § 19 annet og tredje ledd, som lyder:

«Senest den 20. november skal finanskomiteen avgi innstilling (Budsjett-innst. S. I) om nasjonalbudsjettet og statsbudsjettet, med forslag til rammevedtak for bevilgninger i samsvar med inndeling i rammeområder fastsatt av Stortinget i henhold til § 22 tredje ledd. Forslag til bevilgningsvedtak som utformes i innstillingen eller fremsettes ved behandlingen av den, skal inneholde beløp for alle rammer, og kan ikke gå under rammenivå. I Stortinget kan det ikke voteres særskilt over enkelte deler av et slikt forslag.

Finanskomiteen avgir samtidig innstilling vedrørende skatter og avgifter og rammetilskudd til kommuner og fylkeskommuner.»

Komiteen viser til at regjeringen Stoltenberg i statsråd 28. september 2001 fremmet Ot.prp. nr. 1 (2001-2002) Skatte- og avgiftsopplegget 2002 - lovendringer.

I brev 18. oktober 2001 fra Finansdepartementet til finanskomiteen ble det gjort oppmerksom på enkelte feil i proposisjonen. Brevet er vedlagt innstillingen.

Videre fremmet regjeringen Bondevik II i statsråd 9. november 2001 for det ene foreløpig utgave av Ot.meld. nr. 2 (2001-2002) Om tilbaketrekning av deler av Ot.prp. nr. 1 (2001-2002) Skatte- og avgiftsopp-

legget 2002 - lovendringer og for det andre foreløpig utgave av Ot.prp. nr. 21 (2001-2002) Om lov om endringer i skatte- og avgiftslovgivningen (endret skatte- og avgiftsopplegg 2002).

Komiteen fremmer i denne innstillingen forslag til lovendringer vedrørende skatte- og avgiftsopplegget 2002. Komiteen viser til at det er ulike syn i komiteen når det gjelder skatteopplegget. Komiteen viser i denne forbindelse til komiteens og de enkelte fraksjoners forslag og merknader nedenfor.

2. ENDRING I LOVBESTEMTE BELØPSGRENSER MV.

2.1 Reise mellom hjem og arbeidssted

Sammendrag

Etter gjeldende regler gis skattyter fradrag for reise mellom hjem og arbeidssted (arbeidsreise) med den del av samlet beregnet reisebeløp som overstiger 8 800 kroner i løpet av inntektsåret. Det foreslås at denne nedre beløpsgrensen justeres med anslått lønnsvekst til 9 200 kroner for inntektsåret 2002. Forslaget er nærmere omtalt i St.prp. nr. 1 (2001-2002) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

Det vises til forslag til endring i skatteloven § 6-44 første ledd annet punktum. Departementet foreslår at endringen trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2002.

Komiteens merknader

Komiteen viser til merknader i punkt 2.1.5.2 i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2001-2002).

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kystpartiet, slutter seg til forslaget til endring av skatteloven § 6-44 første ledd annet punktum.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kyst-

partiet går imot forslaget om endring av skatteloven § 6-44 første ledd annet punktum.

2.2 Trygdeavgift - nedre grense for betaling

Sammendrag

Etter gjeldende regler skal det ikke betales trygdeavgift når inntekten er mindre enn 22 200 kroner. Det foreslås at denne nedre beløpsgrensen justeres med anslått lønnsvekst til 23 000 kroner for inntektsåret 2002. Forslaget er nærmere omtalt i St.prp. nr. 1 (2001-2002) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

Det vises til forslag til endring i folketrygdloven § 23-3 fjerde ledd. Departementet foreslår at endringen trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2002.

Komiteens merknader

Komiteen viser til merknader i punkt 2.7.2 i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2001-2002).

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, slutter seg til forslaget til endring av folketrygdloven § 23-3 fjerde ledd.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endring:

I

§ 23-3 fjerde ledd skal lyde:

Det skal ikke betales avgift når inntekten er mindre enn 34 600 kroner. Avgiften må ikke utgjøre mer enn 25 pst. av den del av inntekten som overstiger 34 600 kroner.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2002.»

2.3 Fradrag for fagforeningskontingent, kontingent til arbeidsgiverforening og til yrkes- og næringsorganisasjoner og gave til frivillige organisasjoner

Sammendrag fra Ot.prp. nr. 1 (2001-2002)

Etter gjeldende regler kan det kreves fradrag med inntil 900 kroner for betalt fagforeningskontingent. Tilsvarende gjelder for aktive yrkesutøvere/næringsdrivende som betaler kontingent til visse landsomfattende yrkes- og næringsorganisasjoner. Det foreslås å heve denne grensen til 1 800 kroner for inntektsåret 2002.

Videre gis skattyter fradrag for gaver til visse frivillige organisasjoner når gaven utgjør minst 500 kroner i det året gaven gis. Det maksimale fradrag etter

denne bestemmelsen og for fagforeningskontingent, er til sammen 900 kroner. Det foreslås at denne øvre beløpsgrensen heves til 1 800 kroner for inntektsåret 2002.

Forslagene er nærmere omtalt i St.prp. nr. 1 (2001-2002) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

Etter skatteloven § 6-50 fjerde ledd kan det maksimalt gis fradrag for gaver og fagforeningskontingent med til sammen 900 kroner, noe som nå vil bli endret til 1 800 kroner. Det gjelder ikke en tilsvarende samordning for fradrag for gaver og kontingent til henholdsvis arbeidsgiverforening og yrkes- og næringsorganisasjoner. Etter departementets syn bør det skje samordning også av disse fradragene, slik at det blir en større grad av likestilling mellom næringsdrivende og lønnstakere. Det foreslås derfor at skattyter som krever fradrag for kontingent til arbeidsgiverforening eller yrkes- og næringsorganisasjon med to promille av samlet utbetalt lønn, ikke gis fradrag for gaver til frivillige organisasjoner. For andre som krever fradrag etter § 6-19 gis det maksimalt fradrag for gaver og kontingent med til sammen 1 800 kroner årlig.

Det vises til forslag til endringer i skatteloven § 6-19 annet ledd fjerde punktum, § 6-20 fjerde ledd annet punktum og § 6-50 fjerde ledd. Departementet foreslår at endringene trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2002.

Sammendrag fra Ot.meld. nr. 2 (2001-2002)

Regjeringen Bondevik II trekker i meldingen tilbake forslaget om endringer i skatteloven §§ 6-19 annet ledd fjerde punktum, 6-20 fjerde ledd annet punktum og 6-50 fjerde ledd. Det vises til nærmere omtale i St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 4 (2001-2002) punkt 2.2.6.

Komiteens merknader

Komiteen viser til at forslaget om økning av fradragsgrensene er omtalt også i St.prp. nr. 1 (2001-2002) Skatte-, avgifts- og tollvedtak punkt 2.2.4.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen Stoltenberg foreslo en dobling av fagforeningsfradraget til 1 800 kroner fra 2002. Fradraget ville da komme tilbake til nivået før budsjettforliket for 1999 mellom sentrumspartiene, Høyre og Fremskrittspartiet der fradraget ble halvert til 900 kroner. Disse medlemmer er skuffet over at regjeringen Bondevik II foreslår en halvering av fradraget i forhold til regjeringen Stoltenbergs forslag. Fagorganiserte skal dermed bidra til å finansiere øvrige skatte- og avgiftslettelser i regjeringens budsjett.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet mener regjeringen Bondevik II med dette forslaget viser en klart negativ holdning til fag-

bevegelsen. Disse medlemmer viser også til at Høyre i valgkampen lovet Landsorganisasjonen økt fradrag for fagforeningskontingent og gaver. I brevet fra Jan Petersen av 6. september 2001 heter det:

«Høyre vil utvide ordningen med fradrag for bidrag/kontingent til frivillige organisasjoner, og øke rammen for fradrag. Fagforeningskontingent skal kunne trekkes fra innenfor denne økte rammen.»

Disse medlemmer viser til at regjeringen Bondevik II ikke har funnet rom for en økning i fagforeningsfradraget innenfor en ramme der det gis ytterligere 3,4 mrd. kroner i skattelette. Disse medlemmer er også skuffet over at statsminister Bondevik har varslet at ordningen med fradrag for gaver til frivillige organisasjoner skal skilles ut fra ordningen med fradrag for fagforeningskontingent.

Disse medlemmer fremmer forslag om at fradrag for fagforeningskontingent, gaver m.v. settes til 1 800 kroner.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet fremmer følgende forslag:

«I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

§ 6-19 annet ledd fjerde punktum skal lyde:

Frdrag kan enten gis med inntil 1 800 kroner eller med inntil to promille av samlet utbetalt lønn.

§ 6-20 fjerde ledd annet punktum skal lyde:

Frdrag kan samlet gis med inntil 1 800 kroner eller med en forholdsmessig del av dette beløpet når fradragberettiget kontingent er betalt for bare en del av inntektsåret.

§ 6-50 fjerde ledd skal lyde:

Frdrag etter reglene i denne paragraf gis bare når gaven utgjør minst 500 kroner i det året da gaven er gitt. Det gis maksimalt fradrag for gaver etter denne paragraf og fagforeningskontingent med til sammen 1 800 kroner årlig. For skattyter som krever fradrag for kontingent til arbeidsgiverforening eller yrkes- og næringsorganisasjon etter § 6-19 med to promille av samlet utbetalt lønn gis det ikke fradrag etter denne bestemmelsen. For andre som krever fradrag etter § 6-19 gis det maksimalt fradrag for gaver etter denne paragraf og kontingent etter § 6-19 med til sammen 1 800 kroner årlig.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at Regjeringen foreslår å videreføre det maksimale fra-

draget for fagforeningskontingent, fradraget for gaver til visse frivillige organisasjoner, og fradraget for medlemskontingent til næringsorganisasjoner på 900 kroner i 2002. Det normale er at utgifter av denne typen inngår i minstefradraget. Disse medlemmer viser til at samarbeidspartiene i sitt justerte budsjettforslag foreslår å øke satsen i minstefradraget til 23 pst. Dette bidrar til lavere skatt og ikke minst til å gjøre det mer lønnsomt å arbeide.

Disse medlemmer ser det som en sentral oppgave å legge forholdene til rette for frivillige organisasjoner. I denne forbindelse vil Regjeringen se nærmere på ulike tiltak som kan bedre de økonomiske rammebetingelsene, blant annet muligheten for inntektsfradrag for gaver til visse frivillige organisasjoner. Disse medlemmer vil også vise til at Regjeringen foreslår å øke støtten til frivillige organisasjoner med ytterligere 100 mill. kroner i forhold til regjeringen Stoltenbergs forslag.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet foreslår at fradrag for fagforeningskontingent settes til 0 kroner mens fradrag for bidrag til frivillige organisasjoner settes til 1 800 kroner og fremmer følgende forslag:

«I lov av 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

I

§ 6-20 oppheves.

§ 6-50 fjerde ledd skal lyde:

Frdrag etter reglene i denne paragraf gis bare når gaven utgjør minst 500 kroner i det året da gaven er gitt. Det gis maksimalt fradrag for gaver etter denne paragraf med til sammen 1 800 kroner årlig.

II

Endringene under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2002.»

2.4 Ligningstakster for fast eiendom

Sammendrag fra Ot.prp. nr. 1 (2001-2002)

Det legges opp til at ligningstakstene for fast eiendom som utgangspunkt skal økes med 5 pst. fra 2001 til 2002. Det vises imidlertid til omtalen av en maksimalgrense for ligningsverdiene for boliger i kap. 16 i proposisjonen.

Sammendrag fra Ot.meld. nr. 2 (2001-2002)

Regjeringen Bondevik II er uenig i at ligningstakstene for fast eiendom økes. Det vises til nærmere omtale i St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 4 (2001-2002) punkt 2.2.2.

Komiteens merknader

Komiteen viser til merknader i punkt 2.1.14.3 i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2001-2002).

2.5 Bunnfradrag ved beregning av prosentinntekt av bolig*Sammendrag fra Ot.prp. nr. 21 (2001-2002)*

Prosentinntekt av bolig- eller fritidseiendommer beregnes med utgangspunkt i eiendommens ligningsverdi pr. 1. januar i ligningsåret. Etter gjeldende regler skal prosentinntekten beregnes til 2,5 pst. av ligningsverdien opp til 451 000 kroner. For boligeiendommer skal det ved beregningen av prosentinntekt gis et bunnfradrag i ligningsverdien på 51 250 kroner. For den delen av ligningsverdien som før fradrag overstiger 451 000 kroner, skal inntekten beregnes til 5 pst. Bunnfradraget gis ikke ved beregning av prosentinntekt av fritidseiendom.

Regjeringen foreslår å heve bunnfradraget til 80 000 kroner. Hevingen av bunnfradraget gjennomføres ved endring i skatteloven. Det vises til forslag til endring i skatteloven § 7-11 første ledd bokstav d. Lovendringen foreslås å tre i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2002.

Komiteens merknader

Komiteen viser til at forslaget er omtalt også i St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 4 (2001-2002) punkt 2.2.2 og viser til merknader i punkt 2.1.14.3 i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2001-2002).

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kystpartiet, slutter seg ikke til forslaget om endring i skatteloven § 7-11.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Venstre slutter seg til forslaget om endring i skatteloven § 7-11.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til merknader i punkt 2.1.14.3 i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2001-2002) og fremmer følgende forslag:

«I lov 26. mars 1999 nr. 14 om lov om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

§ 7-11 første ledd bokstav a skal lyde:

Prosentinntekten beregnes til 1,875 pst. av eiendommens ligningsverdi 1. januar i ligningsåret etter fradrag som fastsatt i bokstav d. For den delen av ligningsverdien som før fradrag overstiger 451 000 kroner, skal inntekten likevel beregnes til 3,75 pst.

§ 7-12 sjette ledd bokstav a skal lyde:

Prosentinntekt beregnes med 1,875 pst. av andel av eiendommens ligningsverdi 1. januar i ligningsåret etter fradrag som fastsatt i § 7-11 d. For den delen av andel av ligningsverdi som før fradrag overstiger 451 000 kroner, skal inntekt likevel beregnes med 3,75 pst.»

Komiteens medlem fra Kystpartiet viser til merknad om økning av bunnfradraget i boligbeskatningen i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2000-2001) punkt 2.1.14.3.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«I

I lov av 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

§ 7-11 første ledd bokstav d første punktum skal lyde:

Ved beregning av nettoinntekt etter bokstav a skal det gjøres et fradrag på 200 000 kroner i ligningsverdien.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2002.»

2.6 Særfradraget for alder og uførhet*Sammendrag fra Ot.prp. nr. 21 (2001-2002)*

Særfradraget gis med hjemmel i skatteloven § 6-81. Etter gjeldende regler gis det fradrag med inntil 1 470 kroner pr. påbegynt måned fra den tiden skattyter er 70 år, tar ut alderspensjon etter folketrygdloven § 19-6 eller mottar lovbestemt uførestønad/-pensjon på grunn av betydelig nedsatt ervervsevne. Til sammen utgjør dette maksimalt 17 640 kroner i særfradrag for skattytere som kan kreve fradrag for hele inntektsåret. Øvrige skattytere som mottar lovbestemt uførestønad eller uførepensjon mv. gis halvt særfradrag.

Beløpsgrensen har, gjennom henvisninger fra skatteloven §§ 6-82 til 6-85, betydning også for særfradrag for lettere nedsatt ervervsevne og for usedvanlig store kostnader ved sykdom.

Regjeringens forslag innebærer at særfradraget økes til 1 530 kroner pr. måned, det vil si maksimalt 18 360 kroner pr. år.

Det vises til forslag til endringer i skatteloven § 6-81. Det foreslås at endringene trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2002.

Komiteens merknader

Komiteen viser til at forslaget er omtalt også i St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 4 (2001-2002) punkt 2.2.4 og

viser til merknader i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2001-2002) punkt 2.1.3.3.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet går imot Regjeringens forslag om endring av skatteloven § 6-81.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti, Venstre og Kystpartiet slutter seg til forslaget om endring i skatteloven § 6-81.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til merknader i punkt 2.1.3.3 i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2001-2002) og fremmer følgende forslag:

«I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

I

§ 6-81 første ledd bokstav a skal lyde:

- a. Fra og med den måned skattyter fyller 70 år, gis det et særfradrag i alminnelig inntekt på 2 083 kroner pr. påbegynt måned. Ektefeller har til sammen rett til samme særfradrag som en enslig.

§ 6-81 annet ledd skal lyde:

Fra og med den måned skattyter mottar foreløpig uførestønad etter folketrygdloven § 12-16 eller uførepensjon fordi ervervsevnen er satt ned med minst $\frac{2}{3}$, gis det et særfradrag i alminnelig inntekt på 2 083 kroner pr. påbegynt måned.

II

Endringene under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2002.»

3. AVSKRIVNINGSSATSER

3.1 Sammendrag

3.1.1 Bakgrunn

Ved behandling av Dokument nr. 8:54 (2000-2001) konkluderte flertallet i finanskomiteen, alle utenom medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, i Innst. S. nr. 210 (2000-2001), med at:

«(...) ein heilskapleg vurdering av saldoavskrivningssatsane må vera ein del av den varsla reformen av skattesystemet som skal fremjast som eiga melding til hausten.»

Etter Regjeringens syn bør det sentrale prinsippet for fastsettelsen av avskrivningssatsene fortsatt være at de i størst mulig grad skal samsvare med faktisk

økonomisk verdifall. En har ikke funnet det ønskelig å vente med denne presentasjonen og de konkrete forslag til fremleggelsen av den kommende stortingsmeldingen om skattereform senere i høst. Det er behov for rask avklaring og iverksetting av forslagene om nye avskrivningssatser allerede fra og med inntektsåret 2002. Finansdepartementets vurdering og forslag til nye avskrivningssatser presenteres i kap. 3 i proposisjonen.

Tabell 3.1 i proposisjonen viser gjeldende saldo-grupper og utviklingen i avskrivningssatsene fra Aarbakkegruppens forslag (NOU 1989:14) og frem til gjeldende avskrivningssatser.

3.1.2 Departementets vurderinger og forslag

Departementet legger som nevnt i proposisjonen til grunn de samme overordnede prinsippene for utforming av avskrivningssatsene som i Ot.prp. nr. 35 (1990-1991). På bakgrunn av disse prinsippene og ulike empiriske undersøkelser av faktisk økonomisk verdifall, foreslår departementet å øke enkelte avskrivningssatser, jf. tabell 3.3 i proposisjonen.

Merknader til hver av gruppene:

Gruppe a (kontormaskiner o.l.): En betydelig andel av innkjøpte kontormaskiner kan trolig utgiftsføres direkte, siden innkjøpspris ligger under 15 000 kroner. En noe høyere avskrivningssats enn i dag vil redusere forskjellen mellom kontormaskiner som kan utgiftsføres direkte og de som må aktiveres. I tillegg kan empiriske undersøkelser tyde på at en avskrivningssats på 30 pst. er om lag i samsvar med kontormaskinens faktiske økonomiske verdifall. Departementet foreslår derfor å øke avskrivningssatsen på kontormaskiner til 30 pst.

Gruppe b (ervert forretningsverdi): Avskrivningssatsen i denne gruppen ble høsten 2000 foreslått redusert til 20 pst. både av hensyn til faktisk økonomisk verdifall og for å begrense skattetilpasning, jf. departementets begrunnelse i Ot.prp. nr. 1 (2000-2001) side 21. Departementet ser ingen momenter som taler for å endre denne avskrivningssatsen.

Gruppe c (vogntog, lastebiler, busser, varebiler mv.): En avskrivningssats på 20 pst. er i samsvar med det som legges til grunn ved beregning av kapitalslit for denne typen realkapital i det norske nasjonalregnskapet. Ifølge Vegdirektoratet er gjennomsnittsalderen for vrakede varebiler 14 år, noe som isolert sett tilsier en saldoavskrivningssats på 15 pst. Gjennomsnittlig levetid for vogntog, busser og lastebiler kan imidlertid være noe lengre. Departementet foreslår derfor at en opprettholder en sats på 20 pst.

Gruppe d (personbiler, maskiner, inventar mv.): En avskrivningssats på 15 pst. for maskiner og inventar er om lag i samsvar med det som legges til grunn i nasjonalregnskapet og de empiriske undersøkelsene som er gjennomført. Det er heller ikke noe empirisk

belegg for at levetidene er kortere i dag enn for 20 år siden, snarere tvert imot. Gjennomsnittsalderen på norske personbiler ved vraking er nå 17 år, noe som også kan tyde på at en avskrivningssats på 15 pst. ikke er for lavt i forhold til faktisk økonomisk verdifall. I Nasjonalregnskapet benyttes imidlertid en noe høyere sats for personbiler. Samlet sett taler disse forholdene for å beholde en avskrivningssats på 15 pst. for alle driftsmidler i denne saldogruppen.

Gruppe e (skip, fartøyer, rigger mv.): En avskrivningssats på 14 pst. for denne gruppen er i samsvar med forslaget i Ot.prp. nr. 35 (1990-1991), selv om empiriske undersøkelser gir grunnlag for å hevde at det faktiske verdifallet er godt under 10 pst. Den høyere avskrivningssatsen ble begrunnet med utgangspunkt i skipsfartens internasjonale karakter. Norge har siden innført særlige skatteregler for skip i utenriksfart, slik at dette argumentet for å opprettholde en høy sats dermed er blitt svakere. Likevel er det fortsatt mange skip som ikke går inn under disse særreglene, og som derfor avskrives etter vanlig sats. Departementet har derfor kommet til at avskrivningssatsen kan opprettholdes på 14 pst.

Gruppe f (fly, helikopter): Den gjeldende avskrivningssatsen på 12 pst. er den samme som ble foreslått i Ot.prp. nr. 35 (1990-1991), men noe høyere enn foreslått av Aarbakkegruppen. Departementet foreslår ingen endringer i denne avskrivningssatsen, selv om departementet har innhentet opplysninger som tyder på at levetiden for fly er vesentlig lengre enn en avskrivningssats på 12 pst. tilsier.

Gruppe g (anlegg for overføring og distribusjon av elektrisk kraft og elektroteknisk utrustning i kraftforetak): I Ot.prp. nr. 23 (1995-1996) foreslo departementet at særlige driftsmidler i nettvirksomhet (linjer, kabler, master, transformatorer, koblingsanlegg mv.) og tilsvarende driftsmidler i kraftproduksjon skal avskrives på saldo og med en sats på 5 pst. Dette ble ansett rimelig i samsvar med faktisk økonomisk verdifall. Det vises i den forbindelse til følgende merknader i proposisjonen til endring av skatteloven 1911 §§ 44-2 og 44-5 bokstav g som ble vedtatt 28. juni 1996:

«Driftsmidler som inngår i anlegg for overføring og distribusjon av kraft vil normalt være «anlegg» etter skatteloven § 44-2 bokstav g, og saldoavskrives med 5 pst., jf. § 44 A-5. Departementet anser det hensiktsmessig at det lovfestes i § 44 A-2, jf. § 44-5 at linjer, kabler, transformatorer, koblingsanlegg og lignende elektroteknisk utrustning (unntatt generatorer) i kraftforetak skal saldoavskrives med denne satsen.»

Departementet har ikke fått nye opplysninger som gir grunnlag for å endre den konklusjon som ble lagt til grunn ved kraftskattereformen. Det foreslås derfor å øke avskrivningssatsen for de driftsmidler som var omfattet av ovennevnte lovendring til 5 pst. Det foreslås opprettet en egen saldogruppe for disse.

Gruppe h (bygg og anlegg, hoteller mv.): Etter gjeldende regler er avskrivningssatsen for bygg og anlegg 2 pst., bortsett fra for driftsbygninger i landbruket der avskrivningssatsen er 4 pst. Avhengig av næring avskrives bygg og anlegg i nasjonalregnskapet med 4 og 3,3 pst., og andre empiriske undersøkelser kan tyde på at det økonomiske verdifallet er i størrelsesorden 4 pst. Departementet foreslår derfor å øke avskrivningssatsen for bygg og anlegg generelt til 4 pst. og til 8 pst. for bygg med spesielt kort levetid. Avskrivningssatsen for driftsbygninger i landbruket videreføres med 4 pst.

Gruppe i (forretningsbygg): Etter gjeldende regler er det ikke anledning til å avskrive verdifall på forretningsbygg i sentrale strøk, mens det er satt en sats på 1 pst. for forretningsbygg i distriktene. I henhold til de omtalte prinsippene for fastsettelse av avskrivningssatser, er det ingen grunn til å ha ulike avskrivningssatser i sentrale strøk og distriktene. Empiriske undersøkelser tyder dessuten på at en avskrivningssats på 2 pst. er godt i samsvar med økonomisk verdifall, og departementet foreslår derfor å øke satsen til 2 pst. for alle forretningsbygg. Det innebærer at avskrivningssatsen for bygg i distriktene øker fra 1 pst. til 2 pst., mens den øker fra 0 til 2 pst. i sentrale strøk.

Departementet viser til forslag til endringer i skatteloven §§ 14-41, 14-43, 14-44, 14-45 og 18-6.

3.1.3 Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet anslår at de foreslåtte endringene i avskrivningssatsene vil gi et provenytap på om lag 1,5 mrd. kroner påløpt i 2002, og om lag 80 mill. kroner bokført. Tabell 3.4 i proposisjonen viser hvordan provenyet fordeler seg på de ulike saldogruppene. Anslagene er basert på Statistisk sentralbyrås saldostatistikk for 1999. I de tilfellene der det ikke finnes saldostatistikk, er regnskapsstatistikk lagt til grunn. Det er tatt hensyn til at ikke alle aksjeselskaper og næringsdrivende er i skatteposisjon.

3.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslagene til endring av skatteloven §§ 14-41, 14-44, 14-45 og 18-6.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kystpartiet, slutter seg til forslagene til endring av skatteloven §§ 14-43.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kystpartiet ser det som positivt at Regjeringen foreslår å reversere noen av de innstrammingene som skjedde høsten 1999 og 2000 vedrørende takten på utgiftsføringen av kostprisen på ulike driftsmidler.

Fordi Norge fortsatt har mindre gunstige avskrivningssatser enn våre naboland er det nødvendig å gå lengre og reversere hele innstrammingen. Disse

medlemmer vil derfor foreslå at alle avskrivningssatser settes til 1999-nivå. Dette innebærer bl.a. økning i avskrivningssatsene for saldogruppene c og d som omfatter henholdsvis lastebiler og produksjonsmaskiner.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

§ 14-43 første og annet ledd skal lyde:

(1) Saldo for driftsmidler mv. som nevnt i § 14-41 første ledd kan avskrives med inntil følgende sats:

- a. kontormaskiner og lignende - 30 pst.
- b. ervervet forretningsverdi - 30 pst.
- c. vogntog, lastebiler, busser, varebiler, drosjebiler og kjøretøyer for transport av funksjonshemmede - 25 pst.
- d. personbiler, traktorer, maskiner, redskap, instrumenter, inventar mv. - 20 pst.
- e. skip, fartøyer, rigger mv. - 20 pst.
- f. fly, helikopter - 12 pst.
- g. anlegg for overføring og distribusjon av elektrisk kraft og elektroteknisk utrustning i kraftforetak - 5 pst.
- h. bygg og anlegg, hoteller, losjibus, bevertningssteder m.v. - 4 pst.
- i. forretningsbygg - 2 pst.

(2) Bygg nevnt under h og i som er lokalisert i kommune eller del av kommune som pr. 31. desember i inntektsåret omfattes av det geografiske virkeområdet for distriktpolitiske virkemidler som forvaltes av Statens nærings- og distriktsutviklingsfond og av fylkeskommunene kan avskrives med dobbel sats. Forhøyet avskrivningssats gjelder også for saldo for bygg med så enkel konstruksjon at det må anses å ha en brukstid på ikke over 20 år fra oppføringen. Saldo for slikt bygg kan avskrives med inntil 10 pst.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet peker på at det gjennom de siste års statsbudsjett har vært gjennomført store endringer i avskrivningssatsene. Dette gir liten grad av forutsigbarhet. Det er viktig å operere med en avskrivningstid som reflekterer den faktiske verdiforringelsen. Derfor ber disse medlemmer Regjeringen om å legge fram en gjennomgang av avskrivningssatsene med dette som mål og viser til sitt forslag i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2001-2002) punkt 2.2.1.2.

Komiteens medlem fra Senterpartiet fremmer følgende forslag:

«I lov av 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

§ 14-43 første og annet ledd skal lyde:

I

(1) Saldo for driftsmidler mv. som nevnt i § 14-41 første ledd kan avskrives med inntil følgende sats:

- a. kontormaskiner og lignende - 30 pst.
- b. ervervet forretningsverdi - 20 pst.
- c. vogntog, lastebiler, busser, varebiler, drosjebiler og kjøretøyer for transport av funksjonshemmede - 20 pst.
- d. personbiler, traktorer, maskiner, redskap, instrumenter, inventar mv. - 15 pst.
- e. skip, fartøyer, rigger mv. - 14 pst.
- f. fly, helikopter - 12 pst.
- g. anlegg for overføring og distribusjon av elektrisk kraft og elektroteknisk utrustning i kraftforetak - 5 pst.
- h. bygg og anlegg, hoteller, losjibus, bevertningssteder mv. - 4 pst.
- i. forretningsbygg - 2 pst.

(2) Forhøyet avskrivningssats gjelder for

- a. bygg med så enkel konstruksjon at det må anses å ha en brukstid på ikke over 20 år fra oppføringen. Saldo for slikt bygg kan avskrives med inntil 6 pst.
- b. fiskefartøyer. Saldo for slikt fartøy kan avskrives med inntil 20 pst.
- c. driftsmidler som omfattes av første ledd h og som eies av næringsdrivende i jordbruk og skogbruk som hjemmel i lov 19. juni 1969 nr. 66 § 31 skal eller kan levere årsoppgave for beregning av merverdiavgift, og for bortforpaktere som med hjemmel i forskrift 22. august 1973 nr. 3 kan registreres i merverdiavgiftsmanntallet. Saldo for disse driftsmidlene kan avskrives med inntil 6 pst.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2002.»

4. ENDRINGER I REGLENE OM SKATTE- OG ARVEAVGIFTSFRITAK FOR KONGEN OG DEN KONGELIGE FAMILIE

4.1 Sammenheng

4.1.1 Innledning

Finansdepartementet foreslår endringer i bestemmelsene om skatte- og arveavgiftsfritak for Kongen og den kongelige familie.

I St.prp. nr. 1 (2001-2002) Skatte-, avgifts- og tollvedtak foreslås å avvikle avgiftsprivilegiene for det kongelige hus. Forslaget er utarbeidet i samarbeid med hoffforvaltningen, blant annet på bakgrunn av ønsker fra hoffforvaltningen om en gjennomgang av regelverket. Fra hoffforvaltningen er det også uttrykt ønske om en gjennomgang og avklaring med hensyn til fritakene for Kongen og hans nærmeste for å svare ar-

veavgift og skatt av inntekt og formue. Forslagene til endringer i reglene om skatte- og arveavgiftsfritak fremsettes etter at de har vært presentert for H.M. Kong Harald V, som ikke har noe å innvende mot dem.

I punkt 4.2 i proposisjonen gis en oversikt over gjeldende rett på området.

4.1.2 Departementets vurderinger og forslag

4.1.2.1 Fritak for skatt på inntekt og formue

Etter Regjeringens vurdering er det etter norske forhold ikke grunn til å innføre en alminnelig plikt for monarken og dennes nærmeste til å svare skatt på inntekt. Det er behov for en klargjøring og begrensning av personkretsen som skal omfattes av fritaket, men både praktiske og prinsipielle hensyn tilsier at det någjeldende skattefritaket for Kongen og hans nærmeste i hovedsak bør videreføres.

En grunn til dette er at skatt på inntekt for en stor del består av nettoskatter. Denne måten å fastsette skattegrunnlaget på lar seg vanskelig gjennomføre for monarken og hans nærmeste.

Staten dekker delvis kongehusets kostnader, for en del gjennom apanasje, og for en del gjennom driftsbevilgninger. For driftsbevilgningene avlegges regnskap, mens apanasjen står til fri disposisjon for de kongelige. Den vesentligste delen av Kongens apanasje brukes likevel til lønn og andre driftsutgifter. Det synes derfor ikke å være noen god grunn til å skille ut apanasjen som skattepliktig inntekt.

Å beskatte private kapitalinntekter særskilt er vanskelig å gjennomføre. Disse inntektene er med på å finansiere kongehusets virksomhet, og skattlegging vil medføre fordelingsproblemer knyttet til fradrag for utgifter.

Selv om ikke alle de hensyn som er nevnt ovenfor gjør seg gjeldende når det gjelder skatt av formue, bør fritaket for å svare skatt av formue, blant annet av praktiske grunner, ha samme avgrensning som fritaket for skatt av inntekt.

I tillegg til det ovennevnte nevnes at ligningslovens opplysnings- og kontrollbestemmelser er dårlig egnet til å anvendes overfor monarken og hans nærmeste. Her gjør det seg gjeldende helt andre hensyn enn i forhold til avgiftsprivilegiene, som foreslås opphevet, jf. omtalen av dette i St.prp. nr. 1 (2001-2002) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

Etter det ovennevnte antas det ikke aktuelt verken å oppheve fritaket i sin helhet eller å begrense det etter arten av skattegrunnlaget. Det er imidlertid behov for lovendringer som klargjør og begrenser personkretsen.

Det synes klart at avgrensningen av personkretsen som skal omfattes av fritaket for skatt på inntekt og formue hovedsakelig bør skje ut fra en vurdering av nærheten til tronen og kongehusets offisielle rolle.

Samtidig må det tas hensyn til at reglene skal gi en klar avgrensning og være enkle å praktisere.

Monarken selv og dennes ektefelle må fortsatt omfattes av fritaket. Videre står den nærmeste arvingen til tronen i hvert slektsledd i en særstilling på grunn av sin nærhet til tronen. At dennes søsken skal ha skattefritak er mindre begrunnet. Det synes velbegrunnet å avgrense skattefritaket slik at bare den nærmeste tronarvingen i hver generasjon omfattes. Ektefeller av disse personene må imidlertid også omfattes.

Felles barn av foreldre som begge er omfattet av fritaket i skatteloven, foreslås unntatt fra skatteplikt til og med det inntektsår de fyller 19 år. Det anses ikke hensiktsmessig at felles barn som nevnt skal undergis separat beskatning. Etterkommere av monarken som ikke er nærmeste arving til tronen i slektsleddet vil da bli skattepliktige fra og med det inntektsår de fyller 20 år.

Forslaget innebærer at søsken over 19 år ikke likebehandles i forhold til skattefritaket. Dette er imidlertid en konsekvens av at søsken av slektsleddets nærmeste tronarving ikke har den samme nærhet til tronen. Hensynet til likebehandling mellom søsken bør da vike, slik at skattefriheten for den nærmeste tronfølgeren ikke også skal gjelde for dennes søsken (med ektefelle).

Det vises til forslag til endring i skatteloven § 2-30 første ledd bokstav a.

4.1.2.2 Fritak for å svare arveavgift

De hensyn som er nevnt i punkt 4.3.1 i proposisjonen som begrunnelse for at monarken og hans nærmeste skal være fritatt for skatt på inntekt og formue, gjør seg i stor grad gjeldende på tilsvarende måte når det gjelder plikt til å svare arveavgift. Arveavgift innebærer plikter med hensyn til opplysning og kontroll som det ikke er hensiktsmessig å pålegge Kongen og hans nærmeste. Hovedbegrunnelsen for arveavgiftsfritaket ligger imidlertid i hensynet til at kongehusets egen formue skal kunne forbli i kongehusets eie ubeskåret. For øvrig bemerkes at det utjevningsformål som ligger til grunn for arveavgiftsordningen generelt, ikke kan begrunne arveavgiftsplikt for Kongen og hans nærmeste.

Regjeringen anser at fritaket for å svare arveavgift i hovedsak bør videreføres. Som for fritaket for å svare skatt av inntekt og formue er det imidlertid behov for en lovendring for å klargjøre og begrense personkretsen som skal omfattes av arveavgiftsfritaket. Det foreslås at fritaket begrenses til arv og gave til Kongen, Dronningen, den nærmeste arvingen til tronen i hver generasjon og ektefeller av de nevnte personer, samt søsken i tronfølgen under 20 år.

Det anses ikke hensiktsmessig å skille etter hvem arven eller gaven kommer fra, eller etter arveavgiftsgrunnlagets art. Med den foreslåtte begrensningen i

personkretsen som omfattes av fritaket anses det heller ikke å være behov for dette.

Det vises til forslag til endring i arveavgiftsloven § 1 femte ledd.

4.1.2.3 Eiendomsskatt

Som nevnt under punkt 4.2 i proposisjonen har de kongelige etter gjeldende rett ikke fritak for å svare eiendomsskatt av fast eiendom som er i deres private eie.

Eiendomsskatt fremstår i dag i større grad enn tidligere som en ren skatt på linje med inntekts- og formuesskatt, men er i motsetning til disse skatteformene en objektskatt. Skatten utskrives på faste eiendommers bruttov verdi, uten omfattende oppgaveplikt for eierne. Det er ingen særlige praktiske eller prinsipielle grunner til at slik skatteplikt ikke kan hvile på eiendommer som tilhører Kongen og hans nærmeste. Det foreslås derfor ikke endringer i eiendomsskatteloven på dette punktet.

4.1.3 Ikrafttredelse

Departementet foreslår at lovendringen i skatteloven skal tre i kraft med virkning fra og med inntektsåret 2002. Endringen i arveavgiftsloven foreslås å tre i kraft med virkning for arv og gave hvor rådigheten erverves 1. januar 2002 eller senere.

4.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til brev fra Finansdepartementet ved finansministeren 18. oktober 2001, som er vedlagt innstillingen, der det gjøres oppmerksom på omtalefeil i proposisjonen.

Komiteen slutter seg til forslagene til endring av skatteloven § 2-30 første ledd bokstav a og arveavgiftsloven § 1 femte ledd.

5. SKATTEFRADRAG FOR FORSKNINGS- OG UTVIKLINGSKOSTNADER

5.1 Sammendrag fra Ot.prp. nr. 1 (2001-2002) (regjeringen Stoltenberg)

5.1.1 Innledning

Under Stortingets behandling av Revidert nasjonalbudsjett 2001 ble det etter forslag fra flertallet i finanskomiteen (alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti) fattet vedtak om å be Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2002 legge frem forslag om et skattefradrag for bedriftenes FoU-utgifter i tråd med Hervik-utvalgets forslag i NOU 2000:7 og merknadene i Innst. S. nr. 325 (2000-2001). Hervik-utvalgets forslag og oppfølgingen av dette er omtalt i punkt 5.3 i proposisjonen.

5.1.2 Generelle vurderinger

Hervik-utvalgets flertall og stortingsvedtaket bygger på en skattefradragmodell, det vil si at FoU-støtten gis som fradrag i utlignet skatt. Dette krever ingen bevilgning, men innebærer reduserte skatteinntekter. I praksis vil fradraget hovedsakelig bli gitt som motregning i den årlige inntektsskatt for bedriftene. Skattefradraget har reelt preg av en regelstyrt (rettighetsbasert) tilskuddsordning. For det første skal skattefradraget være en rettighet når vilkårene er oppfylt. Fradraget skal ikke begrenses av noe bevilgningsvolum. For det andre skal bedriftene få kontant utbetalt tilskudd så langt årets skattebeløp ikke dekker FoU-fradraget. For det tredje skal retten til støtte følge direkte av en forskningsfaglig godkjenningsprosedyre som er nærmere beskrevet av Hervik-utvalget.

Utvalgets flertall begrunnet koblingen til skattesystemet med at en skatteordning bedre markerer at støtten er et bidrag fra det offentlige for en økt ytelse fra næringslivets side, og som etter hvert vil føre til høyere inntekter i næringslivet og økt skatteinngang. En tilskuddsordning vil ifølge utvalget kunne bli oppfattet som noe staten gir bedriftene fordi de ikke klarer seg på egen hånd. Den økte FoU-innsatsen staten stimulerer til vil etter hvert føre til høyere aktivitet og dermed høyere skatteinntekter.

Koblingen til ligningen blir etter departementets oppfatning reelt sett bare en teknisk oppgjørsmåte for en rettighetsbasert tilskuddsordning. Utvalgets begrunnelse for å koble en slik tilskuddsordning til skattesystemet er etter departementets oppfatning svak. Det er normalt at utgifter budsjetteres på statsbudsjettets utgiftsside selv om det kan føre til økt verdiskaping og økte skatteinntekter. Dersom utvalgets prinsipp skulle legges til grunn også for andre tilskuddsordninger, ville skattesystemet bli overbelastet.

Etter departementets oppfatning er en regelstyrt tilskuddsordning et alternativ til skattefradragmodellen. Hovedforskjellen mellom en skattemodell og en tilskuddsordning er at tilskuddet kan utbetales direkte fra Norges forskningsråd etter den faglige godkjenningsordningen som også Stortinget har forutsatt for skatteordningen. En slik løsning vil være teknisk enklere og vil etter departementets oppfatning bedre ivareta Stortingets intensjoner enn skattefradragmodellen. Løsningen vil også innebære at tilskuddet kan utbetales på et tidligere tidspunkt enn ved skattefradragmodellen, slik at bedriftenes eventuelle likviditetsbehov ivaretas bedre. Det vises til nærmere omtale i kap. 5.9 i proposisjonen.

5.1.3 Nærmere om regulering og avgrensning

5.1.3.1 Definisjon av forskning og utvikling (FoU)

Hva forstås med FoU

Begrepet FoU favner om til dels svært ulike typer virksomhet. Verken i skattemessig eller regnskaps-

messig sammenheng foreligger det noen klar definisjon av begrepet FoU.

OECD har utarbeidet en nærmere definisjon av begrepet FoU for innsamling av data og utarbeidelse av statistikk med sikte på å kunne foreta internasjonale sammenligninger. Her deles FoU inn i grunnforskning, anvendt forskning og utviklingsarbeid som er nærmere beskrevet i punkt 5.5.1.1 i proposisjonen.

I næringslivet forstås FoU normalt som arbeidet med å utvikle nye produkter eller produksjonsmetoder. I NOU 2000:7 under kapittel 9.3 Bedriftsrettede tiltak legger Hervik-utvalget følgende til grunn:

«Med forskning og utvikling menes i denne sammenheng systematisk arbeid med sikte på å fremskaffe ny kunnskap, informasjon eller erfaring som antas å være til nytte for bedriften i forbindelse med utvikling av nye eller bedre produkter eller tjenester eller produksjonsmåter.»

Videre viser utvalget til at det kan stilles opp et skille mellom forskning og det utviklingsarbeid som ligger nær til forskning på den ene siden, og et mer omfattende innovasjonsbegrep som også omfatter utviklingsarbeid som ligger et stykke fra egentlig forskning. Utvalget har i sitt utkast til nærmere regler valgt å legge til grunn den førstnevnte forståelsen, jf. NOU 2000:7 side 149. Departementet slutter seg til en slik forståelse av FoU-begrepet. Dette innebærer at blant annet vanlig, bedriftsorientert produktutvikling uten forskningspreg vil falle utenfor skattefradragssystemet.

I henhold til forslag til lovtekst fra flertallet i Hervik-utvalget skal det også kunne kreves fradrag for «tilskudd til godkjent forskningsinstitusjon eller sammenslutning av næringsdrivende som har til formål å drive forskning og utvikling». Etter dette kan forslaget synes også å omfatte rene tilskudd til slike institusjoner uten noen kobling til konkrete FoU-prosjekter i bedriften som yter tilskuddet. Flertallet i finanskomiteen ber i sitt forslag i Innst. S. nr. 325 (2000-2001) om at det legges frem forslag i tråd med Hervik-utvalgets forslag og merknadene i innstillingen. I komitéflertallets merknader er imidlertid ovennevnte del av flertallet i Hervik-utvalgets forslag ikke gjengitt. Det vises til kapittel 23.2.5 i nevnte innstilling.

På bakgrunn av merknadene i Innst. S. nr. 325 (2000-2001) legger departementet til grunn at det ikke skal gis fradrag for slike tilskudd. Det vises her til at forslaget av flertallet er begrunnet i et ønske om å øke forsknings- og utviklingsinnsatsen i bedriftene med sikte på å stimulere næringslivets egen innsats med hensyn til FoU. Tilskudd til forskning for andres regning har en annen karakter, og det kan være tilfeldig om slike forskningsresultat ganger det konkrete foretak som yter tilskuddet.

Den nærmere fradragavgrensning må skje i forskrift som departementet foreslår lovhjemmel for.

Nærmere om hvilke kostnader som kan anses som FoU

De relativt store vanskene med å gi FoU-begrepet et presist innhold forplanter seg videre til spørsmålet om hvilke typer kostnader som skal anses forbundet med et konkret, godkjent FoU-prosjekt. Hervik-utvalget peker på dette og angir at det har valgt en løsning med forholdsvis detaljert angivelse både av hva som skal omfattes og hva som faller utenfor ordningen. Samtidig erkjennes det av utvalget at de begreper som er anvendt ikke har et helt presist innhold.

Aktuelle målsettinger for kvalitetssikring av prosjekter som innrømmes skattefradrag bør etter departementets mening ivaretas gjennom ordningen med godkjenning av prosjektet fra Norges forskningsråd. Etter departementets syn må det imidlertid stilles krav om at de utgifter som skal inngå i skattefradraget også er fradragberettiget i henhold til skatteloven kapittel 6 ved fastsettelsen av alminnelig inntekt. Dette vil avgrense fradragretten til å omfatte kostnader virksomheten har pådratt seg i sin næring med sikte på å erverve, vedlikeholde eller sikre skattepliktig inntekt. Det kreves ikke at kostnadene har vært vellykkede, det vil si ført til et verdifullt forskningsresultat for bedriften.

Videre finner departementet ikke grunn til at andel av faste kostnader mv. i et foretak skal kunne henføres til FoU-delen av foretakets samlede aktivitet, og dermed bli klassifisert som grunnlag for FoU-fradrag. Det vises her til at dette ikke er omfattet av Hervik-utvalgets forslag til lov- og forskriftstekst, samtidig som utvalget presiserer at «forskriftene [må] utformes slik at de gir en rimelig avgrensning mot løpende drift, som ikke angår det offentlige».

Generelt vil fradragretten avgrenses gjennom et nærmere definert FoU-prosjekt, enten dette arbeidet foregår i bedriftens egen regi eller gjennom kjøp av oppdragsforskning fra godkjent forskningsinstitusjon.

5.1.3.2 Hvem som skal omfattes av ordningen

Hervik-utvalgets forslag

Utvalget uttaler i innstillingen at ordningen primært tar sikte på relativt små prosjekter, mens større prosjekter er forutsatt håndtert gjennom de ordinære direkte virkemidlene i Norges forskningsråd. Dette trekker etter departementets vurdering i retning av en forutsetning om at større foretak ikke skal omfattes av ordningen. Det vises her til at prosjekter av begrenset omfang normalt vil være mest aktuelle for mindre virksomheter organisert uten omfattende formelle selskapsstrukturer.

Krav til revisorattestasjon

Hervik-utvalget forutsetter på side 149 i NOU 2000:7 at kostnader til FoU-arbeid i egen regi må attesteres av revisor for å gi rett til fradrag. Dette reiser spørsmål om ordningen er forutsatt begrenset til å

gjelde virksomhet som er underlagt revisjonsplikt, jf. revisorloven § 2-1

Et krav om revisorattestasjon basert på revisjonsplikt vil utelukke mindre bedrifter som ikke omfattes av revisjonsplikten i revisorloven § 2-1 fra ordningen med skattefradrag for kostnader til FoU. Med hensyn til hvilke former for virksomhetsutøvelse som er forutsatt å skulle omfattes, finner departementet ikke holdpunkter for å oppstille et vilkår om at virksomheten må være underlagt revisjonsplikt for å komme inn under ordningen. Det legges til grunn at kravet om revisorattestasjon er oppstilt med sikte på å unngå misbruk av ordningen og et omfattende kontrollbehov fra ligningsmyndighetenes side. Kravet kan derfor oppfylles ved å engasjere en revisor til attestasjonsoppgaven, selv om foretaket ikke har revisjonsplikt.

En avgrensning til små og mellomstore bedrifter

Departementet har foretatt en vurdering av om ordningen bør avgrenses til å omfatte bare små og mellomstore bedrifter.

Spørsmålet reises på bakgrunn av uttalelser i NOU 2000:7 kapittel 9.3 Bedriftsrettede tiltak.

Departementet legger til grunn at det i praksis normalt vil være en sammenheng mellom størrelsen på foretaket og omfanget av de FoU-prosjekter som igangsettes. Videre vises det til at Stortinget har gitt sin tilslutning til utvalgets forslag om at bedrifter som ikke er i skatteposisjon skal gis et tilskudd tilsvarende verdien av skattefradraget. Normalt vil det være i en fase med oppstart av en virksomhet at denne vil være utenfor skatteposisjon. I de langt fleste tilfeller vil dette også falle sammen med at bedriften er av relativt beskjeden størrelse.

Hovedbegrunnelsen for å begrense ordningen til små og mellomstore bedrifter vil imidlertid være at behovet for en slik støtteordning antas å være ulikt for små og mellomstore bedrifter på den ene siden og større foretak på den andre siden.

På denne bakgrunn har departementet vurdert hva som kan være en hensiktsmessig avgrensning av ordningen med sikte på å forbeholde denne for små og mellomstore bedrifter.

Ved en avgrensning etter bedriftens størrelse er det viktig å finne avgrensninger som både er treffsikre i forhold til intensjonen med ordningen og som også er enkle å administrere. En mulig avgrensning kan være en kobling til SMB-listen ved Oslo Børs. Etter departementets vurdering vil en avgrensning av ordningen til kun å omfatte selskaper notert på SMB-listen ved Oslo Børs bli for snever, og ikke være i samsvar med utvalgets og Stortingets intensjon.

Som et alternativ til dette har departementet vurdert en avgrensning basert på regnskapsloven § 1-6 om «små foretak».

En avgrensning etter regnskapsloven § 1-6 vil utelukke allmennaksjeselskaper og selskaper notert på

børs fra ordningen. Departementet finner å kunne tilrå en avgrensning av ordningen mot allmennaksjeselskaper gjennom henvisning til regnskapsloven § 1-6.

Videre har departementet vurdert hvorvidt deltakerlignede selskaper bør omfattes av ordningen. I henhold til skatteloven § 2-2 annet ledd er slike selskaper ikke selvstendige skattesubjekter. En ordning med skattefradrag vil derfor innebære at fradraget gis i den enkelte deltakers utlignede skatt. Dette vil medføre at det ikke er selskapet som sådan som tilføres midler direkte til dekning av FoU gjennom fradraget. Indirekte vil imidlertid også fradraget på eierens hånd kunne styrke selskapets økonomi etter hvert. I et deltakerlignet selskap må beregningsgrunnlaget for skattefradraget være selskapets kostnader, det vil si at det kun gis skattefradrag for prosjekter inntil 4 mill. kroner i selskapet. I tillegg må fradraget på den enkelte andelseiers hånd begrenses etter 4 mill.-regelen, selv om eieren deltar i flere selskap med FoU-grunnlag.

Departementet foreslår at ordningen med skattefradrag for kostnader til FoU begrenses til små foretak som definert i regnskapsloven § 1-6. Dette vil omfatte både aksjeselskap, deltakerlignet selskap og enkeltmannsforetak under grensene for slike små foretak.

Nærmere om samarbeidsprosjekter og FoU innenfor konserner

Hervik-utvalget har i sitt utkast til forskrift inntatt regler både med hensyn til samarbeidsprosjekter mellom flere skattytere og innenfor konserner etter aksjelovgivningen. Når flere skattytere etablerer et felles FoU-prosjekt skal det etter utvalgets forslag kunne kreves fullt fradrag for hver enkelt av disse selv om totalkostnaden overstiger beløpsgrensen. Også innenfor konsern skal beløpsgrensen etter utvalgets forslag gjelde for det enkelte selskap. For samarbeidsprosjekter mellom selskaper innenfor samme konsern foreslås det imidlertid at beløpsgrensen skal gjelde for alle selskapene i konsernet under ett. I tillegg foreslås en skjønnsmessig regel hvoretter selskapene også ellers kan bli å regne som ett dersom det ut fra en samlet vurdering er grunn til å se prosjektene i sammenheng.

Departementet legger til grunn at det sentrale i Stortingets vedtak og utvalgets forslag har vært et ønske om å stimulere til økt satsning på FoU innenfor bedriftene. Dette søkes oppnådd gjennom igangsetting av konkrete og godkjente prosjekter som det skal gis støtte til i form av skattefradrag. Skattefradraget skal være midlet til å oppnå iverksetting av de enkelte prosjekter. På denne bakgrunn ser departementet det som hensiktsmessig å begrense skattefradraget uavhengig av hvor mange deltakere som er involvert i dette. Dette harmonerer etter departementets syn også best med Hervik-utvalgets merknader om at det er mindre prosjekter som er forutsatt tilgodesett, mens støtte til større prosjekter som før skal kanaliseres gjennom tilskudd fra Norges forskningsråd. Den motsatte løsning

vil kunne innebære at det gis støtte til prosjekter av en størrelsesorden som ikke har vært forutsatt. En løsning basert på fradrag tilknyttet det enkelte prosjekt vil også innebære at en unngår tilpasninger med sikte på å oppnå økt støtte, samtidig som en hindrer administrativt merarbeid knyttet til skjønnsmessige grensdragninger. Departementet foreslår at skattefradraget for prosjekter hvor flere skattytere er involvert fordeles etter de enkeltes bidrag innenfor den samme kostnadsrammen som gjelder ellers. Dette foreslås å gjelde både for selskaper uten eiermessig tilknytning som deltar i samarbeidsprosjekter og innenfor konserner.

Med konsern forstås i denne sammenheng et morselskap med ett eller flere datterselskaper hvor morselskapet enten gjennom avtale eller som eier av aksjer eller selskapsandeler har bestemmende innflytelse over datterselskapene, jf. aksjeloven § 1-3 og allmennaksjeloven § 1-3.

Også hvor flere selskapers deltagelse i samme prosjekt avgrenses på ovennevnte måte vil det kunne oppstå mulighet for omgåelse av ordningen. Det vises her til muligheten for at flere datterselskaper innenfor samme konsern søker om godkjenning av hva som tilsynelatende utgjør selvstendige prosjekter mens disse i realiteten inngår som ledd i ett og samme prosjekt. Hervik-utvalget la i sitt utkast til forskrift frem forslag til en regel om at «Også ellers kan flere selskaper i konsern bli å regne som en bedrift dersom det ut fra en samlet vurdering er grunn til å se prosjektene i sammenheng». Utvalget har ikke redegjort nærmere om bakgrunnen for forslaget. Forslaget gir anvisning på en skjønnsmessig vurdering som kan være usikker og som gir svekket forutberegnlighet for søkerne. Departementet finner likevel å ville fremme forslag om en regel i tråd med det prinsipp som er kommet til uttrykk i utvalgets forslag. Det vises her til den fare for omgåelse som ligger i ordningen.

Krav om tilknytning til Norge

Hervik-utvalget har i utkastet til forskrift foreslått et vilkår om at reglene bare skal gjelde for prosjekter som i det vesentligste er gjennomført i Norge. Norges forskningsråd skal likevel kunne gjøre unntak fra dette kravet når samarbeidet med utenlandske kompetansmiljøer antas å ha særlig betydning for virksomheten i Norge.

Frdraget for FoU-kostnader er forutsatt gitt i tilignet skatt. Skatteplikt til Norge forutsetter en skattemessig tilknytning hit. For forskning og utvikling i bedriftens egen regi utført av selskaper hjemmehørende i Norge vil denne normalt foregå i Norge. Filial av utenlandsk selskap vil være skattepliktig til Norge for inntekter mv. av sin virksomhet her i landet. Uten et krav om at forskningen må være utført i Norge vil det i disse tilfellene kunne kreves fradrag for FoU-arbeid foretatt i selskapets hjemland. Tilsvarende oppstår spørsmål om selskaper hjemmehørende i Norge skal

kunne kreve fradrag for kostnader tilknyttet deltagelse i samarbeidsprosjekter utenfor landets grenser. Ved oppdragsforskning vil slike tjenester kunne kjøpes i utlandet.

Hervik-utvalgets begrunnelse for vilkåret om at FoU-arbeid må ha tilknytning til Norge er formodentlig et ønske om å stimulere norske forskningsmiljøer. Som påpekt ovenfor legger departementet til grunn at bare kostnader som også er fradragsberettigede i alminnelig inntekt skal inngå i skattefradraget. Inntektsfradrag er forbeholdt utgifter som er pådratt for å erverve, vedlikeholde eller sikre inntekt skattepliktig til Norge. For filial i utlandet av norsk selskap vil inntekten i utgangspunktet være skattepliktig til Norge. Avhengig av hvorvidt det foreligger skatteavtale og innholdet av denne vil det imidlertid normalt enten bli gitt kredit i norsk skatt, eller inntekten vil være unntatt fra beskatning. For filial i Norge av utenlandsk selskap vil fradrag forutsette at kostnadene har tilknytning til en virksomhet hvis økonomiske avkastning vil være skattepliktig til Norge. Dette vilkåret vil normalt være oppfylt når aktiviteten utøves i Norge. Disse reglene vil imidlertid ikke kunne sikre at innkjøpte forskningstjenester er utført i Norge. Videre vil departementet vise til at det kan oppstå problemstillinger knyttet til spørsmålet om ulovlig statsstøtte dersom fradragsretten forbeholdes FoU utført i Norge.

På denne bakgrunn finner departementet det hensiktsmessig at en eventuell begrensning av fradragsretten som oppstilt av utvalget må avklares gjennom ytterligere utredning, og deretter reguleres nærmere i forskrift. Departementets forslag til forskriftshjemmel for FoU-fradrag omfatter også dette tema.

5.1.3.3 Kostnadsramme og tidsbegrensning

Hervik-utvalget foreslår en kostnadsdekning på 25 pst. av de kostnadene i prosjektet som gir rett til tilskudd, begrenset til 1 mill. kroner per år per bedrift. I utvalgets utkast til forskrift forutsettes det at forskningsrådet skal godkjenne de kostnader som skal inngå i beregningsgrunnlaget for skattefradraget.

Departementet legger på bakgrunn av merknadene under punkt 23.2.5 i Innst. S. nr. 325 (2000-2001) til grunn at skattefradraget beregnes av kostnader pådratt gjennom inntektsåret og godkjent gjennom behandling av revisor og ligningsmyndigheter. Kostnader ut over et årlig maksimumsbeløp på 4 mill. kroner inngår ikke i beregningsgrunnlaget. For innkjøp av forskningstjenester gjennom samarbeidsprosjekt med universiteter, høyskoler og forskningsinstitusjoner økes beregningsgrunnlaget til 8 mill. kroner. Departementet legger til grunn at skattyter innenfor en årlig ramme på 4 mill. kroner selv kan velge å benytte denne til egen forskning eller kjøp av forskningstjenester. Skal beregningsgrunnlaget økes med ytterligere 4 mill. kroner må dette skje ved kjøp av tjenester. Vide-

re kan skattyter velge å benytte hele rammen på 8 mill. kroner til kjøp av forskningstjenester.

Departementet har som omtalt tidligere forutsatt at de kostnader som skal inngå i fradraget også kan komme til fradrag i inntekt, jf. skatteloven kapittel 6. Praktiske hensyn tilsier at denne koblingen knyttes til det enkelte inntektsår. Videre vises det til at både Hervik-utvalget og Stortinget har forutsatt et årlig fradrag med maksimumsbeløp uten å omtale en adgang til fordeling av kostnadene. I tillegg til dette viser departementet til de ligningstekniske komplikasjoner en mulighet til overføring til senere år vil innebære for ligningsmyndighetene som i tilfelle må sammenholde selvangivelser over en årrekke for kontroll av skattefradraget.

Departementet foreslår derfor at grunnlaget for beregning av skattefradraget vil være et årlig maksimumsbeløp. I tilfeller der kostnadene til et prosjekt overstiger dette taket vil det ikke bli gitt fradrag innenfor ett og samme år basert på prosjektets totalkostnader. Det gis ikke adgang til å overføre overskytende kostnader til senere inntektsår for ytterligere fradrag. Departementet legger imidlertid til grunn at det vil være anledning til å søke om godkjenning av et nytt prosjekt til videre- eller slutføring av det opprinnelige, med adgang til ytterligere skattefradrag basert på det samme årlige beregningsgrunnlaget som ellers. Departementet foreslår at det gis hjemmel til i forskrift å gi nærmere regler om dette.

5.1.4 Fradrag i skatt

Komitéflertallet i vår la opp til at tilskuddet skal gis som fradrag i utlignet skatt, samtidig som ordningen skal legges opp slik at fradraget skal kunne tas ut løpende gjennom året. Komitéflertallet la også til grunn at bedrifter som ikke er i skatteposisjon skal få full nytte av fradraget ved at det gis et supplerende tilskudd. Komiteen går ikke nærmere inn på hva slags forskutteringsordning som bør foretrekkes.

Det er ikke mulig å kombinere den ligningsmessige fradragsordningen (skattefradraget) som Hervik-utvalgets flertall og Stortinget gikk inn for, med den forskutteringsordning som ble lagt til grunn av Hervik-utvalgets mindretall, nemlig motregning i bedriftens løpende betalingsstrøm for arbeidsgiveravgift og forskuddstrekk (skattetrekk).

Etter departementets oppfatning er det i stedet naturlig å bygge forskutteringsordningen for FoU-fradrag på forskuddsordningen for skatt.

Dette innebærer at personlig næringsdrivende vil få redusert den skatten som skal betales i fire like store terminer gjennom inntektsåret, jf. skattebetalingsloven kapittel III, det vil si i det året FoU-kostnadene påløper.

Personlige deltagerer i ansvarlige selskaper og kommandittselskaper er også forskuddsskattepliktige og vil dermed kunne få redusert den skatten som skal

betales i fire like store terminer gjennom inntektsåret, på lik linje med personlig næringsdrivende.

Aksjeselskaper og likestilte selskaper er etter-skuddspliktige, jf. skattebetalingsloven kapittel V. For disse selskapene vil dermed FoU-fradraget først kunne komme til fradrag ved innbetalingen av forhåndsskatten våren etter at FoU-utgiftene er pådratt, eventuelt om høsten ved selve ligningen. Etter departementets oppfatning er dette en uunngåelig konsekvens av at fradraget er koblet til ligningsprosessen. Tidspunktet for godskriving av skattefradraget ved ligningen vil falle godt sammen med tidspunktet for selve inntektskattebelastningen. Behovet for en forskuttering er da ikke det samme som når skattebelastningen kommer tidligere (gjennom en forskuddsskatt).

For bedrifter som ikke er i skatteposisjon og dermed ikke skal betale skatt, har komitéflertallet, som tidligere nevnt, lagt til grunn at det skal gis et supplerende tilskudd. Som en følge av at fradraget er koblet til ligningsprosessen vil et supplerende tilskudd til de bedriftene som ikke får utlignet nok skatt til å utnytte fradraget, kunne gjennomføres ved at bedriftene får utbetalt det ikke utnyttede fradragsbeløpet. Fradraget vil da bli utbetalt på samme måte som overskytende forhåndsskatt eller forskuddsskatt. Departementet foreslår derfor at dersom FoU-fradraget overstiger utlignet skatt, skal det overskytende beløp utbetales skattyteren ved skatteoppgjøret.

5.1.5 Spørsmål om skatteplikt for skattefradraget/tilskuddet

Stortinget har gjennom sin henvisning til forslaget fra flertallet i Hervik-utvalget gitt anvisning på en rettingstiltaksbasert ordning. Det vises her til NOU 2000:7 side 148.

Statstilskudd til dekning av fradragsberettigede næringsutgifter er generelt skattepliktig næringsinntekt. En ordning som skissert ovenfor med rett til skattefradrag for fradragsberettigede kostnader til FoU må økonomisk sett likestilles med en ren tilskuddsordning med direkte utbetalinger. Dersom skattefradraget unntas fra skatteplikt vil det innebære at et skattefradrag vil være mer verdt enn et tilsvarende statstilskudd som utbetales kontant. Det har neppe vært meningen.

Departementet ser likevel de praktiske og mer formelle argumenter som taler mot å behandle et skattefradrag som skattepliktig inntekt for mottaker. Departementet går derfor inn for skattefritak mot at fradragssatsen reduseres fra 25 til 20 pst. av fradragsgrunnlaget. Ved at fradragssatsen settes til 20 pst., og ikke bare 18 pst. som ville tilsvare verdien av 25 pst. minus 28 pst. skatt, er det tatt hensyn til at ikke alle foretak vil være i skatteposisjon med effektiv skattlegging av eventuelt mottatt skattepliktig støtte.

5.1.6 Praktisk gjennomføring

5.1.6.1 Godkjenningsordning i Norges forskningsråd

For å sikre at den nye ordningen blir oppfattet som troverdig i forhold til målsetningen, og for å redusere næringslivets usikkerhet med hensyn til hvilke prosjekter som faktisk faller inn under det nye virkemidlet, foreslo Hervik-utvalget at prosjektene må godkjennes på forhånd av Norges forskningsråd, og at revisor i etterhånd skal bekrefte at prosjektet er gjennomført i samsvar med godkjenningen og regelverket.

Den faglige vurderingen av prosjektet bør inneholde en vurdering av om prosjektet er et reelt FoU-prosjekt, og om kjøp av tjenester skjer fra FoU-miljø som er «godkjent». Det vises til punkt 5.5.1.2 i proposisjonen angående hvilke kostnader som kan inngå i grunnlaget for skattefradraget. Med en godkjenningsordning forutsetter departementet at det i utgangspunktet må søkes om en forhåndsgodkjenning, slik som utvalget foreslo. Departementet vil imidlertid peke på at dette i enkelte tilfeller vil kunne få en del uheldige konsekvenser. Det bør derfor åpnes for at forskningsrådet også kan godkjenne prosjekter etter at de er startet opp. For at ligningskontoret skal kunne kontrollere og godkjenne skattefradraget må prosjektet imidlertid være godkjent senest på et slikt tidspunkt at revisor har mulighet til å kontrollere kostnaden opp mot det godkjente prosjektet. Departementet foreslår at det gis hjemmel til å regulere dette nærmere i forskrift. Slik etterfølgende godkjenning innebærer ikke at fradraggrunnlaget første gang etter godkjenningen kan økes med FoU-prosjektets kostnader fra tidligere år. Det enkelte års FoU-fradrag må beregnes av det enkelte års godkjente utgifter.

5.1.6.2 Forholdet mellom Norges forskningsråds kompetanse og ligningsmyndighetenes kompetanse

En lovfestet rett til skattefradrag etter skatteloven medfører at også ligningsmyndighetene er tillagt et forvaltningsansvar. Etter utvalgets forslag og stortingsvedtaket er det imidlertid Norges forskningsråd som skal inneha kompetansen til å godkjenne både prosjektet og kostnadsrammen.

Ligningsmyndighetene må på den annen side ha kompetanse til å prøve om skattyter faktisk har hatt de kostnader som han hevder.

Det er skatteoppkreveren i det enkelte distrikt som foretar skatteavregningen i et samarbeid med ligningskontoret. Fradrag i skatt må da gis etter nærmere opplysninger fra ligningskontorene.

5.1.6.3 Klageadgang

Etter forvaltningsloven § 28 kan et enkeltvedtak påklages til nærmeste overordnede forvaltningsorgan.

Etter ligningsloven § 9-2 har skattyter rett til å påklage ligningen. En klage etter ligningsloven vil kun gjelde spørsmålet om skattyter har hatt kostnader som nevnt i det godkjente prosjektet.

Hervik-utvalget foreslo at departementet oppnevner en egen klagenemnd for slike saker. En slik klagenemnd var tiltenkt opprettet i forbindelse med FUNN-ordningen. Finansdepartementet anser det som lite hensiktsmessig at et departement skal være klageorgan for vedtak fattet av Norges forskningsråd på dette området. Departementet foreslår derfor at en klagenemndløsning for rådets avgjørelser også skal gjelde for skattefradragsordningen. Klagenemnda skal behandle klager knyttet til avslag på forhåndsgodkjenning av egne prosjekter, og avslag på forhåndsgodkjenning av forskningsinstitusjoner som det kan kjøpes forskningstjenester fra. En bedrift kan ikke påklage et slikt avslag til ligningsmyndighetene. Den nærmere klageordning utenom ligningsloven må reguleres i forskrift.

5.1.6.4 Forholdet til statsstøttoreglene

Departementet vil vurdere hvorvidt det vil være nødvendig å foreta notifikasjon i forbindelse med innføringen av en ordning med skattefradrag for kostnader til FoU. En vil ha en dialog med ESA om dette.

5.1.6.5 Ikrafttredelse

Departementet foreslår at lovendringene trer i kraft med virkning fra og med inntektsåret 2002.

5.1.7 Alternativ tilskuddsordning

Etter departementets oppfatning er koblingen til ligningen reelt sett bare en teknisk oppgjørsmåte for en rettighetsbasert tilskuddsordning. Det virker ulogisk og systemfremmed å utforme et skattefradrag for en type næringsutgift som det allerede er gitt inntektsfradrag for i næringsbeskatningen.

I punkt 5.9 i proposisjonen redegjøres det for en tilskuddsordning som alternativ til den skattefradragsordning som foreslås i proposisjonen.

Departementet anbefaler Stortinget å overveie en slik tilskuddsløsning fremfor den skattefradragsordning som fremmes i proposisjonen i henhold til Stortingets vedtak av 15. juni 2001.

5.1.8 Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet har beregnet provenyvirkningen av en full oppfølging av stortingsvedtaket (Hervik-utvalgets hovedforslag), og av Regjeringens forslag til oppfølging. Med de støttesatsene som legges til grunn, er provenyvirkningene av Regjeringens forslag uavhengige av om ordningen gjennomføres som en skattefradragsordning eller som en regelstyrt tilskuddsordning.

Slik Hervik-utvalgets hovedforslag er utformet, er sannsynligheten for fortrenningseffekter etter departementets vurdering nok så stor.

Departementet mener det er rimelig å forutsette at virksomhetene vil tilpasse seg ulikt avhengig av om de har FoU-utgifter over eller under grensen for støtte. Det legges derfor skjønnsmessig til grunn at de samlede FoU-utgiftene (inkl. offentlig tilskudd) er uendret i virksomheter med FoU-utgifter over taket, mens virksomheter med FoU-utgifter under taket øker den private FoU-finansieringen med 1 krone for hver krone de mottar i offentlig tilskudd.

I forhold til internasjonal empiri er forutsetningen om 1 krone økt privatfinansiert FoU for 1 krone i økt offentlig støtte relativt optimistisk. En så optimistisk forutsetning kan imidlertid begrunnes med at den også skal fange opp en eventuell økning i *registrert* FoU, blant annet som følge av at virksomhetene blir mer påpasselige med å føre reelle FoU-utgifter som FoU-utgifter. I dag er det ingen skattemessige motiver for å føre opp utgifter som FoU-utgifter, noe som kan tilsi en viss underrapportering i FoU-statistikken. Videre vil virksomhetene få motiver til å klassifisere mest mulig ordinære driftsutgifter mv. som FoU-utgifter.

Med disse forutsetningene og på bakgrunn av tall fra Statistisk sentralbyrås FoU-statistikk for 1999, anslås provenytapet av en full oppfølging av stortingsvedtaket til om lag 1,3 mrd. kroner på *noe lengre sikt*. Det første året ordningen trer i kraft vil imidlertid provenytapet trolig være noe lavere. Ifølge stortingsvedtaket skal skattefradraget forskutteres slik at bedriftene mottar tilskuddet løpende gjennom året. Som departementet har gjort rede for, lar dette seg ikke gjennomføre. Gitt denne betingelsen vil imidlertid hele den bokførte effekten komme i 2002. Fordi skattefradraget gis ved ligningen, vil den bokførte provenyvirkningen i selve inntektsåret være beskjeden ettersom de fleste som kommer inn under ordningen vil være etterskuddspliktige (aksjeselskaper).

Blant annet for å øke treffsikkerheten av ordningen, foreslår Regjeringen å avgrense ordningen til SMB-virksomheter, jf. punkt 5.5.2.3 i proposisjonen.

Provenyvirkningen på noe sikt av en ordning avgrenset til SMB-virksomheter anslås til om lag 400 mill. kroner, når bedriftene har fått tilpasset seg ordningen. Bokført virkning i 2002 anslås til om lag 35 mill. kroner. I tillegg kommer administrative kostnader som anslås til om lag 20 mill. kroner.

5.2 Sammendrag fra Ot.meld. nr. 2 (2001-2002) (regjeringen Bondevik II)

Regjeringen Bondevik II er uenig i regjeringen Stoltenbergs forslag til skatteloven § 16-40 første ledd (om begrensningen i fradragsadgangen til å omfatte små foretak). Regjeringen Bondevik II trekker av praktiske grunner i meldingen tilbake hele forslaget til skatteloven § 16-40. Forslaget til § 16-40 fremmes på

ny i Ot.prp. nr. 21 (2001-2002) (dens kapittel 3) med forslag om endringer i første ledd.

5.3 Sammendrag fra Ot.prp. nr. 21 (2001-2002) (regjeringen Bondevik II)

Etter departementets vurdering vil en avgrensning av adgangen til å kreve skattefradrag for kostnader til FoU basert på en henvisning til regnskapsloven § 1-6 bli for snever. En slik avgrensning innebærer at en rekke mellomstore foretak i norsk målestokk vil falle utenfor, samtidig som disse er i en situasjon hvor de har ressurser og kapasitet til å utnytte de mulighetene som ligger i et skattefradrag til FoU. Det vises i denne sammenheng også til EUs retningslinjer for statsstøtte til små og mellomstore bedrifter.

Departementets forslag innebærer at virksomheter som oppfyller to av de tre følgende vilkår gis rett til skattefradrag; virksomheten har mindre enn 80 mill. kroner i salgsinntekt, har mindre enn 40 mill. kroner i balansesum og færre enn 100 ansatte. Forståelsen av begrepene salgsinntekt, balansesum og ansatte skal være den samme som etter regnskapsloven.

Når departementet ikke foreslår å sette takene enda høyere, har dette bl.a. sammenheng med at kostnadseffektiviteten i støtten som gis gjennom skattefradraget normalt vil avta når foretaket har en mer betydelig størrelse. Dette skyldes at fradraget for disse bedriftene i stor grad vil komme til erstatning for kostnader som foretakene i dag bærer selv. I tillegg kommer at de større foretakene normalt er mindre avhengige av offentlig støtte for å gjennomføre FoU-prosjekter, samtidig som de i praksis lettere vil kunne oppnå tilskudd til større prosjekter gjennom eksisterende ordninger administrert av Norges forskningsråd.

Provenytapet av ordningen anslås på noe sikt til 510 mill. kroner pr. år. Dette innebærer en økning på om lag 110 mill. kroner i forhold til regjeringen Stoltenbergs forslag.

Hevingen av takene for størrelsen på de virksomheter som skal omfattes av fradragsretten medfører at avgrensningen ikke lenger kan følge av en henvisning til regnskapsloven § 1-6. Dette innebærer samtidig at også allmennaksjeselskaper under takene vil kunne komme inn under ordningen.

Det følger av regnskapsloven § 1-6 at kriteriene knyttet til antall ansatte i foretaket mv. må være oppfylt ved «de to siste årsregnskap». Ved frikoblingen fra regnskapsloven § 1-6 oppstår spørsmål om fastsettelse av et nytt tidspunkt for når vilkårene til størrelse mv. må være oppfylt. Departementet foreslår å knytte vilkårene til det inntektsåret kostnadene er påløpt og som det kreves fradrag for. Foretaket vil på vanlig måte måtte dokumentere overfor ligningsmyndighetene at kravene er oppfylt, herunder kravet til antall an-

satte. Ligningsmyndighetene vil ha full adgang til å prøve om vilkårene er til stede.

For virksomheter undergitt begrenset regnskapsplikt i henhold til regnskapsloven § 1-2 annet ledd gjelder ikke bestemmelsen i skattelovens § 14-4 annet ledd om at skattyters årsregnskap skal legges til grunn ved den skattemessige tidfestingen av inntekter og utgifter. Kriteriene for avgrensning av adgangen til fradrag til FoU kan derfor ikke baseres på et skattemessig årsregnskap i disse tilfellene. Slike virksomheter vil imidlertid være undergitt plikt til å levere næringsoppgave som vedlegg til selvangivelsen, jf. ligningsloven § 4-4 nr. 1. Næringsoppgaven vil kunne fungere som et årsoppgjør med samlet resultat og balanse i foretaket, jf. Ot.prp. nr. 1 (1999-2000) side 81. På denne måten vil ligningsmyndighetene ha mulighet til å avgjøre om vilkårene for skattefradrag for FoU er til stede. Departementet foreslår at kravet til antall ansatte mv. også for virksomheter med begrenset regnskapsplikt, knyttes til det aktuelle inntektsåret som kravet om fradrag gjelder.

5.4 Komiteens merknader

Komiteen viser til at det i Ot.prp. nr. 21 (2001-2002) punkt 3.1 er uttrykt at forslaget fra regjeringen Stoltenberg opprettholdes med unntak av forslaget til skatteloven § 16-40 første ledd.

Komiteen viser til brev fra Finansdepartementet ved finansministeren 18. oktober 2001, som er vedlagt innstillingen. I brevet er det gjort rede for den endring av skatteloven § 5-31 som er foreslått i departementets forslag til lovvedtak.

Komiteens flertall, alle unntatt Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, støtter Regjeringens forslag om skattefradrag for forsknings- og utviklingskostnader. Flertallet viser til at Regjeringen utvider skattefradragssystemet for FoU sammenlignet med regjeringen Stoltenbergs forslag. Den forrige regjeringen hadde brukt samme grense for små foretak som i regnskapsloven. Flertallet mener det er for snevert å avgrense skattefritaket til de minste bedriftene. Skattefradraget for FoU-kostnader vil styrke næringslivets motiver til å investere i FoU. Størrelsen på de foretakene som gir rett til skattefradrag, doubles for alle de tre aktuelle kriteriene. Øvre grense for at foretak skal ha rett til skattefradrag foreslås satt til to av de tre kriteriene 80 mill. kroner i salgsinntekt, 40 mill. kroner i balanse og 100 ansatte.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kystpartiet er bekymret over at Norge bruker en vesentlig lavere andel av BNP til FoU enn gjennomsnittet i OECD.

Det er anslått at den samlede norske FoU-innsatsen i 2001 vil ligge på om lag 1,7 pst. av BNP mot OECD-gjennomsnittet på 2,2 pst. Det er først og fremst den private forskningen som er mindre i Norge enn i andre land som det er naturlig å sammenligne oss med. Disse medlemmer ser på forskning og utvikling som en investering i fremtiden, og tror derfor at hver krone som blir investert i FoU vil gi mer tilbake i form av økt verdiskapning. Disse medlemmer er derfor positiv til skatteincentiver som stimulerer til økt FoU og støtter derfor fullt ut Hervik-utvalgets forslag der bedriftene får trekke fra 25 pst. av FoU-utgifter. Disse medlemmer vil derfor gå imot begrensningene i forhold til målgruppe og pro-sentsats som Regjeringen har foreslått.

Disse medlemmer slutter seg til Regjeringens forslag til skatteloven § 16-40 annet til syvende ledd og fremmer følgende forslag:

«I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

§ 16-40 første ledd skal lyde:

(1) Skattyter som driver virksomhet som omfattes av regnskapsloven § 1-2, gis fradrag i skatt og trygdeavgifter for 25 pst. av kostnader til forsknings- og utviklingsprosjekt etter bestemmelsene i denne paragraf.»

Medlemene i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet vil understreke at næringsretta forskning og utvikling må styrkjast. Desse medlemmene vil gå imot Regjeringa sitt forslag om skattefradrag for verksemdene sine forskings- og utviklingskostnader. Desse medlemmene vil foreslå ei tilskottsordning for forskning og utvikling (FoU). Dette vil fungere betre enn ei skatteordning, mellom anna fordi dei små og mellomstore verksemdene treng likviditetsmessige tilskott til dekking av prosjektkostnadene. Frå ein investerer i FoU til dette gir skattelette går det relativt lang tid. Mange små og mellomstore verksemdar har ikkje den naudsynte likviditet til ein slik langsiktig forskningsaktivitet.

Desse medlemmene vil vise til FUNN-ordninga, som er ei tilskottsordning og som trådte i kraft 1. juli 2001. Denne har vist seg å vere svært vellukka. Ei regelstyrt tilskottsordning vil òg vere administrativt enklare og ivareta intensjonane til Stortinget betre enn ei skatteordning.

Desse medlemmene vil difor oppretthalde ordninga med stimuleringstilskott og viser til at Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet i sine alternative budsjett har auka ramma med høvesvis 400 og 450 mill. kroner, og har ei øvre grense på tal tilsette i verksemda på 250 (jf. grensa for statsstøtte for små verksemdar i EU/EØS-regelverket).

Desse medlemmer viser til sine respektive merknader og fremjar følgjande forslag:

«Vedtak til lov

om tilskott til forskning og utvikling i næringslivet

§ 1

Det vert gitt tilskott til forskning og utvikling i næringslivet frå Noregs forskingsråd i høve til reglane i denne lova.

§ 2

Tilskott vert gitt til verksemd som etter dei to siste årsrekneskapa oppfyller to av dei tre følgjande vilkåra:

- a) verksemda har mindre enn 80 mill. kroner i salsinntekt,
- b) verksemda har mindre enn 40 mill. kroner i balansesum,
- c) verksemda har færre enn 250 tilsette

§ 3

Det vert gitt tilskott til dekning av 25 pst. av kostnadene i tilknytning til:

- a) Eigenutført forskings- og utviklingsprosjekt godkjend av Noregs forskingsråd opptil 4 mill. kroner pr. år.
- b) Forskings- og utviklingsprosjekt utført av forskingsinstitusjonar godkjend av Noregs forskingsråd opptil 8 mill. kroner pr. år. Samla tilskott etter bokstav a og b skal ikkje overstige dette beløpet.

Tilskott kan òg verte gitt ved samarbeidsprosjekt mellom fleire sjølvstendige verksemder når prosjektet er godkjend av Noregs forskingsråd. Ved slike prosjekt gjeld tilskottsramma pr. prosjekt, fordelt på deltakarane etter deltakarandelar.

I konsern etter aksjelova § 1-3 og allmennaksjelova § 1-3 skal prosjekt med innbyrdes samanheng handsamast som eit prosjekt. Tilskotet vert da handsama som i andre ledd andre punktum.

§ 4

Departementet kan gje forskrift til gjennomføring og utfylling av lova, slik som reglar om godkjenning av prosjekt og institusjonar, om kva som skal reknast for kostnad til forskings- og utviklingsprosjekt, og om reglar for sakshandsaming og klage med omsyn til ordninga for godkjenning av prosjekt.»

Komiteens medlem fra Senterpartiet ønsker ikke å gå over til en ordning med skattefradrag. Dette er en konsekvens av at dette medlem heller vil videreføre FUNN-ordningen. Dette innebærer ekstra skatteinntekter i 2002 på 45 mill. kroner.

6. OPPHEVELSE AV BINDINGSTIDEN FOR AMS-INVESTERINGER

6.1 Sammendrag

Adgangen til aksjesparing med skattefradrag (AMS) ble opphevet fra og med inntektsåret 2000 ved lov 17. desember 1999 nr. 94. Fortsatt gjelder imidlertid reglene om at det må betales et skattetillegg dersom fondsandelene selges/innløses før fire år etter erverv. Det er fastsatt at de gjenstående bestemmelsene om AMS i skatteloven § 16-11 femte, syvende og åttende ledd oppheves fra og med inntektsåret 2004.

Eftas overvåkningsorgan (ESA) har stilt spørsmål om begrunnelsen for vilkårene i skatteloven § 16-11 femte ledd med krav til norsk plassering av aksjer mv. Departementet ser at det kan være grunnlag for å stille spørsmål ved om plasseringsvilkårene vedrørende AMS er i strid med EØS-avtalen.

Siden det bare er utfasingen av AMS-ordningen som gjenstår, foreslår departementet derfor at de resterende AMS-bestemmelsene oppheves allerede med virkning fra 1. januar 2002, fremfor å vente til 1. januar 2004.

På denne bakgrunn foreslår departementet at reglene om aksjesparing med skattefradrag i skatteloven § 16-11 femte, syvende og åttende ledd oppheves fra 1. januar 2002. Forslaget innebærer at skattyter kan innløse AMS-andel, -aksje, eller grunnfondsbevis før det er gått fire år fra ervervet uten å få det tillegget i skatten på 15 pst. som følger av gjeldende regler.

6.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslaget om opphevelse av skatteloven § 16-11 femte, syvende og åttende ledd.

7. VERDSETTELSE AV IKKE-BØRSNOTERTE AKSJER I UTENLANDSKE SELSKAPER

7.1 Sammendrag

7.1.1 Departementets vurderinger og forslag

Finansdepartementet foreslår endringer i reglene om verdsettelse av ikke-børsnoterte aksjer i utenlandske selskaper ved formuesskatteligningen og ved fastsetting av arveavgift.

Gjeldende rett er omtalt i punkt 7.2. i proposisjonen.

I forbindelse med et forslag om formuesskattefritak for næringseiendeler, ble det i Ot.prp. nr. 1 (2000-2001) fremmet forslag om at ikke-børsnoterte aksjer i utenlandske selskaper skulle formuesverdsettes etter de samme prinsipper som ikke-børsnoterte aksjer i norske selskaper. Verken forslaget om fritak for formuesskatt på næringseiendeler eller forslaget om å endre verdsettelsesreglene for aksjer i ikke-børsnoterte utenlandske selskaper ble vedtatt av Stortinget.

Likeartede formuesobjekter bør i utgangspunktet verdsettes mest mulig likt. Det er i hovedsak administrative forhold som begrunner at beregningsgrunnlaget i dag er forskjellig for ikke-børsnoterte aksjer i henholdsvis norske og utenlandske selskaper. I forbindelse med vedtakelsen av skatteloven § 4-12 (tidligere selskapskatteloven § 2-2) antok departementet at det ville være enklere å beregne en «antatt markedsverdi» for aksjer i utenlandske ikke-børsnoterte selskaper.

Det kan reises spørsmål om ulikhetene i dagens verdsettelsesregler er i strid med EØS-regelverket. Etersom det ut fra likhetsbetraktninger foreslås å endre dagens verdsettelsesregler for aksjer i ikke-børsnoterte utenlandske selskaper, finner departementet ikke grunn til å gå nærmere inn på forholdet til EØS-reglene.

For å få en mest mulig lik verdsettelse av aksjer i alle ikke-børsnoterte selskaper, norske og utenlandske, har en etter departementets oppfatning følgende alternativer for verdsettelsesregler for denne typen aksjer: Alle aksjene kan enten verdsettes til antatt omsetningsverdi, til en andel av selskapets regnskapsmessige verdi eller til en andel av selskapets skattemessige formuesverdi.

I proposisjonen avsnitt 7.4 gjøres det rede for de tre alternativene.

Det foreslås at aksjer i utenlandske ikke-børsnoterte selskaper verdsettes på grunnlag av de skattemessige formuesverdiene i selskapet. At andeler i henholdsvis norske og utenlandske deltakerlignede selskaper verdsettes etter samme prinsipper taler for en likebehandling også når det gjelder aksjer.

Departementet antar at det for enkelte skattytere og avgiftspliktige kan være vanskelig å dokumentere en antatt formuesverdi for ikke-børsnoterte aksjer i utenlandske selskaper. For disse kan det være enklere å dokumentere en antatt salgsverdi. Det foreslås derfor at skattytere og arveavgiftspliktige skal ha valgtrett med hensyn til om aksjene skal verdsettes til antatt salgsverdi eller antatt skattemessig formuesverdi.

Ved en lovfesting av at aksjer i ikke-børsnoterte utenlandske selskaper kan verdsettes til antatt skattemessig formuesverdi, må det vurderes om de norske skattyterne skal pålegges å omarbeide det utenlandske selskapets regnskap til et norsk skatteregnskap.

Etter departementets oppfatning vil det kunne være både arbeidskrevende og vanskelig for små aksjonærer i utenlandske ikke-børsnoterte selskaper å omarbeide finansregnskapet til et norsk skatteregnskap. For dominerende eiere i slike selskaper vil det være noe enklere, men departementet finner likevel ikke grunn til å lovfeste et slikt krav.

Regelen om at aksjer i ikke-børsnoterte utenlandske selskaper skal verdsettes til antatt skattemessig formuesverdi bør imidlertid beholdes skattytere og arveavgiftspliktige som kan sannsynliggjøre de skat-

temessige formuesverdiene i selskapet. Dette kan skje ved at skattyteren eller den avgiftspliktige leverer en særskilt oppgave over selskapets formue og gjeld basert på regnskapsmessige verdier. Skattyteren eller den arveavgiftspliktige kan på bakgrunn av dette komme med forslag til verdsettelse av sine aksjer, som lignings- eller arveavgiftsmyndighetene kan ta stilling til.

Det er selskapets antatte skattemessige formuesverdi etter norske skatteregler som skal ligge til grunn for verdsettelsen. Dette betyr blant annet at forretningsverdi ikke medregnes. For endel eiendeler skal norske skattemessige verdier bygge på historisk kostpris, redusert med avskrivninger og nedskrivninger etter norske skatteregler. Børsnoterte aksjer verdsettes til aksjekursen pr. 1. januar i ligningsåret. Formuesverdien av fast eiendom må fastsettes slik at forholdet mellom salgsverdi og skattemessig formuesverdi blir tilnærmet det samme som for sammenlignbare eiendommer i Norge.

Det vil innebære en betydelig grad av skjønn å komme frem til antatte norske skattemessige verdier med utgangspunkt i et utenlandsk selskaps finansregnskap. I skatteloven § 4-12 fjerde ledd bokstav a, slik bestemmelsen lyder i dag, er departementet gitt hjemmel til å fastsette forskrift om beregning av formuesverdien for ikke-børsnoterte aksjer. Departementet foreslår at det i tillegg gis hjemmel til å gi forskrift om krav til dokumentasjon ved verdsettelse av ikke-børsnoterte aksjer i utenlandske selskaper.

Fastsettingen av antatt skattemessig formuesverdi av ikke-børsnoterte aksjer i utenlandske selskaper ved formuesskatteligningen skal i utgangspunktet foretas av ligningsmyndighetene i skattyterens bostedskommune. Bestemmelser om hvem som er arveavgiftsmyndighet er gitt i arveavgiftsloven § 24. Reglene kan medføre at verdsettelse av aksjer i samme selskap skal foretas av flere likningskontorer eller skattefogdkontorer. Det foreslås derfor at det gis hjemmel til å gi forskrift om samordning mellom forskjellige likningskontorers og skattefogdkontorers verdsettelse av ikke-børsnoterte aksjer i utenlandske selskaper, jf. forslag til § 4-12 femte ledd bokstav d.

Departementet foreslår at dagens systematikk i skatteloven § 4-12 endres noe. Dagens regel om verdsettelse av utenlandske aksjer flyttes til § 4-12 fjerde ledd og dagens hjemmel for forskriftsregulering foreslås som nytt § 4-12 femte ledd.

Forslaget til endring i arveavgiftsloven er utformet slik at det vises til skattelovens bestemmelser om fastsetting av antatt skattemessig formuesverdi for ikke-børsnoterte aksjer i utenlandske selskaper i § 4-12 fjerde og femte ledd. Skatteloven § 4-12 femte ledd vil dermed gi hjemmel for nærmere regulering av fastsettelse av verdien av ikke-børsnoterte utenlandske aksjer også i forbindelse med beregning av arveavgift.

Forslaget til endringer i skatteloven § 4-12 innebærer ingen endring hva gjelder verdsettelse av ikke-børsnoterte aksjer i *norske* selskaper.

Etter forslaget skal også ikke-børsnoterte aksjer i *utenlandske* selskaper kunne kreves verdsatt til antatt skattemessig formuesverdi når denne sannsynliggjøres. I andre tilfeller skal aksjene verdsettes til omsetningsverdi. Verdsettelse til antatt skattemessig formuesverdi innebærer at aksjene skal verdsettes pr. 1. januar i *inntektsåret*, som for tilsvarende norske aksjer. Både verdsettelsestidspunktet og verdsettelsesgrunnlaget blir dermed mest mulig likt. Der ikke-børsnoterte aksjer i utenlandske selskaper skal verdsettes til omsetningsverdi, vil verdsettelsestidspunktet være 1. januar i *ligningsåret*, som etter gjeldende rett.

Når det gjelder tidspunktet for verdsettelse av ikke-børsnoterte aksjer i utenlandske selskaper ved fastsetting av arveavgift, vises det til proposisjonens kapittel 8.

Det vises til forslagene til endringer i arveavgiftsloven § 11A og skatteloven § 4-12.

7.1.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslagene til endring av skatteloven § 4-12 og arveavgiftsloven § 11 A.

7.2 Økonomiske og administrative konsekvenser

7.2.1 Sammendrag

Etter dagens regelverk må skattyterne fremlegge forslag til verdsettelse av ikke-børsnoterte aksjer i utenlandske selskaper til antatt markedsverdi. Forslagene til endringer i skatteloven og arveavgiftsloven vil medføre at skattyterne i stedet kan fremlegge forslag til verdsettelse av aksjene basert på antatt skattemessig verdi av selskapet. Begge de nevnte størrelsene er vanligvis ikke kjent på forhånd. Departementet antar derfor at lovendringen ikke vil medføre noen stor endring i arbeidsbelastningen for skattyter eller ligningsmyndighetene. Et tilsvarende resonnement gjør seg gjeldende for verdsettelse i forbindelse med beregning av arveavgift.

For å anslå provenyvirkningen av forslaget må en blant annet gjøre antakelser om hvor mye skattemessig formuesverdi for ikke-børsnoterte utenlandske aksjer vil utgjøre i forhold til dagens antatte markedsverdi. Det finnes i dag ingen slik tallfesting. På bakgrunn av manglende datagrunnlag, kan det ikke gis annet enn svært usikre og skjønnsmessige anslag på provenyvirkningen av forslaget. Departementet anslår at forslaget kan innebære et provenytap på i størrelsesorden 20 mill. kroner.

7.2.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til orientering.

7.3 Ikrafttredelse

7.3.1 Sammendrag

Departementet foreslår at lovendringene i skatteloven skal tre i kraft med virkning fra og med inntektsåret 2001. Endringen i arveavgiftsloven foreslås å tre i kraft med virkning for arv og gave hvor rådgigheten erverves 1. januar 2002 eller senere, jf. arveavgiftsloven §§ 9 og 10.

7.3.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til dette.

8. TIDSPUNKTET FOR VERDSETTELSE AV AKSJER VED FASTSETTING AV ARVEAVGIFT

8.1 Sammendrag

Finansdepartementet foreslår en endring i arveavgiftsloven for å klargjøre at tidspunktet for verdsettelse av ikke-børsnoterte aksjer ved fastsetting av arveavgift er 1. januar i året for rådgighetservervet. Forslaget innebærer etter departementets oppfatning ingen realitetsendring.

Arveavgiftsloven § 5 gir hovedregelen om tidspunktet for verdsettelse ved fastsetting av arveavgift. Det slås her fast at det skal bygges på verdien på *tidspunktet for overgang av rådgigheten*. Avgiften bør fastsettes på grunnlag av de reelle verdiene på det tidspunkt rådgigheten går over. Det er disse verdiene som gir uttrykk for mottakerens skatteevne.

Ved skatteligningen skal formuesverdien av ikke-børsnoterte aksjer fastsettes på grunnlag av selskapets samlede skattemessige formuesverdi *pr. 1. januar året før ligningsåret*, jf. skatteloven § 4-12 tredje ledd. Arveavgiftsloven § 11A første ledd første punktum viser som nevnt foran til skatteloven § 4-12 tredje og fjerde ledd. Enkelte har tolket dette slik at verdsettelsen av ikke-børsnoterte aksjer ved fastsetting av arveavgift skal skje på grunnlag av selskapets samlede skattemessige formuesverdi pr. 1. januar året forut for året for rådgighetservervet.

Dette samsvarer imidlertid dårlig med hovedregelen om tidspunktet for verdsettelse i arveavgiftsloven § 5.

I punkt 8.3 i proposisjonen gjøres det rede for bakgrunnen for reglene om verdsettelsestidspunktet for ikke-børsnoterte aksjer. Departementet foreslår at det i arveavgiftsloven § 11A nytt siste ledd presiseres at det er selskapets samlede skattemessige formuesverdi pr. 1. januar det året rådgigheten erverves som skal legges til grunn for verdsettelsen. Det som er bestemt i de foregående leddene om verdsettelsestidspunkt foreslås tatt ut.

I kapittel 7 i proposisjonen omtales forslag til en endring i arveavgiftsloven § 11A første ledd tredje punktum, slik at ikke-børsnoterte aksjer i utenlandske

selskaper kan verdsettes på grunnlag av selskapets antatte skattemessige formuesverdi. Bestemmelsen om verdsettelsestidspunktet vil gjelde også for disse tilfellene.

8.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslaget til nytt siste ledd i arveavgiftsloven § 11 A vedrørende det tidspunkt som skal legges til grunn ved verdsettelse av ikke-børsnoterte aksjer for arveavgiftsformål, og at første og annet ledd endres slik som det er bestemt der om verdsettelsestidspunkt tas ut.

9. ENDRINGER I AVGIFTSLOVGIVNINGEN

9.1 Innledning

9.1.1 Sammendrag fra Ot.prp. nr. 1 (2001-2002)

Departementet har etter iverksettelsen av merverdiavgiftsreformen foretatt en nærmere vurdering av avgiftsplikten på enkelte områder, og vil på denne bakgrunn foreslå enkelte endringer i merverdiavgiftsloven.

Departementet legger også frem forslag om å oppheve enkelte bestemmelser i merverdiavgiftsloven som ennå ikke er trådt i kraft. Dette er bestemmelser som på grunn av endringer i andre deler av regelverket ikke lenger har samme aktualitet.

I tillegg legges det frem forslag om å utsette opphevelsen av investeringsavgiftsloven slik at investeringsavgiften blir fjernet fra 1. oktober 2002. Den nærmere begrunnelsen for dette forslaget fremgår av St.prp. nr. 1 (2001-2002) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

9.1.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til merknader under de enkelte forslag, og til punkt 3.4.5.2 i Budsjett-innst. nr. 1 (2001-2002) når det gjelder forslaget om å utsette opphevelsen av investeringsavgiftsloven.

9.2 Tjenesteområder innen kultur

9.2.1 Fremføring av åndsverk (utøvende kunst) - Tilknyttede tjenester

9.2.1.1 Sammendrag fra Ot.prp. nr. 1 (2001-2002)

Departementet foreslår en lovteknisk endring som innebærer å flytte unntaket for omsetning av tjenester i form av kunstnerisk fremføring av åndsverk i merverdiavgiftsloven § 5 første ledd nr. 1 bokstav a til § 5 b første ledd ny nr. 14. Departementet foreslår dessuten at parentesene (*kunstneren*) i merverdiavgiftsloven § 5 første ledd nr. 1 bokstav a fjernes. Parentesene har ingen selvstendig betydning, men kan etter departementets mening være egnet til å skape uklarhet i bestemmelsen. Forslaget til endring av merverdiavgifts-

loven § 5 første ledd nr. 1 bokstav a innebærer således ingen materielle endringer.

I forslaget til merverdiavgiftsloven § 5 b første ledd ny nr. 14 videreføres unntaket for fremføring av litterære og kunstneriske verk. Unntaket omfatter alle former for kunstnerisk fremføring. Begrensningen i unntaket ligger i at det må være et åndsverk som fremføres.

Ved avgjørelsen av om en tjeneste kan anses som utøvende kunst, er det eksempelvis i svensk rett lagt vekt på tyngdepunktet i presentasjonen. Departementet mener at en slik tilnærming også vil være naturlig etter det norske regelverket. For at unntaket skal komme til anvendelse, må det være snakk om en kunstnerisk fremføring av et verk hvor hensikten er å levendegjøre og fortolke verket gjennom en prestasjon.

Departementet foreslår videre å ta inn i lovteksten at tjenester som er en nødvendig og integrert del av den kunstneriske fremførelsen, også skal være unntatt fra den generelle merverdiavgiftsplikten.

Forslaget vil innebære at enkelte underleverandører kan komme til å drive delt virksomhet i forhold til merverdiavgiftsloven. Slike virksomheter kan kreve forholdsmessig fradrag for inngående merverdiavgift på anskaffelser til bruk i virksomheten.

Departementet ser at det her kan oppstå avgrensningsspørsmål. Det må ved denne vurderingen legges vekt på om den aktuelle tjenesten er kjøpt inn i forbindelse med et konkret arrangement eller om tjenesten inngår i den daglige driften av arrangementsstedet. Dersom en underleveranse skal være unntatt, må tjenesten være direkte knyttet til det enkelte arrangement. Etter departementets mening må det legges til grunn en streng fortolkning ved denne vurderingen, se eksemplene i punkt 9.2.2 i proposisjonen. Dette unntaket gjør ingen endringer i den generelle avgiftsplikten for varer.

Departementet viser til forslag om endring av § 5 første ledd nr. 1 bokstav a og til § 5 b første ledd ny nr. 14 i merverdiavgiftsloven. Det foreslås at endringene trer i kraft straks.

9.2.1.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslagene til endring av merverdiavgiftsloven § 5 første ledd nr. 1 bokstav a og ny nr. 14 i § 5 b første ledd.

9.2.2 Formidling av tjenester i form av kunstnerisk fremføring av åndsverk

9.2.2.1 Sammendrag fra Ot.prp. nr. 1 (2001-2002)

Det er ikke vedtatt noe generelt unntak fra den generelle merverdiavgiftsplikten for formidlingstjenester. Omsetning av formidlingstjenester er derfor i utgangspunktet avgiftspliktig, så fremt ikke tjenesten er spesifikt unntatt.

Departementet har etter iverksettelsen av merverdiavgiftsreformen gitt fritak etter merverdiavgiftsloven § 70 for impresariovirksomhet.

Departementet foreslår å lovfeste et generelt unntak for formidling av tjenester i form av kunstnerisk fremføring av åndsverk.

Departementet viser til forslag til § 5 b første ledd ny nr. 14 i merverdiavgiftsloven. Det foreslås at endringen trer i kraft straks.

9.2.2.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslaget til merverdiavgiftsloven § 5 b første ledd ny nr. 14.

9.2.3 Billettformidling

9.2.3.1 Sammendrag fra Ot.prp. nr. 1 (2001-2002)

Billettformidling er etter gjeldende rett avgiftspliktig etter hovedregelen om generell merverdiavgiftsplikt på omsetning av tjenester. Dersom en arrangør selv selger billetter til eksempelvis et teaterstykke, vil dette ikke utløse avgiftsplikt, se merverdiavgiftsloven § 5 b første ledd nr. 5. En slik rettstilstand kan føre til uheldige avgiftsmessige tilpasninger og påvirke nøytraliteten i regelverket mellom ulike aktører på samme marked. En slik rettstilstand er uheldig. Departementet foreslår derfor å unnta billettformidling til aktiviteter som omfattes av bestemmelsen i merverdiavgiftsloven § 5 b første ledd nr. 5. Dette gjelder eksempelvis teater, opera, ballett og kino, men også sirkus, gallerier/museer og idrettsarrangementer.

Departementet foreslår samtidig en redaksjonell endring av merverdiavgiftsloven § 5 b første ledd nr. 5 første punktum. Dette innebærer ingen materielle endringer.

Departementet viser til forslag om endring av merverdiavgiftsloven § 5 b første ledd nr. 5. Det foreslås at endringen trer i kraft straks.

9.2.3.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslaget til endring av merverdiavgiftsloven § 5 b første ledd nr. 5.

9.3 Formidling av undervisningstjenester, helse-tjenester og sosiale tjenester

9.3.1 Helsetjenester og sosiale tjenester

9.3.1.1 Sammendrag fra Ot.prp. nr. 1 (2001-2002)

Formidling av helsetjenester kan etter departementets vurdering omfatte to tjenestetyper. For det første vil det foreligge en slik formidlingstjeneste i de tilfeller det skjer en arbeidsformidling, det vil si at det etableres en forbindelse mellom ledige helsepersonell og ledige arbeidsplasser for yrkesutøvere i denne gruppen. Ved slik formidling av helsepersonell skjer det derfor ikke en formidling av selve helsetjenesten,

men en formidling av personell som yter denne tjenesten.

Det foreligger etter dagens regelverk merverdiavgiftsplikt ved arbeidsformidling. Avgiftsplikten omfatter også formidling av helsepersonell. Formidling av helsepersonell ligger imidlertid nært opp til utleie av helsepersonell som er unntatt fra avgiftsplikt. For å oppnå større grad av nøytralitet i regelverket er det viktig at de ulike aktørene står overfor samme regelverk. Departementet legger derfor frem forslag om å innføre et unntak fra merverdiavgiftsplikten for formidling av helsepersonell.

Også i forbindelse med retten til fritt sykehusvalg kan det foreligge en formidlingssituasjon. Ledig kapasitet ved sykehus i et fylke skal kunne utnyttes av pasienter fra andre fylker. Rett til fritt sykehusvalg omfatter sykehus som eies og drives av fylkeskommunene og staten, samt private sykehus som står på regional helseplan.

En vesentlig forutsetning for reell valgmulighet er at pasienten har tilgang på nødvendig informasjon om hvor det er ledig kapasitet. Ansvaret for å gi nødvendig informasjon påhviler først og fremst eierne av de institusjoner som omfattes av retten til fritt sykehusvalg. I tillegg til den informasjon som forutsettes å gis av det enkelte sykehus eller sykehuseier er det utarbeidet et sentralt pasientregister der ventetidsinformasjon legges ut. I tillegg til den informasjon som gis av de institusjoner som omfattes av ordningen, finnes det også kommersielle virksomheter som driver med formidling av sykehustjenester knyttet til ordningen med fritt sykehusvalg.

Unntaket for omsetning av helsetjenester omfatter ikke formidling av slike tjenester. Formidling av helsetjenester er derfor i utgangspunktet en merverdiavgiftspliktig tjeneste. Det er imidlertid en forutsetning for avgiftsplikt at det foreligger en omsetning. I forhold til tjenester er omsetning definert i merverdiavgiftsloven som ytelse av tjeneste mot vederlag.

Etter det departementet har forstått tas det i dag ikke vederlag for denne type tjeneste når den ytes fra de institusjoner som er forpliktet til å gi slik informasjon. Slike tjenester vil da ikke bli merverdiavgiftspliktige. Hvis tjenesteyterne tar betalt for den formidlingstjeneste de yter, vil det foreligge merverdiavgiftsplikt når helsetjenesten formidles. Da formidlingstjenesten har en nær sammenheng med og er en nødvendig forutsetning for selve helsetjenesten i disse tilfellene, er departementet av den oppfatning at selve formidlingen også bør være unntatt fra merverdiavgiften. På denne bakgrunn legger departementet også frem forslag om at formidling av helsetjenester unntas fra merverdiavgiftsplikten.

Departementet har i denne sammenheng vurdert et unntak også for formidling av sosiale tjenester. Departementet har ikke noen detaljert oversikt over omfanget av næringsmessig omsetning av slike formidlings-

tjenester. Et slikt unntak vil imidlertid også her skape et mer nøytralt regelverk og innebære at eksempelvis omsetning av tjenester som går ut på formidling av barnepass, ikke vil være merverdiavgiftspliktig. Departementet legger derfor frem forslag om at formidling av sosiale tjenester unntas fra merverdiavgiftsplikten.

Departementet viser til forslag til nytt tredje punktum i merverdiavgiftsloven § 5 b første ledd nr. 1, til nytt annet punktum i merverdiavgiftsloven § 5 b nr. 2, samt forslag til nytt tredje punktum i merverdiavgiftsloven § 5 b annet ledd. Det foreslås at endringene trer i kraft straks.

9.3.1.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslagene til merverdiavgiftsloven § 5 b første ledd nr. 1 nytt tredje punktum og § 5 b annet ledd nytt tredje punktum. Komiteen slutter seg videre til forslaget om at formidling av sosiale tjenester skal omfattes av unntaket i § 5 b og dette inntas i nytt annet punktum i § 5 b første ledd nr. 2 i merverdiavgiftsloven.

9.3.2 Undervisningstjenester

9.3.2.1 Sammendrag fra Ot.prp. nr. 1 (2001-2002)

Undervisning er unntatt fra merverdiavgiftsplikten, mens formidling av undervisningstjenester er merverdiavgiftspliktig. Undervisning innebærer «formidling av kunnskap» og i merverdiavgiftsloven brukes uttrykkene undervisning/opplæring synonymt. Formidling av undervisningstjenester foreligger når noen formidler undervisning/opplæring, det vil si sørger for at tilbud om utdanning fra ulike læresteder kommer til elevers kunnskap og benyttelse.

Det finnes etter det departementet kjenner til selvskap som kun driver med formidling av undervisningstjenester. Her drives formidling på kommersiell basis.

Departementet anser at det er en nær forbindelse mellom formidlingstjenesten og selve undervisningstjenesten. Det legges til grunn at omsetning av undervisningstjenester i en rekke tilfeller skjer på bakgrunn av at det først har skjedd en formidling av et undervisningstilbud. Når intensjonen er at undervisningstjenester skal være unntatt fra merverdiavgiftsplikten, synes det naturlig at elever med og uten egen kunnskap om de undervisningstilbud som finnes, blir avgiftsmessig likt behandlet. Videre viser departementet til at utleie av arbeidskraft for utøvelse av undervisningstjenester er unntatt fra merverdiavgiftsplikten. Dette innebærer at det ikke skal beregnes merverdiavgift når et firma leier ut en lærer til undervisning. Der som lærerens undervisningstjenester derimot formidles, skal det betales merverdiavgift. For å oppnå større grad av nøytralitet mener departementet at det er viktig at de ulike aktørene står overfor det samme regelverket. Departementet foreslår derfor at formidling av

undervisningstjenester blir unntatt fra merverdiavgiftsplikten.

Departementet vil presisere at forslaget ikke omfatter formidling av kjøreopplæring. Det vises til at kjøreopplæring er merverdiavgiftspliktig, se merverdiavgiftsloven § 5 b første ledd nr. 3 annet punktum.

Departementet viser til forslag om endring i merverdiavgiftsloven § 5 b første ledd nr. 3 første punktum. Det foreslås at endringen trer i kraft straks.

9.3.2.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslaget til endring av merverdiavgiftsloven § 5 b første ledd nr. 3 første punktum.

9.4 Provenymessige konsekvenser

9.4.1 Sammendrag fra Ot.prp. nr. 1 (2001-2002)

Unntaket for formidling av billetter til kultur- og idrettsarrangementer mv. kan på usikkert grunnlag anslås å utgjøre om lag 10 mill. kroner på årsbasis og 8 mill. kroner på 2002-budsjettet.

Virksomheter som yter formidling av helse- og sosiale tjenester og formidling av undervisning har foreløpig lite omfang. Omfanget kan imidlertid øke noe på sikt. På usikkert grunnlag kan det anslås at provenytapet ved unntak for denne typen formidling kan utgjøre om lag 10 mill. kroner på årsbasis og om lag 8 mill. kroner på 2002-budsjettet. På sikt kan imidlertid provenytapet bli noe større i den grad omfanget av slike tjenester vil øke.

De øvrige forslag til endringer antas å ha ubetydelige provenyvirknninger.

Samlet anslås provenytapet av de foreslåtte endringene til om lag 20 mill. kroner på årsbasis og 16 mill. kroner på 2002-budsjettet.

9.4.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til orientering.

9.5 Opphevelse av bestemmelser i merverdiavgiftsloven som ikke er iverksatt

9.5.1 Sammendrag fra Ot.prp. nr. 1 (2001-2002)

Flere bestemmelser i merverdiavgiftsloven ble endret ved lov 8. januar 1993 nr. 2. Endringene i § 27 første og tredje ledd og § 29 tredje ledd er aldri blitt iverksatt.

Merverdiavgiftsloven § 27 første ledd inneholder etter lovendringen et krav om personlig fremmøte ved registrering i avgiftsmanntallet.

Merverdiavgiftsloven § 27 tredje ledd gir departementet hjemmel til å gi forskrifter om fremgangsmåten ved registrering og om hva en melding skal inneholde.

Departementet har vurdert bestemmelsene i § 27 første og tredje ledd og § 29 tredje ledd i endringsloven av 8. januar 1993 nr. 2 ut fra de hensyn som er om-

talt i punkt 9.5 i proposisjonen. Departementet foreslår at disse bestemmelsene oppheves. Ut fra risikoen for merverdiavgiftssvindler og annen økonomisk kriminalitet, hvilket gjør seg særskilt gjeldende innenfor enkelte bransjer, anser imidlertid departementet at det fortsatt kan være behov for å vurdere skjerpede virkemidler i forbindelse med avgiftskontrollen.

Ved den nærmere vurdering viser departementet til at bestemmelsene i lov 3. juni 1994 om Enhetsregisteret, som trådte i kraft 1. mars 1995, harmonerer lite med merverdiavgiftsloven § 27 første ledd. Det følger av enhetsregisterloven § 13 at næringsdrivende som skal registreres i Enhetsregisteret har oppfylt sin meldingsplikt dersom virksomheten melder de angitte opplysninger direkte til Enhetsregisteret eller til et av de tilknyttede registre. Av lovens § 1 annet ledd siste punktum fremgår at alle tilknyttede registre skal bidra til å redusere oppgaveplikten for næringslivet ved å benytte organisasjonsnummer og opplysninger fra Enhetsregisteret. Det samsvarer lite at den næringsdrivende som skal registreres i avgiftsmanntallet må sende en del av registreringsmeldingen til Enhetsregisteret, men må møte opp på fylkesskattekontoret for avlevering av en annen del av registreringsmeldingen. Departementet foreslår derfor at § 27 første ledd i lov 8. januar 1993 nr. 2 oppheves.

Som følge av at § 27 første ledd foreslås opphevet, foreslår departementet også at § 27 tredje ledd i lov 8. januar 1993 nr. 2 oppheves.

Merverdiavgiftsloven § 29 tredje ledd inneholder etter lovendringen i 1993 hjemmel for avgiftsmyndighetene til å kunne kreve bekreftelse fra revisor/regnskapsfører om at regnskapet som ligger til grunn for omsetningsoppgaven er ført i samsvar med god regnskapsskikk.

Når det gjelder § 29 tredje ledd viser departementet til at revisors revisjonsberetning, som inneholder en vurdering av om regnskapet er i overensstemmelse med god regnskapsskikk, er offentlig tilgjengelig informasjon, jf. regnskapsloven § 8-2. For revisor følger tilsvarende opplysningsplikt altså allerede av lovgivningen. Departementet anser at næringsdrivendes plikter i henhold til regnskap og revisjon i størst mulig utstrekning bør følge av de generelle bestemmelsene i revisjons- og regnskapsloven. Departementet viser til den nye informasjonsteknologi avgiftsmyndighetene har til disposisjon og til at det har vært en stor revisjon på regnskapslovområdet. Synet har her vært at det samlede regelverk bør fremgå av en lov. Departementet anser at det derfor ikke bør iverksettes en særskilt bestemmelse i merverdiavgiftsloven på dette punkt. Departementet foreslår på denne bakgrunn at § 29 tredje ledd i lov 8. januar 1993 nr. 2 oppheves.

Departementet viser til forslag om endringer i lov 8. januar 1993 nr. 2. Det foreslås at endringene trer i kraft straks.

9.5.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslaget til opphevelse av endringene i del I i lov 8. januar 1993 nr. 2, opphevelse av del III nr. 1 og 3 i denne loven og at del III nr. 2 blir nr. 1 og nr. 4 blir nr. 2.

9.6 Utsatt opphevelse av investeringsavgiftsloven

9.6.1 Sammendrag fra Ot.prp. nr. 1 (2001-2002)

Investeringsavgiften er vedtatt opphevet med virkning fra 1. april 2002. Stortinget har videre vedtatt at tjenesteytere på områder som først ble merverdiavgiftspliktige fra 1. juli 2001, ikke skal betale investeringsavgift. Bakgrunnen for dette fritaket er at det anses for viktig at disse virksomhetene skal slippe å forholde seg til det kompliserte investeringsavgiftsregelverket for en periode på kun ni måneder før investeringsavgiften oppheves. Fjerning av investeringsavgiften fra 1. april 2002 bidrar til å svekke inntektene på statsbudsjettet for 2002 med 3,5 mrd. kroner. Regjeringen anser det riktig å få fjernet investeringsavgiften i løpet av 2002. Fritaket for investeringsavgift for nye merverdiavgiftspliktige tjenesteytere fra 1. juli 2001 bidrar til å forsterke dette behovet. Regjeringen har imidlertid ikke funnet rom for å dekke hele provenytapet i 2002, og foreslår derfor å utsette fjerningen av investeringsavgiften et halvt år til 1. oktober 2002. Dette vil gi et provenytap på 0,5 mrd. kroner på 2002-budsjettet.

Departementet viser til forslag om endring i lov 21. desember 2000 nr. 114 om opphevelse av lov 19. juni 1969 nr. 67 om avgift på investeringer mv. del II. Det foreslås at endringen trer i kraft straks.

9.6.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til merknader under punkt 3.4.5.2 i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2001-2002).

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Kystpartiet, slutter seg til Regjeringens forslag om endring i lov 21. desember 2000 nr. 114 del II.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kystpartiet slutter seg ikke til Regjeringens forslag. Disse medlemmer står fast ved at investeringsavgiften skal fjernes 1. april 2002.

9.7 Kjøreopplæring

9.7.1 Sammendrag fra Ot.prp. nr. 21 (2001-2002)

I forbindelse med merverdiavgiftsreformen ble det vedtatt et generelt unntak for undervisningstjenester. I tillegg til tradisjonelle undervisningstjenester omfatter unntaket også fritidsrettet undervisning. Kjøreopplæring ble imidlertid uttrykkelig unntatt fra dette avgiftsunntaket.

Departementet foreslår å unnta kjøreopplæring fra den generelle merverdiavgiftsplikten med virkning fra 1. januar 2002. Dette er en oppfølging av Sem-erklæringen. Forslaget innebærer at undervisningstjenester nå generelt vil være unntatt fra merverdiavgiftsplikt. Dette tilsvarer rettstilstanden før 1. juli 2001. Et unntak for kjøreopplæring vil ikke gi noen store avgrensingsproblemer siden det allerede er gitt et generelt unntak for undervisningstjenester.

Næringsdrivende som driver med kjøreopplæring har i motsetning til øvrige avgiftspliktige (med unntak av yrkesmessig bilutleie) etter gjeldende rett også adgang til å fradragføre inngående avgift ved anskaffelse av personkjøretøy. For å unngå avgiftsmotiverte anskaffelser er slike kjøp underlagt egne bestemmelser om bindingstid, som innebærer at fradragført avgift skal tilbakeføres forholdsmessig dersom personkjøretøy selges eller omdisponeres før det har gått 36 måneder etter at kjøretøyet ble registrert. Når kjøreopplæring unntas fra merverdiavgiftsplikt, vil det oppstå spørsmål om avgiftsbehandlingen av personkjøretøy som er anskaffet i perioden fra 1. juli 2001 til 1. januar 2002. For å unngå avgiftsmotivert tilpasning og for å likebehandle kjøreskoler som har benyttet seg av fradragretten i forhold til andre kjøreskoler som ikke har benyttet seg av dette, vil departementet foreslå at det for disse kjøretøyene skal foretas forholdsmessig tilbakeføring av fradragført merverdiavgift. For mange næringsdrivende som driver med kjøreopplæring vil en slik forholdsmessig tilbakeføring av fradragført merverdiavgift kunne representere en uforutsett merkostnad, som påløper ved innberetningen av siste oppgavetermin. Virksomhetene vil derfor kunne få likviditetsproblemer ved denne avregningen. For å hjelpe dette vil departementet foreslå at det gis hjemmel i forskrift for utsatt innbetalingsfrist for det beløp som skal tilbakeføres.

Et generelt unntak for undervisningstjenester som også omfatter kjøreopplæring, vil gi et provenytap på i størrelsesorden 300 mill. kroner på årsbasis og 240 mill. kroner på 2002-budsjettet ved iverksettelse fra 1. januar 2002. Anslaget forutsetter at det innføres overgangsregler som motvirker avgiftsmotiverte kjøp i perioden frem til unntaket for merverdiavgift trer i kraft. Hvis det ikke innføres regler slik som foreslått, vil provenytapet på 2002-budsjettet øke med om lag 10 mill. kroner til 250 mill. kroner.

Departementet viser til forslag til opphevelse av merverdiavgiftsloven § 5 b første ledd nr. 3 annet punktum, forslag til endring i merverdiavgiftsloven § 14 annet ledd nr. 5 annet ledd, og forslag til overgangsbestemmelse.

9.7.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, viser til at Regjeringen foreslår å unnta kjøreopplæring for merverdiavgift, i likhet

med det fritaket andre undervisningstjenester allerede har.

Flertallet slutter seg til Regjeringens forslag til opphevelse av merverdiavgiftsloven § 5 b første ledd nr. 3 annet punktum, endring av samme lov § 14 annet ledd nr. 5 annet ledd og forslag til overgangsbestemmelse.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Innst. O. nr. 24 (2000-2001) hvor et flertall i hovedsak sluttet seg til daværende regjeringens vurderinger om behovet for endringer i det norske merverdiavgiftssystemet, og går imot Regjeringens forslag.

9.8 Luftfart

9.8.1 Sammendrag fra Ot.prp. nr. 21 (2001-2002)

Fra 1. juli 2001 er det innført merverdiavgift med nullsats på personbefordring med luftfartøy. Nullsats innebærer at flyselskapene er fritatt fra plikten til å beregne utgående merverdiavgift av vederlaget fra passasjerene (flybilletten), men fullt ut kan trekke fra inngående merverdiavgift på sine anskaffelser til bruk i virksomheten som gjelder personbefordring. All persontransport for øvrig, uansett transportmiddel, er unntatt fra den generelle merverdiavgiftsplikten på omsetning av tjenester.

Innføring av merverdiavgift med nullsats på personbefordring med luftfartøy må sees i sammenheng med omleggingen av flypassasjeravgiften, som skjedde fra 1. april 2001 for å bringe avgiften i overensstemmelse med EØS-avtalen. Nullsatsen i merverdiavgiftssystemet ble innført for å redusere belastningen av omleggingen av flypassasjeravgiften for innenlandsflyginger.

Regjeringen foreslår at flypassasjeravgiften avvikles fra 1. april 2002, se St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 4 (2001-2002) punkt 2.2.9. Når denne avgiften avvikles er det etter departementets mening ikke lenger grunnlag for å opprettholde den gunstige særordningen som nullsatsen for luftfarten i merverdiavgiftssystemet innebærer.

Ved å ta personbefordring med luftfartøy ut av merverdiavgiftssystemet, vil flyselskapene på nytt få delt virksomhet i forhold til merverdiavgiften ved at varetransport er avgiftspliktig mens innenlands persontransport holdes utenfor. Regelverket om fordeling av inngående merverdiavgift for næringsdrivende med delte virksomheter gir opphav til kompliserte rettsspørsmål, og er vanskelig å praktisere både for virksomhetene og forvaltningen.

Selv om en konsekvens av å holde luftfarten utenfor merverdiavgiftssystemet er at flyselskapene på nytt må forholde seg til et mer komplisert regelverk, kan ikke departementet se at dette gir tilstrekkelig grunn til å videreføre nullsatsen etter at flypassasjeravgiften nå foreslås avviklet. Departementet viser

også til at hele persontransportområdet i prinsippet bør likebehandles for å unngå eventuelle konkurransevridninger mellom de ulike transportformene. Ved å ta personbefordring med luftfartøy ut av merverdiavgiftssystemet vil all persontransport, uansett transportmiddel, være unntatt fra den generelle merverdiavgiftsplikten på omsetning av tjenester.

På denne bakgrunn foreslår departementet at personbefordring med luftfartøy tas ut av merverdiavgiftssystemet som ledd i avviklingen av flypassasjeravgiften.

Forslaget nødvendiggjør enkelte endringer i merverdiavgiftsloven. For det første er det nødvendig å oppheve bestemmelsen i merverdiavgiftsloven § 5 b første ledd nr. 9 annet punktum, som fastsetter at unntaket for persontransport ikke gjelder for personbefordring med luftfartøy. Bestemmelsen i merverdiavgiftsloven § 16 første ledd nr. 14, som fastsetter ordningen med nullsats for luftfarten, må også oppheves. I tillegg må bestemmelsen i merverdiavgiftsloven § 14 annet ledd nr. 5 tredje avsnitt oppheves. Denne bestemmelsen ble gitt for at virksomheter som driver med personbefordring med luftfartøy, skulle oppnå fradragsrett for inngående merverdiavgift på anskaffelser av varer og tjenester til bruk i denne virksomheten. Rettstilstanden på dette området vil etter disse lovendringene tilsvare den som gjaldt før 1. juli 2001.

Forslaget nødvendiggjør også endring i forskrift nr. 48 til merverdiavgiftsloven (Forskrift 14. september 1971 nr. 1 om frivillig registrering av skipsrederier), hvor det er åpnet for en frivillig registreringsordning for rederier som frakter passasjerer med skip i utenriksfart. Ordningen innebærer at rederiene som oppfyller vilkårene for frivillig registrering i merverdiavgiftsloven og som søker om dette, kan gjøre fradrag for inngående merverdiavgift på anskaffelser til bruk i virksomheten med utenriks personbefordring. Det skal likevel ikke beregnes utgående merverdiavgift av vederlaget som oppkreves fra passasjerene.

Denne ordningen omfattet tidligere også flyselskaper som befordret passasjerer i utenriksfart. Ordningen for flyselskapene var imidlertid ikke lenger nødvendig, da det fra 1. juli 2001 ble innført nullsats for luftfarten i merverdiavgiftssystemet. Forskriften ble derfor endret med virkning fra dette tidspunktet, slik at den nå kun gjelder for skipsrederier. Som følge av forslaget om at personbefordring med luftfartøy på nytt skal ut av merverdiavgiftssystemet, er det nødvendig å reversere denne endringen. Forskriften vil bli endret slik at den frivillige registreringsordningen igjen skal omfatte flyselskaper som befordrer passasjerer i utenriksfart, det vil si at rettstilstanden også her blir som før 1. juli 2001. Departementet vil for ordens skyld presisere at det ikke vil være adgang for flyselskapene til å bli frivillig registrert for innenlands personbefordring.

På usikkert grunnlag er det anslått at å fjerne ordningen med nullsats for luftfarten i merverdiavgiftssystemet kan gi et merproveny på om lag 300 mill. kroner på årsbasis. Ved iverksettelse fra 1. april 2002 vil dette gi merinntekter på om lag 225 mill. kroner påløpt og om lag 175 mill. kroner bokført i 2002.

Departementet viser til forslag om opphevelse av merverdiavgiftsloven §§ 5 b første ledd nr. 9 annet punktum, 14 annet ledd nr. 5 tredje avsnitt og 16 første ledd nr. 14. Det foreslås at endringene trer i kraft 1. april 2002.

9.8.2 Komiteens merknader

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet viser til Innst. O. nr. 24 (2000-2001) hvor et flertall i hovedsak sluttet seg til daværende regjeringens vurderinger om behovet for endringer i det norske merverdiavgiftssystemet, og går imot Regjeringens forslag. Dersom nullsatsordningen avvikles vil dette faktisk gjøre det dyrere å fly i Nord-Norge, ettersom de fleste flyrutene i denne landsdelen fra før ikke hadde flypassasjeravgift.

Disse medlemmer viser til finansministerens svar på spørsmål nr. 11 av 10. november 2001 til Arbeiderpartiets gruppe hvor det bl.a. heter:

«På grunnlag av ovenstående kan det anslås at innenlands flygning som i dag er avgiftsbelagt får en samlet lette på i størrelsesorden 780 mill. kroner. Flygning som er fritatt for passasjeravgift får en beregnet skjerpelse på 30 mill. kroner. Det må igjen understrekes at dette er en meget indirekte beregningsmetode, og at for eksempel ikke er mulig å si med stor grad av sikkerhet hvordan momsskjerpelsen vil slå ut i billettprisene for de forskjellige rutene.

Regnet per passasjer kan det ut fra ovenstående anslås at letten for reiser på innenlands ruter som i dag er avgiftsbelagt blir om lag 90 kroner pr. reise, mens det på ruter som i dag ikke er avgiftsbelagt blir en beregnet skjerpelse på noe over 30 kroner pr. reise. For reiser til utlandet tilsvare letten hele passasjeravgiften, som av regjeringen Stoltenberg ble foreslått satt til 130 kroner for 2002.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at Regjeringen foreslår at luftfarten tas ut av merverdiavgiftssystemet fra 1. april 2002. Disse medlemmer viser videre til at det samtidig foreslås å avskaffe flypassasjeravgiften. Disse omleggingene gir samlet lettelse for luftfarten på i overkant av en milliard kroner. Disse medlemmer slutter seg til Regjeringens forslag om opphevelse av merverdiavgiftsloven § 5 b første ledd nr. 9 annet punktum, § 14 annet ledd nr. 5 tredje ledd og § 16 første ledd nr. 14.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sine merknader i Budsjettinnst. S. nr. 1 punkt 1.1.3 og går imot Regjeringens forslag.

Disse medlemmer går inn for å fjerne flypassasjeravgiften fra 1. januar 2002.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet går imot forslaget om å avvikle flypassasjeravgiften fra 1. april 2002.

Disse medlemmer ønsker derfor å opprettholde nullsats i merverdiavgiftssystemet for luftfarten.

9.9 Trygghetsalarmtjenester

9.9.1 Sammendrag fra Ot.prp. nr. 21 (2001-2002)

Som en følge av merverdiavgiftsreformen er det fra 1. juli 2001 innført merverdiavgift på omsetning av tjenester som gjelder drift av trygghetsalarmer. Departementet legger frem forslag om at omsetning av tjenester som gjelder drift av trygghetsalarmer unntas fra den generelle merverdiavgiftsplikten. Dette er en oppfølging av Sem-erklæringen.

Kjøp og installasjon av trygghetsalarm belastes med merverdiavgift. Dette fulgte tidligere av den alminnelige regel om merverdiavgift ved varekjøp og oppregnede tjenester. Merverdiavgiftsplikten på kjøp og installasjon av trygghetsalarm har foreligget siden innføringen av merverdiavgiften i Norge i 1970. Merverdiavgiftsreformen har ikke ført til noen endring på disse punktene.

I forhold til drift av trygghetsalarmer vil unntaket for sosiale tjenester ofte få anvendelse, se merverdiavgiftsloven § 5 b første ledd nr. 2. Slik drift er i dag en del av pleie- og omsorgstjenestene i kommunen. Eventuell egenbetaling/gebyr/serviceavgift mv. som belastes brukeren for dekning av trygghetsalarmtjenester, er unntatt fra merverdiavgift.

I de tilfeller hvor det ikke foreligger noe kommunalt vedtak om tildeling av trygghetsalarm, vil brukeren etter 1. juli 2001 måtte betale merverdiavgift på egenbetaling/gebyr/serviceavgift som belastes brukeren for dekning av trygghetsalarmtjenester. Som nevnt i punkt 7.4 i proposisjonen har kommunene ulik praksis når det gjelder tildeling av trygghetsalarmer. I noen kommuner har eldre rett til trygghetsalarm etter en viss alder, mens andre kommuner ikke har noen slik ordning.

Departementet foreslår at omsetning av trygghetsalarmtjenester generelt unntas fra merverdiavgift. Unntaket vil gjelde uavhengig av om det foreligger et kommunalt tildelingsvedtak og hvem som utfører tjenesten. Unntaket vil videre gjelde uten hensyn til hvilket behov brukeren har for trygghetsalarm og i hvilken alder og tilstand brukeren befinner seg.

Forslaget innebærer at omsetning av tjenester som gjelder drift av trygghetsalarmer (selv tjenesteytingen) unntas fra merverdiavgiftsplikt. Med drift av trygghetsalarmer menes den virksomhet som foregår ved trygghetsalarmmottaket, eksempelvis overvåking

og utrykning. Den etablerte avgiftsplikten ved salg og installasjon videreføres.

Siden trygghetsalarmtjenester som oftest vil komme innenfor unntaket for sosiale tjenester, vil forslaget medføre ubetydelige provenyvirkninger.

Departementet viser til forslag til ny nr. 15 i merverdiavgiftsloven § 5 b første ledd. Det foreslås at endringene trer i kraft 1. januar 2002.

9.9.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at Regjeringen foreslår å unnta drift av trygghetsalarmer for merverdiavgift. Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag om ny nr. 15 i merverdiavgiftsloven § 5 b første ledd.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til svar fra finansministeren på spørsmål fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe av 10. november 2001 der disse medlemmer ber om de isolerte provenyvirkningene av å unnta drift av trygghetsalarmer. I finansministerens svar heter det at forslaget antas «å medføre ubetydelige provenyvirkninger». Disse medlemmer slutter seg til Regjeringens forslag om ny nr. 15 i merverdiavgiftsloven § 5 b første ledd.

9.10 Omtale av enkelte områder

9.10.1 Forhåndsregistrering og tilbakegående avgiftsoppgjør

Sammendrag fra Ot.prp. nr. 21 (2001-2002)

Departementet har i lys av innføringen av generell merverdiavgiftsplikt på tjenester sett nærmere på gjeldende praksis for forhåndsregistrering og tilbakegående avgiftsoppgjør. Merverdiavgiftsreformen har i større grad aktualisert behovet for å foreta visse endringer. Departementet har i samarbeid med Skattedirektoratet nå foretatt en praksisomlegging. Omleggingen innebærer en utvidelse av ordningene, se nærmere i punkt 7.5.1 i proposisjonen. Som en oppfølging av reformen finner departementet det naturlig å informere Stortinget om hovedtrekkene i omleggingen. Departementet vil for øvrig sette i gang et arbeid med å formalisere retningslinjene i en forskrift. Dette vil gjøre regelverket mer tilgjengelig og sikre en mest mulig ensartet praktisering. Det vises til omtalen i punkt 7.5.1 i proposisjonen.

Komiteens merknader

Komiteen tar dette til orientering.

9.10.2 Alternativ medisin

Sammendrag fra Ot.prp. nr. 21 (2001-2002)

Helsetjenester er unntatt fra den generelle merverdiavgiftsplikten på omsetning av tjenester. Unntaket er nærmere avgrenset i egen forskrift.

I forbindelse med utarbeidelsen av forskriften ble det vurdert om tjenester som betegnes som alternativ medisin kunne omfattes av unntaket for helsetjenester. Denne vurderingen ble gjort i samarbeid med Sosial- og helsedepartementet. I forskriften er akupunktur og homøopati unntatt fra merverdiavgiftsplikten. I tillegg er også andre alternative behandlingsformer som utøves av offentlig godkjent helsepersonell unntatt. I Sem-erklæringen er det uttalt at man vil unnta flere helsetjenester fra den generelle merverdiavgiftsplikten. Det er særlig for tjenesteområder innenfor alternativ medisin at avgrensingene av unntaket vil bli gjennomgått på nytt. Departementet vil følge dette opp, og se nærmere på disse avgrensingene. Avgrensingene reiser imidlertid flere vanskelige problemstillinger som det er behov for å få vurdert nærmere.

Departementet finner grunn til å understreke at for at en tjeneste skal komme innenfor unntaket for helsetjenester, må den i henhold til lovteksten kunne defineres som en helsetjeneste. Det er ikke gitt noen uttømmende definisjon av begrepet i loven. I lovforarbeidene er det imidlertid gitt en nærmere beskrivelse av rekkevidden av unntaket. Det er forutsatt en relativt streng praktisering av denne unntaksbestemmelsen.

Med alternativ medisin menes her terapiformer som vanligvis ikke ytes innenfor den etablerte helsetjenesten. Nøyaktig hvilke typer tjenester som kommer inn under begrepet alternativ medisin er noe usikkert. I NOU 1998:21 Alternativ medisin (Aarbakke-utvalget) er det imidlertid gitt en beskrivelse av de viktigste alternative behandlingsformer som finnes i Norge.

Det er som nevnt behov for en nærmere gjennomgang av regelverket på dette området. Denne gjennomgangen bør ses i sammenheng med Regjeringens arbeid med oppfølging av Aarbakke-utvalgets innstilling. I Sem-erklæringen er det bebudet at Regjeringen vil legge frem en stortingsmelding om alternativ medisin på bakgrunn av denne innstillingen. Departementet finner det derfor nødvendig å vente med å fremme forslag om en utvidelse av merverdiavgiftsunntaket for helsetjenester til det er foretatt en helsefaglig oppfølging av Aarbakke-utvalgets innstilling.

Komiteens merknader

Komiteen tar dette til orientering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at disse medlemmer gikk inn for en utsettelse av momsreformen, blant annet på bakgrunn av de mange uavklarte grensdragningene reformen medførte. Et av disse områdene gjaldt alternativ medisin. Disse medlemmer er forundret over at det fra Regjeringen ikke foreligger forslag til utvidelse av unntak for merverdiavgift for helsetjenester, og at det

te på nytt skyves ut i tid. Med tanke på det som tidligere har vært sagt av partier som nå sitter i regjering, er dette oppsiktsvekkende.

10. ENDRINGER I REGLENE OM FIRMABIL-BESKATNING

10.1 Sammendrag

Etter skatteloven § 5-13 første ledd skal fordel ved privat bruk av arbeidsgivers bil fastsettes på grunnlag av en antatt årlig privat kjørelengde på 10 000 km med tillegg av kjøring mellom hjem og arbeidssted.

Etter skatteloven § 6-12 skal fradrag for kostnad ved bilhold reduseres med det beløpet som faller på bruk av bilen til privatkjøring. Dette reduksjonsbeløpet fastsettes som hovedregel etter § 5-13, med andre ord tilsvarende som fastsettelsen av fordelene ved privat bruk av arbeidsgivers bil. Reduksjonsbeløpet skal likevel ikke overstige 50 pst. av de beregnede samlede kostnadene ved bilholdet. Disse kostnadene fastsettes til driftskostnadene med et tillegg for verdiforringelse med 10 pst. pr. år.

Departementet foreslår at kjørelengden som den private bruk skal fastsettes på grunnlag av, økes til 13 000 km.

Det foreslås videre at reduksjonen i fradraget ved bilhold for privat bruk ikke skal overstige 75 pst. av de beregnede samlede kostnadene ved bilholdet.

Forslaget er nærmere omtalt i St.prp. nr. 1 (2001-2002) Skatte-, avgifts- og tollvedtak. Der omtales også forslag om innstramninger i beskatningen av kjøregodtgjørelse.

Det vises til forslag til endringer av skatteloven § 5-13 første ledd og § 6-12 annet ledd. Det foreslås at endringene gis virkning fra og med inntektsåret 2002.

10.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at forslaget til endret firmabilbeskatning er omtalt også i St.prp. nr. 1 (2001-2002) Skatte-, avgifts- og tollvedtak punkt 2.2.8.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, slutter seg til forslaget til endringer av skatteloven § 5-13 første ledd og § 6-12 annet ledd.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet reagerer på Regjeringens forslag til skatteskjerpelse for firmabil. Skatteskjerpelsen virker både lite gjennomtenkt og dårlig begrunnet. Forslaget innebærer at sjablongregelen for fordelene ved privat bruk av firmabil skal økes fra 10 000 km til 13 000 km pr. år. Departementet begrunner denne økningen med at kjørelengden med personbil utgjør 13 500 km pr. år. Men i dette gjennomsnittet ligger både yrkeskjøring og kjøring mellom hjem og arbeid, dette medfører at en økning til 13 000 vil medføre at den ansatte blir

skattlagt for en privatkjøring som er høyere enn gjennomsnittet. Noe som åpenbart er urimelig.

Disse medlemmer går imot denne skatte-skjerpelsen.

11. ENDRINGER I REGLENE OM BESKATNING AV KJØREGODTGJØRELSE

11.1 Sammendrag fra St.prp nr. 1 (2001-2002) Skatte-, avgifts- og tollvedtak

Skattytere som benytter egen bil til yrkeskjøring kan etter gjeldende regler motta kjøregodtgjørelse fastsatt etter statens satser skattefritt for kjøring inntil 12 000 km. Gjeldende satser er 3,20 kroner pr. km for de første 9 000 km og 2,60 kroner pr. km for overskytende kjøring. For yrkeskjøring over 12 000 km er det satt en særskilt sats for fordelsbeskatning på 2,05 kroner pr. km. Differansen mellom statens sats på 2,60 kroner pr. km og satsen på fordelsbeskatning på 2,05 kroner pr. km skatlegges i dag som lønn. Statens satser er antatt å dekke både variable og faste kostnader ved kjøring. Til sammenligning er fradrags-satsen for kjøring mellom hjem og arbeidssted satt til 1,40 kroner pr. km. Denne satsen er antatt å dekke kun de variable kostnadene for en mellomstor bil.

Næringsdrivende (som ikke mottar kjøregodtgjørelse) kan kreve fradrag for 3,20 kroner pr. km. For denne gruppen vil det normalt ikke være aktuelt å kreve fradrag for mer enn 6 000 km. Overstiger kjørelengden i yrket 6 000 km skal bilen normalt behandles som yrkesbil, noe som innebærer fradrag for faktiske bilkostnader, jf. avsnitt 2.2.8 i St.prp. nr. 1 (2001-2002) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

Dagens ordning med kjøregodtgjørelse er svært gunstig. Dette skyldes at godtgjørelsen etter statens satser langt på vei er skattefri og ligger betydelig høyere enn det som kan anses som relevante utgifter knyttet til bruk av egen bil.

En innstramming i kjøregodtgjørelsen vil også redusere omfanget av skattemotiverte tilpasninger som følge av forslaget til innstramming i firmabilbeskatningen. Ordningen har dessuten negative miljømessige konsekvenser ved at skattyter oppnår betydelige økonomiske fordeler ved å benytte bil framfor kollektivtransport.

Regjeringen foreslår på dette grunnlag å stramme inn på ordningen med kjøregodtgjørelse. Prinsipielt sett kan det argumenteres for at det bør innføres skatteplikt for overskudd som følge av at statens satser dekker mer enn de variable kostnadene. Dette gjelder uavhengig av kjørelengde. Ut fra dette hensynet burde overskuddet settes lik differansen mellom statens satser og en sats som tilsvarer de variable kostnadene på 1,40 kroner pr. km. Regjeringen går imidlertid inn for at det innføres skatteplikt på differansen mellom statens satser og 2,05 kroner pr. km for kjøregodtgjørelse utover 4 000 km. Det ilegges arbeidsgiveravgift på

differansen mellom statens satser og 2,05 kroner pr. km uavhengig av kjørelengde. For skattytere som ikke får kjøregodtgjørelse (næringsdrivende) vil fradrags-satsen for kjøring over 4 000 km settes ned fra 3,20 kroner pr. km til 2,05 kroner pr. km.

Forslaget vil bli fulgt opp ved fastsettelsen av Skattedirektoratets takseringsregler for inntektsåret 2002.

Forslaget innebærer på usikkert grunnlag en innstramming på om lag 495 mill. kroner påløpt og om lag 405 mill. kroner bokført i 2002, inklusive arbeidsgiveravgift.

11.2 Sammendrag fra Ot.prp. nr. 21 (2001-2002)

Det nye skatteregimet for kjøregodtgjørelse som ble foreslått i St.prp. nr. 1 (2001-2002) Skatte-, avgifts- og tollvedtak reiser noen lovtekniske og praktiske spørsmål.

Som varslet i stortingsproposisjonen kan overskuddet defineres i Skattedirektoratets takseringsregler. Det er ikke like naturlig at skattefritaket for overskuddet på den første del av kjøringen forankres i takseringsreglene. Dette skyldes at takseringsreglene systematisk sett gjelder kvantifiserings- og verdsettingsspørsmål, ikke materielle skattefritak for definerte fordeler. En vil derfor innarbeide skattefritaket for de første 4 000 kilometerne i departementets skatteforskrift, med hjemmel i skatteloven § 5-15 annet ledd. Skattedirektoratets regler om forskuddstrekk, som bør ha tilsvarende fritak for de første 4 000 kilometerne, kan så tilpasses dette.

En oppnår da at bare arbeidstakere med mer omfattende tjenestekjøring med kjøregodtgjørelse etter statens satser, blir underlagt skattetrekk og ligning av standardoverskudd. Har arbeidstakeren kjøregodtgjørelse fra flere arbeids- eller oppdragsgivere i løpet av året, anvendes trekkfritaket fortrinnsvis av hovedarbeidsgiver, eventuelt den første av disse i året. Arbeidstakeren bør i slike tilfeller varsle arbeids- eller oppdragsgiver nr. 2 mv. om hvor mye av det skattefrie området for kjøregodtgjørelse som er brukt opp tidligere, slik at restskatt kan unngås. Ved ligningen anvendes skattefritaket for 4 000 kilometer felles for samlet kjøregodtgjørelse. Arbeidsgivernes årlige lønnsinnberetninger skal som før omfatte både trekkfri og trekkpliktig kjøregodtgjørelse.

Ved beregningen av arbeidsgiveravgift for hver tomånedlige termin må arbeidsgiveren ikke bare ta hensyn til de trekk- og skattepliktige overskudd som vil inngå i det vanlige lønnsbegrep, men også ta hensyn til trekkfritt overskudd av kjøregodtgjørelse for de første 4 000 kilometer. I dag er avgiftsplikten avledet av trekkplikten når det gjelder slike overskudd. Det er derfor behov for en lovendring for å kunne inkludere også trekkfrie overskudd som nevnt i avgiftsgrunnlaget. En slik lovendring ble ikke fremmet i Ot.prp. nr. 1 (2001-2002). Departementet fremmer derfor forslag

til en slik lovendring. De provenymessige konsekvensene av dette er allerede innarbeidet i forslaget fra regjeringen Stoltenberg.

Det kan innvendes at det nye skatteregimet for kjøregodtgjørelse fører til noe merarbeid for arbeidsgivere som utbetaler slik godtgjørelse. Men det er i tilfelle en konsekvens av at utbetalingen er større enn de kostnader som kjøringen normalt medfører. Dersom kjøregodtgjørelsen i det enkelte tilfelle begrenses til det skattemessig godkjente kostnadsnivå (p.t. 2,05 kroner pr. kilometer), vil arbeidsgivers administrative arbeid med avgiftsberegning og skattetrekk mv. av overskudd normalt bortfalle.

Det vises til forslag til endring i folketrygdloven § 23-2 tredje ledd nytt annet punktum. Endringen foreslås å tre i kraft 1. januar 2002.

11.3 Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, slutter seg til forslaget til endring av folketrygdloven § 23-3 tredje ledd nytt annet punktum.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet reagerer også på Regjeringens forslag til innstramming i beskatning for kjøregodtgjørelse. Det synes her som om Regjeringen har fokusert på de variable kostnader ved bilhold og ikke på at bilhold også medfører faste kostnader. Mange som er avhengig av privatbil i sin jobb (f.eks. hjemmehjelp/hjemmesykepleiere) har måttet investere i bil nr. 2 i familien for å kunne utøve sin jobb. Når Regjeringen nå endrer disse forutsetningene for bruk av privat bil i arbeid kan dette i verste fall redusere rekrutteringen til slike yrker.

Disse medlemmer ønsker derfor å beholde skattlegging av km-godtgjørelsen som den er.

12. SKATTELEGGING AV KRAFTFORETAK OG EIENDOMSSKATT PÅ KRAFTANLEGG MV.

12.1 Endring av reglene om kommunefordeling av grunnlaget for eiendomsskatt for kraftanlegg for skatteårene 2001 og 2002

12.1.1 Innledning

12.1.1.1 Sammendrag

Gjeldende kommunefordelingsregler for eiendomsskattegrunnlaget for kraftanlegg er inntatt i eiendomsskatte-lova § 8 A. Allerede i forbindelse med vedtakelsen av disse kommunefordelingsreglene, ble det varslet at reglene ville bli tatt opp til revurdering, jf. punkt 11.1.2.2 i proposisjonen. I påvente av denne revurderingen er det imidlertid på det rene at kommune-

fordelingsreglene i eiendomsskatte-lova § 8 A vil bli å legge til grunn også for eiendomsskatteåret 2002. På denne bakgrunn legger departementet frem forslag til endringer i disse kommunefordelingsreglene for bruk i eiendomsskatteåret 2002 eller frem til nevnte revurdering er gjennomført. Effekten av de forslag som fremsettes, vil være at kommunefordelingsreglene som skal legges til grunn for skatteåret 2002 vil være de samme som for skatteåret 2001, og slik at kommunefordelingen for 2002 i utgangspunktet vil tilsvare den fordeling som ble fastsatt for 2001.

Departementet foreslår at Skattedirektoratet blir fastsettelsesmyndighet for kommunefordelingen også for skatteåret 2002.

Gjeldende rett er omtalt i punkt 11.1.2.1 i proposisjonen.

Den forestående revurdering av kommunefordelingsreglene er omtalt noe nærmere i punkt 11.1.2.2 i proposisjonen.

Departementet er kommet til at reglene bør endres snarest mulig, med sikte på at innsatsfaktorer som i dag ikke er objekt for eiendomsskatt, blir inkludert i fordelingsgrunnlaget. En slik omlegging/ending av de vedtatte kommunefordelingsregler vil bli vurdert på bakgrunn av det materialet Skattedirektoratet har innhentet. En slik vurdering med forslag til nye regler vil også måtte sendes på høring, og vil ikke kunne foreslås eller rent faktisk kunne gjennomføres med virkning før tidligst for skatteåret 2003.

12.1.1.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til orientering.

12.1.2 Behov for å unngå omberegning av kommunefordelingen ved eventuell endret plassering av særskilte driftsmidler etter 1. januar 2000

12.1.2.1 Sammendrag

Etter eiendomsskatte-lova § 8 A-1 skal kommunefordelingen bygge på den geografiske plassering av de særskilte GAV-beregnete driftsmidler i kraftanlegget. NVEs beregninger av kommunefordelingen for skatteåret 2001 bygget på plasseringen av driftsmidlene pr. 1. januar 2000. Slik reglene er utformet, vil det i utgangspunktet være nødvendig med omberegning av denne kommunefordeling for senere år dersom det skulle skje endringer i den fysiske plassering av noen av driftsmidlene. NVE måtte med andre ord holde løpende oversikt over mulige flyttinger og lignende, og foreta omberegninger deretter.

Departementet antar at dette ikke er hensiktsmessig og har heller ikke besørget en slik oppfølging i forhold til fastsettelse av kommunefordelingsnøkklene for 2002. En antar at det vil være praktisk og tilstrekkelig presist at den kommunefordelingen basert på GAV som ble fastsatt for skatteåret 2001 og som var basert

på driftsmidlenes plassering pr. 1. januar 2000, også må bli å legge til grunn for senere år. Endringer i denne kommunefordelingen skal i utgangspunktet bare foretas ved eventuelle nyinvesteringer og påkostninger i den enkelte kommune, jf. punkt 11.1.3.4 i proposisjonen.

Det foreslås at dette presiseres i lovteksten, jf. forslag til endring av § 8 A-1 første ledd første punktum.

12.1.2.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslaget til endring av eieendomsskattelova § 8 A-1 første ledd første punktum.

12.1.3 Behov for å unngå omberegning av kommunefordelingen ved eventuell endring av NVEs registrerte energiekvivalent for enkelte kraftstasjoner etter 1. januar 2000

12.1.3.1 Sammendrag

Etter eieendomsskattelova § 8 A-1 første ledd siste punktum skal GAV for reguleringsanlegg med tilhørende driftsmidler fordeles mellom alle kraftanlegg med kraftstasjoner som ligger nedenfor reguleringsanlegget. Fordelingen av GAV for reguleringsanlegget skal foretas mellom angjeldende kraftanlegg etter den enkelte kraftstasjons energiekvivalent registrert hos NVE pr. 1. januar i ligningsåret.

Ved fastsettelse av kommunefordelingen for 2001 var det registrerte energiekvivalenter pr. 1. januar 2000 som var relevante.

Dersom energiekvivalentene for enkelte kraftanlegg senere skulle bli endret, vil ordlyden i gjeldende regel tilsi at NVE må omberegne fordelingen av GAV for reguleringsanlegget tilsvarende. Dette vil kunne få betydning for kommunefordelingen for samtlige kraftanlegg med kraftstasjoner som ligger under vedkommende reguleringsanlegg. Departementet antar at det ikke er formålstjenlig å tillegge endring av energiekvivalenten slike konsekvenser for kommunefordelingen. Slike konsekvenser vil innebære en utilsiktet uforutsigbarhet for kommunefordelingen av eieendomsskattegrunnlaget for de øvrige anlegg og kommuner i vassdraget.

For å unngå behov for omberegninger som nevnt, foreslås at de relevante energiekvivalenter «låses» i loven til registrerte energiekvivalenter pr. 1. januar 2000. Det vises til forslag til endring av eieendomsskattelova § 8 A-1 første ledd siste punktum.

12.1.3.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslaget til endring av eieendomsskattelova § 8 A-1 første ledd siste punktum.

12.1.4 Behov for utsatt gjennomføring av korrigerende kommunefordeling for anlegg satt i drift pr. 1. januar 2000 etter eieendomsskattelova § 8 A-1 annet ledd

12.1.4.1 Sammendrag

I eieendomsskattelova § 8 A-1 annet ledd er det forutsatt at kommunefordelingen for kraftanlegg som var i drift pr. 1. januar 2000 og som er basert på GAV, skal korrigeres for kostpris på investeringer i særskilte driftsmidler i kraftanlegget som er ført i skatteregnskapet første gang for inntektsåret 1997. Slik korrigerende skal første gang skje for eieendomsskatteåret 2002, jf. eieendomsskattelova § 8 A-1 annet ledd.

Den forutsatte korrigerende av kommunefordelingsnøkklene fastsatt på basis av GAV vil kreve presisering av hvilke påkostninger og verdier som er relevante, innhenting av den aktuelle kostpris på de aktuelle driftsmidler med angivelse av kommunetilknytning samt en samordning og korrigerende av disse verdier i forhold til de allerede fastsatte fordelingsnøkler basert på GAV. Dette arbeid ville bl.a. innebære medvirkning og samarbeid med skattyterne og NVE, og det ville medføre kostnader og merarbeid for ligningsmyndighetene.

På grunn av den varslede revurdering av kommunefordelingsreglene har departementet ansett reglene om kommunefordeling for å være i en vente- eller mellomfase. Arbeidet med fordelingsreglene er ikke kommet langt nok til at korrigerende lar seg gjennomføre for bruk i skatteåret 2002.

Som omtalt i punkt 11.1.2.2 i proposisjonen skal departementet med grunnlag i det oppfølgingsarbeid Skattedirektoratet har foretatt i 2001, utarbeide nye prinsipper og regler om kommunefordeling av eieendomsskattegrunnlaget. Eventuelle endringsforslag må sendes på høring. Forutsetningen er at dette arbeidet skal gjennomføres i løpet av kommende år. Nye fordelingsregler vil tidligst kunne tre i kraft fra skatteåret 2003, og vil innebære at gjeldende kommunefordelingsregler oppheves eller avvikes over en viss tid. På denne bakgrunn foreslås at første gangs korrigerende av kommunefordelingen basert på GAV etter de gjeldende regler, utsettes til skatteåret 2003. På dette tidspunkt forutsettes det å være avklart om gjeldende fordelingsregler skal legges til grunn på mer permanent basis. Dersom gjeldende fordelingsregler avvikes og erstattes av helt nye, anses det lite hensiktsmessig å gjennomføre korrigerende som medfører et betydelig arbeid og redusert forutberegnelighet for skattyterne og kommunene og med virkning for ett enkelt skatteår.

Det vises til forslag om endring av eieendomsskattelova § 8 A-1 annet ledd siste punktum.

12.1.4.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslaget til endring av eieendomsskattelova § 8 A-1 annet ledd siste punktum.

12.1.5 Behov for å skjerme GAV benyttet som grunnlag for fastsettelse av kommunefordeling etter eiendomsskattelova § 8 A-1 i forhold til eventuell senere omberegning av NVEs fastsatte GAV etter klage/søksmål

12.1.5.1 Sammendrag

De vedtatte kommunefordelingsregler i eiendomsskattelova § 8 A bygger på de gjenanskaffelsesverdier NVE hadde fastsatt pr. 1. januar 1997 som igjen tilsvare de verdier kraftforetakene i stor utstrekning valgte å benytte som skattemessige inngangsverdier på driftsmidlene pr. 1. januar 1997. De GAV-verdier som er lagt til grunn i forhold til fastsettelse av kommunefordelingsreglene, vil således i utgangspunktet også tilsvare de gjenanskaffelsesverdier som ble lagt til grunn ved ligningen av kraftforetakene for inntektsåret 1997.

For kraftanlegg som var i drift pr. 1. januar 2000, hvor NVE ikke hadde fastsatt GAV pr. 1. januar 1997 etter forskriften 20. januar 1997 nr. 79, har NVE i samsvar med de samme regler og metoder fastsatt GAV pr. 1. januar 2000 for disse kraftanleggenes særskilte driftsmidler, jf. eiendomsskattelova § 8 A-1 tredje ledd og forskrift 20. desember 2000 nr. 1343 § 2 nr. 2. Dette gjaldt imidlertid bare et fåtall (7) kraftanlegg på landsbasis.

Etter departementets oppfatning er de underliggende hensyn som vil gjøre seg gjeldende ved vurdering av den pågående tvist (omtalt i punkt 11.1.3.4 i proposisjonen) om hvilke prinsipper og metoder som etter loven skulle legges til grunn ved fastsettelse av GAV som skattemessig inngangsverdi pr. 1. januar 1997, først og fremst av relevans for bruken av disse verdier ved beregning av kraftforetakenes alminnelige inntekt og grunnrenteinntekt. I forhold til bruk av NVEs fastsatte GAV pr. 1. januar 1997 som grunnlag for kommunefordeling av eiendomsskattegrunnlaget etter eiendomsskattelova § 8 A, har denne diskusjon mindre relevans både prinsipielt og faktisk.

Etter departementets oppfatning bør både skattyterne, kommunene og ligningsmyndighetene under enhver omstendighet unngå den usikkerhet ovennevnte tvist om gyldigheten av den fastsatte GAV pr. 1. januar 1997 innebærer, i forhold til fastsatte eiendomsskattegrunnlag og tilhørende utskrivning av eiendomskatt på kraftanlegg for 2001 og senere år. Både skattyterne, kommunene og ligningsmyndighetene bør unngå det merarbeid eventuelle fremtidige korrigeringer av den fastsatte GAV pr. 1. januar 1997 vil innebære for allerede fastsatte eiendomsskattegrunnlag og allerede utskrevet eiendomskatt på kraftanlegg, dvs. vurdering av spørsmål om endring, rettinger og etteroppgjør mv.

På dette grunnlag foreslår departementet at det presiseres i loven at de gjenanskaffelsesverdier (GAV) som er relevante ved fastsettelse av kommune-

fordelingsnøkler etter eiendomsskattelova § 8 A, skal tilsvare den GAV som etter utløp av uttalelsesfristen, faktisk ble fastsatt av NVE etter § 2-7 i forskriften 20. januar 1997 nr. 79 og som deretter ble rapportert til skattyterne og ligningsmyndighetene for bruk ved ligningen for dette inntektsår. Tilsvarende vil gjelde den fastsettelse av GAV som NVE har foretatt i løpet av 2001 i medhold av forskriften 20. januar 1997 som ble gitt tilsvarende anvendelse, jf. eiendomsskattelova § 8 A-1 tredje ledd annet punktum og forskrift 20. desember 2000 nr. 1393 § 2 nr. 2.

Det vises til forslag til nytt sjette ledd i eiendomsskattelova § 8 A-1.

De synspunkter som er angitt i forhold til fastsettelse av kommunefordelingen, kan etter departementets oppfatning også anlegges i forhold til GAV som element ved beregning av eiendomsskattegrunnlaget etter skatteloven § 18-5 første til fjerde ledd. GAV fastsatt pr. 1. januar 1997 får i denne forbindelse bl.a. betydning ved fastsettelse av fradrag for grunnrenteskatt for foregående år etter skatteloven § 18-5 tredje ledd.

Departementet vil vurdere behovet for en lignende presisering i forhold til ligningsmyndighetenes verdsettelse etter skatteloven § 18-5 første til og med fjerde ledd i en bredere sammenheng, og vil eventuelt komme tilbake med forslag til lovtiltak vedrørende dette.

12.1.5.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslaget til eiendomsskattelova § 8 A-1 nytt sjette ledd. Komiteen tar for øvrig omtalen vedrørende beregninger etter skatteloven § 18-5 til orientering.

12.2 Omtale av departementets vurdering av spørsmål om innføring av sentral ligning av kraftforetak, samt kommunenes innsynsrett og klageadgang vedrørende takstgrunnlaget for kraftproduksjonsanlegg

12.2.1 Sammendrag

Innledning

Under behandlingen av Ot.prp. nr. 24 (2000-2001), jf. Innst. O. nr. 40 (2000-2001) punkt 4.1.3 uttalte finanskomiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Høyre og Sosialistisk Venstreparti, bl.a.:

«Det er viktig at det blir skapt tillit til beregningen av grunnlaget for eiendomsskatt, og flertallet vil be Regjeringen særlig vurdere kommunenes innsynsrett og klageadgang vedrørende takstgrunnlaget for eiendomsskatt på produksjonsanlegg.»

I Innst. O. nr. 40 (2000-2001) uttalte komitéflertallet videre:

«Flertallet viser til at LVK har påpekt at det i enkelte tilfeller er store variasjoner i eiendomsskattegrunnlaget for samme kraftverk, avhengig av hvilken skattyter det dreier seg om. Flertallet har også merket seg at disse avvikene til en viss grad kan skyldes spesielle omstendigheter knyttet til effekten på anlegget, eiersammensetningen og eiernes vurderinger av når det er mest lønnsomt å ta ut oppmagasinert vann til kraftproduksjon. For å unngå forskjellsbehandling ved fastsettelse av eiendomsskattegrunnlaget, mener flertallet det er viktig at takseringsreglene for kraftproduksjonsanlegg praktiseres så entydig og likt som mulig. Dagens ordning med desentralisert ligning av kraftforetak kan gjøre det vanskelig. Det vises til at regjeringen Brundtland i Ot.prp. nr. 23 (1995-1996) foreslo sentral ligning av kraftproduksjonsforetak. Ut fra de opplysninger som da forelå, mente flertallet i Innst. O. nr. 62 (1995-1996) det ikke var tungtveiende grunner til en slik sentralisering. Flertallet mener de opplysninger som er fremkommet, hensynet til likebehandling og behovet for oppbygging av særlig kompetanse og bransjekunnskap hos ligningsmyndighetene tilsier at Regjeringen foretar en ny vurdering av dette spørsmålet.»

Kommunenes innsynsrett

I proposisjonen punkt 11.2.2.1 gjengis departementets brev til Skattedirektoratet vedrørende kommunenes innsynsrett etter eieendomsskatteleva § 18. På bakgrunn av dette er det departementets oppfatning at kommunene etter gjeldende rett har en meget vidtgående innsynsrett i grunnlaget for ligningsmyndighetenes fastsettelse av eiendomsskattegrunnlag for kraftanlegg. En finner ikke grunnlag for å foreslå lovtiltak for å endre eller presisere gjeldende rett på dette punkt. Departementet tar heller ikke sikte på særskilt høring av spørsmålet om kommunenes innsynsrett i forhold til eiendomsskattegrunnlaget for kraftanlegg.

Kommunenes klagerett

Etter departementets oppfatning skyldes den mulig manglende tillit til ligningsmyndighetenes beregning av grunnlaget for eiendomsskatt i stor grad den generelle usikkerhet som kunne konstateres hos kommunene i forbindelse med ligningsmyndighetens første gangs fastsettelse av eiendomsskattegrunnlagene for skatteåret 2001.

Etter departementets foreløpige vurdering er det ikke grunnlag for å foreslå innført en generell klageadgang for kommunene. Den særlige ordning med realitetsbehandling av kommunenes anmodninger om endring av ligning som ble lagt til grunn for skatteåret 2001, jf. omtale i Ot.prp. nr. 94 (2000-2001) punkt 1.2, vurderes videreført til 2002.

Spørsmålene vil bli vurdert videre i departementet og sendt på høring i løpet av høsten 2001.

Innføring av sentral ligning for kraftforetakene

Spørsmålet om generell overføring av kraftforetak til sentral ligning ved Sentralskattekontoret for storbedrifter vil bli vurdert på bred basis.

Departementet vil også vurdere om det er grunnlag for å foreslå mer avgrensede tiltak for å sikre sentral fastsettelse av eiendomsskattegrunnlaget for kraftanlegg.

Spørsmålene vil bli vurdert ytterligere i departementet og sendt på høring i løpet av høsten 2001.

12.2.2 Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

12.3 Omtale av eiendomsskatt på anlegg for overføring og distribusjon av elektrisk kraft

12.3.1 Sammendrag

Ved kraftskattereformen ble det fastsatt at formue i anlegg for overføring og distribusjon av elektrisk kraft skal settes til skattemessig bokført verdi pr. 1. januar i ligningsåret, jf. skatteloven § 18-5 åttende ledd. Tilsvarende ble det allerede ved kraftskattereformen forutsatt at ved ikraftsettelse av eieendomsskatteleva § 8 for overføringsanlegg, ville grunnlaget for eieendomsskatten tilsvare de skattemessige verdier eller den skattemessige balansen som var satt opp for over-skuddskatten av nettforetakene, jf. Innst. O. nr. 62 (1995-1996) punkt 9.4.

Ved kgl. res. av 1. desember 2000 ble det vedtatt at ikraftsettelsen av eieendomsskatteleva § 8 for overføringsanlegg skulle utsettes til 1. januar 2002.

Departementet har arbeidet videre med spørsmål om omlegging av eiendomsbeskatningen av overføringsanlegg. Arbeidet med utvikling og tilrettelegging av ikraftsetting av eieendomsskatteleva § 8 for nettanlegg er imidlertid ennå ikke kommet langt nok til at en ikraftsetting fra og med skatteåret 2002 rent praktisk vil kunne la seg gjennomføre.

Departementet legger til grunn at iverksettelse av eieendomsskatteleva § 8 for overføringsanlegg fra 1. januar 2002 må utsettes. I proposisjonen punkt 11.3 gjøres det nærmere rede for vurderingene knyttet til tidspunktet for iverksettelse.

På bakgrunn av vurderingene i proposisjonen underretter departementet om at det vil bli fremmet kongelig resolusjon om å utsette iverksettingen av eieendomsskatteleva § 8 for overføringsanlegg til 1. januar 2004.

12.3.2 Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

12.4 Oppregulering av kommuners og fylkeskommuners skattemessige inngangsverdi for aksjer/andeler i visse kraftselskaper

12.4.1 Sammendrag

12.4.1.1 Innledning

Under behandlingen av Ot.prp. nr. 94 (2000-2001), jf. Innst. O. nr. 130 (2000-2001) kapittel 7.2 uttalte en samlet finanskomité bl.a.:

«Komiteen viser til at kommuners salg av kraftverk og salg av aksjer i kraftforetak ble gjort skattepliktig i forbindelse med kraftskattereformen i 1997. Samtidig ble det gitt detaljerte overgangsregler som innebar at kommunalt/fylkeskommunalt eide kraftselskaper fikk adgang til oppregulering av skattemessige inngangsverdier. Etter overgangsbestemmelsen til skatteloven § 26 c skal inngangsverdien for kommuners aksjer i slike selskaper også oppreguleres etter de samme reglene. Det er imidlertid reist tvil om den samme overgangsbestemmelsen kommer til anvendelse også på aksjer i kraftselskap som er/var eiet av annet kommunalt eiet kraftselskap. Dersom overgangsbestemmelsene ikke kommer til anvendelse i slike tilfeller, vil det innebære en skattemessig forskjellsbehandling mellom ulike kommunale eierformer til kraftselskap. Komiteen påpeker at en slik forskjellsbehandling også vil være i strid med Ot.prp. nr. 23 (1995-1996) der det heter:

«Ved innføring av alminnelig skatteplikt ved realisasjon av kommunale kraftforetak, bør inngangsverdiene fastsettes etter de samme prinsippene uavhengig av hvordan dette foretaket tidligere har vært organisert og tidspunktet for eventuell omorganisering.»

Komiteen viser til at problemstillingen er tatt opp i brev til finanskomiteen 25. mai 2001.

Komiteen mener den samme overgangsregelen må komme til anvendelse uavhengig av hvordan det kommunale eierskapet har vært organisert, og ber departementet sikre at så skjer.»

Under henvisning til finanskomiteens uttalelser sammenholdt med den presisering av beskatningshjemmelen i skatteloven 1911 § 26 c, jf. skatteloven § 2-5 som ble foretatt ved lovendring 15. juni 2001 nr. 46, jf. Ot.prp. nr. 94 (2000-2001) og Innst. O. nr. 130 (2000-2001), har departementet foretatt en tolkning og vurdering av gjeldende overgangsregel til skatteloven 1911 § 26 c tredje punktum (heretter benevnt overgangsregelen til § 26 c tredje punktum) slik det fremgår nedenfor.

Etter departementets oppfatning er det grunnlag for å tolke overgangsregelen til § 26 c tredje ledd utvidende slik at regelen skal gjelde på samme måte ved fastsettelse av skattemessig inngangsverdi på kommunenes og fylkeskommunenes direkte eide aksjer/andeler i kraftforetak, som på kommunenes og fylkeskommunenes aksjer/andeler i eierselskaper som direkte eller indirekte eide aksjer i kraftforetak pr. 1. januar 1997. Dette innebærer at ved fastsettelse av kommunenes inngangsverdi på aksjer/andeler i selskaper som direkte eller indirekte eide andeler i kraftforetak, skal eierselskapets skattemessige verdi på aksjene/andelen i de underliggende kraftforetak pr. 1. januar 1997 tilsvare eierselskapets andel av de skattemessige verdier i kraftforetaket pr. 1. januar 1997. I forhold til fastsettelse av kommunens inngangsverdi på aksjene i eierselskapet vil de skattemessige verdier i det underliggende kraftforetak tre i stedet for det mellomliggende eierselskaps egen skattemessige inngangsverdi på aksjene i kraftforetaket.

For å unngå tolkningstvil foreslås at ovennevnte forståelse fremgår direkte av ordlyden i overgangsregelen til § 26 c tredje punktum, jf. forslag til endring av bestemmelsen. Endringen må etter forutsetningene gis virkning fra 1. januar 1997.

I punkt 11.4.2 i proposisjonen gis en omtale av gjeldende rett - tolkning av overgangsregelen til § 26 c tredje punktum av 28. juni 1996 nr. 41.

12.4.1.2 Departementets vurderinger og forslag

På bakgrunn av gjennomgangen i punkt 11.4.2 i proposisjonen antar departementet at overgangsregelen til § 26 c tredje punktum kan tolkes i samsvar med finanskomiteens forutsetninger, jf. Innst. O. nr. 130 (2000-2001) punkt 7.2. For å unngå tolkningstvil foreslås at det inntas en tilsvarende uttrykkelig presisering i lovteksten.

Det angitte tolkningsresultat foreslås inntatt i selve overgangsregelen til § 26 c tredje punktum. Lovendringen vil således bare vedrøre den skattemessige inngangsverdi på aksjer/andeler som kommunene eide pr. 1. januar 1997. Presiseringen vil ikke vedrøre den skattemessige inngangsverdi på aksjer/andeler som eies av foretak som kommunene eier aksjer i. Eierselskapets skattemessige inngangsverdi på aksjer/andeler i andre kraftforetak vil fortsatt reguleres av overgangsreglene til §§ 19 e, 26 c og 136 annet ledd bokstav A og av de alminnelige skatteregler.

Den foreslåtte presisering vil innebære at den skattemessige inngangsverdi på aksjer/andeler kommunene eide pr. 1. januar 1997, enten direkte i kraftforetak eller i selskap som direkte eller indirekte eide aksjer/andeler i kraftforetak, blir fastsatt etter de samme regler og prinsipper. Dette gjelder uansett om eierselskapet var kraftforetak og uansett om det underliggende kraftforetak pr. 1. januar 1997 var regnskapslignet eller ikke.

Det vises til forslag til nytt annet punktum i overgangsregelen til § 26 c tredje punktum.

Lovendringen vil gjelde eierforhold etablert pr. 1. januar 1997 og kommunenes skattemessige inngangsverdier på eierandeler som skal gis virkning fra samme dato. Lovendringen vil få betydning for beregning av eventuell skattepliktig gevinst/fradragsberettiget tap ved kommunenes realisasjon av aksjer/andeler i tiden etter 1. januar 1997. Utfra disse forutsetninger vil lovendringen måtte få anvendelse fra og med 1. januar 1997. Departementet anser dette i utgangspunktet ubetenkelig, dels fordi det dreier seg om en presisering av antatt gjeldende rett, og dels fordi endringen i normaltillfellene vil virke til gunst for kommunene. Den foreslåtte presisering av overgangsregelen til § 26 c tredje punktum vil medføre en oppjustering av skattemessig inngangsverdi på kommunenes aksjer/andeler pr. 1. januar 1997 i forhold til en fastsettelse av inngangsverdien etter de alternative måter overgangsregelen kan tolkes på.

12.4.1.3 Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet har ingen konkret oversikt over omfanget, men legger til grunn at det pr. 1. januar 1997 bare fantes et fåtall kraftforetak hvor kommunene var inne på eiersiden via indirekte eie av eierandeler i kraftforetaket. Tilsvarende vil det faktiske anvendelsesområdet for den foreslåtte lovpresisering være svært begrenset.

For de tilfeller lovendringen kommer til anvendelse, vil det imidlertid bli aktuelt å foreta en omberegning av kommunenes skattemessige inngangsverdi på eierandeler som ble skattepliktige pr. 1. januar 1997. Dette gjelder i utgangspunktet bare hvis kommunenes eierandeler er realisert i tiden etter 1. januar 1997. Dersom kommunene allerede har realisert eierandeler som lovendringen vil få anvendelse på, vil det måtte tas stilling til eventuell endring av inngangsverdien i forbindelse med ligningen, eventuelt ved endring av ligningen for realisasjonsåret.

Dersom kommunene fortsatt er eier av eierandeler som nevnt, vil kommunenes skattemessige inngangsverdi ikke bli rapportert eller endelig fastsatt av ligningsmyndighetene før i forbindelse med en fremtidig realisasjon. Dersom kommunenes eierandeler etter 1. januar 1997 har vært undergitt omorganiseringer som er gjennomført med skattemessig kontinuitet etter reglene i skatteloven kap. 11, vil man i visse tilfeller forutsetningsvis ha måttet foreta beregninger av de skattemessige inngangsverdier. Inngangsverdiene vil likevel ikke ha blitt undergitt noen skattemessig fastsettelse i forbindelse med ligningen.

I forbindelse med overgangsregelen til § 26 c tredje punktum ble det ikke fastsatt noen særskilte regler om eller hvordan kommunene skulle beregne eller rapportere sine skattemessige inngangsverdier på eierandeler som ble skattepliktige ved kraftskattereformen. Departementet ser heller ikke grunnlag for å fastsette særlige regler om kommunenes beregning eller innrapportering av de aktuelle verdier i forbindelse med den foreslåtte lovendring.

Utfra ovenstående antar departementet at de administrative konsekvenser av endringen vil være svært begrenset.

Etter departementets syn innebærer forslaget en presisering av gjeldende rett og har således ingen relevante provenyvirkninger. I den grad en annen tolkning ellers ville bli lagt til grunn ved beregning av eventuell realisasjonsgevinst, vil endringen kunne ha stor økonomisk betydning for den enkelte kommune.

12.4.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslaget om nytt annet punktum i «Overgangsregel til § 26 c tredje punktum» i lov 28. juni 1996 nr. 41.

Komiteen sine medlemmer frå Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet vil vise til at regjeringa Stoltenberg har gitt ei tolking og vurdering av gjeldande overgangsregel til skattelova 1911 § 26 c tredje punktum. Forslaget legg til grunn at vurderinga ikkje vil ta omsyn til inngangsverdi på aksjar/lutar som er eigd av foretak som kommunen eig aksjar i.

Desse medlemene vil vise til at framlegget frå regjeringa Stoltenberg vil føre til at kommunar som har organisert sitt eigarskap gjennom prosentliknande selskap, kjem vesentleg dårlegare ut enn dei som eig aksjar direkte.

Komiteen viser til Innst. O. nr. 130 (2000-2001) punkt 7.2 der komiteen uttala:

«Komiteen mener at den samme overgangsregelen må komme til anvendelse uavhengig av hvordan det kommunale eierskapet har vært organisert, og ber departementet sikre at så skjer.»

Komiteen vil vise til brev frå Samarbeidsregjeringa til Sosialistisk Venstreparti av 8. november 2001, der Regjeringa skriv følgjande:

«Departementet vil oppretthalde forslaget. Basert på ei vidare tolking av fråsegna til finanskomiteen i Innst. O. nr. 130 (2001-2002) vil ein i tillegg kunne gå inn for den endring som SV si stortingsgruppe ynskjer lovteknisk medverknad til.

(...)

Ei vidare tolking av finanskomiteen si fråsegn kan innebere at ein også ville likestillta kommunane med omsyn til effektar. Dersom dette var komiteen sitt føremål, vil departementet gå inn for å endre overgangsreglane slik at tidlegare prosentlikna foretak sine skattemessige inngangsverdier på aksjar/lutar i kraftforetak pr. 1. januar 1997 skal fastsetjast slik at denne ulikskap ikkje kan inntre. Det vil seie at inngangsverdien for aksjar/lutar i kraftforetak skal fastsetjast etter dei same reglar for tidlegare prosentlikna foretak som kommunane, dvs. etter overgangsregelen til § 26 c tredje punktum.»

Komiteen fremjar difor følgjande forslag:

«Lov av 28. juni 1996 nr. 41 om endringar i lov av 18. august 1911 nr. 8 om skatt av formue og inntekt vert endra slik:

I

Overgangsregel til §§ 19 e, 26 c og 136 andre leden A nr. 3 andre leden nytt siste punktum skal lyde:

Inngangsverdi for aksjer eller selskapsandeler i kraftforetak settes til aksjens eller selskapsandelens forholdsmessige andel av kraftforetakets skattemessige åpningsbalanse pr. 1. januar 1997.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med 1. januar 1997.»

12.5 Endring av skatteloven §§ 11-21 og 11-22 slik at det innføres hjemmel til overføring av skatteposisjonene fremførbar utlignet naturressursskatt og negativ grunnrenteinntekt ved realisasjon av kraftverk

12.5.1 Sammendrag

12.5.1.1 Innledning

Etter innføring av energiloven i 1990 og kraftskattereformen med virkning fra 1. januar 1997 har det skjedd vesentlige endringer av eierstrukturene i kraftbransjen. Slike omorganiseringer vil i utgangspunktet kunne utløse gevinst- eller uttaksbeskatning av foretaket og gevinst- og/eller utbyttebeskatning for dets eiere. Omstruktureringene vil likevel i mange tilfeller kunne gjennomføres slik at det oppnås utsettelse av den beskatning som ellers utløses.

Skatteloven kap. 11 inneholder regelsett om ulike former for omorganisering. Samtlige regelsett bygger på at transaksjonen skal behandles med «skattemessig kontinuitet» som skal sikre at det skattegrunnlag som ble utløst ved transaksjonen, fortsatt skal være i behold. Alle regelsettene ble opprinnelig utformet før de særlige skattearter naturressursskatt og skatt på grunnrenteinntekt ble innført ved kraftskattereformen. Ved omorganisering av kraftforetak har det i praksis oppstått uklarheter om behandlingen av overdragende selskaps fremførbare utlignede naturressursskatt og negative grunnrenteinntekt ved konserninterne overføringer etter skatteloven § 11-21 og ved tolkningen av departementets lempningsvedtak etter § 11-22.

Departementet har foretatt en gjennomgang og vurdering av gjeldende rett om behandling av de nevnte skatteposisjoner ved ulike typer omorganiseringer etter skatteloven kap. 11. De løsninger som følger av gjeldende rett etter skatteloven §§ 11-21 og 11-22 er vurdert i forhold til løsningene ved skattefri omforming, fusjon og fisjon og i forhold til reglene ved realisasjon av kraftverk med beskatning etter de alminnelige regler. En slik vurdering av behandlingen av de aktuelle skatteposisjoner som er særskilte for kraftforetak som eier kraftverk, ble ikke foretatt i forbindelse med kraftskattereformen. Gjeldende rett er omtalt i punkt 11.5.2 i proposisjonen.

Departementet foreslår at det innføres hjemmel til overføring av fremførbar utlignet naturressursskatt og negativ grunnrenteinntekt ved realisasjon av kraftverk som behandles etter reglene i skatteloven §§ 11-21 og 11-22. Ved konserninterne overføringer av kraftverk etter skatteloven § 11-21 foreslås at skattyterne kan velge at disse skatteposisjonene overføres uendret til det overtakende selskap. Den ligningsmessige behandlingen av skatteposisjonene skal således foretas i

samsvar med partenes forutsetninger på dette punkt i selvangivelsene for realisasjonsåret. Ved innvilgelse av lempningssøknader etter skatteloven § 11-22 om skattefritak ved omorganiseringer som innebærer overføring av kraftverk, foreslås at departementet også kan samtykke i overføring av utlignet naturressursskatt og negativ grunnrenteinntekt til det foretak som overtar kraftverket. Dersom lovens vilkår for innvilgelse av skattelempning anses oppfylt, vil søknader om overføring av skatteposisjonene normalt også bli innvilget.

Samtlige endringer foreslås å tre i kraft fra 1. januar 2001. Dette virkningstidspunkt gjelder også i tilfeller der skattelempning er innrømmet eller konserninterne overføringer er foretatt i tidsrommet 1. januar 1997 til 31. desember 2000. Det foreslås at skatteposisjoner i form av ubenyttet fremførbar utlignet naturressursskatt og/eller negativ grunnrenteinntekt pr. 1. januar 2001 i slike tilfeller skal kunne medtas ved ligningen av overtakende skattyter for inntektsåret 2001. Det foreslås at departementet får fullmakt til å gi nærmere regler om ikraftsetting og gjennomføring for disse tilfeller, i forskrift.

12.5.1.2 Departementets vurderinger og forslag

Innledning

Innledningsvis presiseres at vurderingene i proposisjonen punkt 11.5.3 bare knytter seg til de skattemessige konsekvenser ved omorganiseringer som omfatter realisasjon av kraftverk. Vurderingene gjelder ikke ved omorganiseringer som bare omfatter overføring av andre typer virksomhet eller eiendeler. Videre presiseres at reglene i skatteloven §§ 18-2 og 18-3 om behandling av de aktuelle skatteposisjoner ved realisasjon av kraftverk med beskatning, ikke er tatt opp til vurdering her. Det samme gjelder i utgangspunktet også reglene om behandling av skatteposisjonene ved overføring av kraftverk i forbindelse med fusjon og fisjon etter skatteloven §§ 11-1 følgende eller ved omforming av virksomhet etter skatteloven § 11-20.

Behandling av fremførbar utlignet naturressursskatt ved overføring av kraftverk hvor det innvilges skattelempning etter skatteloven § 11-22 - sammenfatning og forslag

Departementets vurderinger er gjengitt i punkt 11.5.3.2 i proposisjonen.

De hensyn som lå til grunn ved innføring av reglene om naturressursskatt, kan tilsi at fremføringsadgangen bør kunne overføres ved skattelempning etter skatteloven § 11-22. Dette gjelder særlig i tilfeller hvor det reelt er tale om uendrede eierforhold, men med endret organisasjonsform. Overføring av fremførbar utlignet naturressursskatt antas å være i samsvar med de hensyn som ligger til grunn for lempningsadgangen i skatteloven § 11-22. Overføring av

skatteposisjonen står heller ikke i motstrid til den generelle forutsetning om at transaksjonen skal gjennomføres på vilkår om skattemessig kontinuitet slik at skattefundamentet knyttet til det overførte skal være i behold.

Hensynet til harmonisering av løsningene for behandling av skatteposisjonen etter de ulike regler i skatteloven kap. 11, gjør seg gjeldende også i forhold til hvilke virkemidler lempningsadgangen etter skatteloven § 11-22 bør åpne for. Dette hensyn tilsier at ved individuell skattelempning bør departementet kunne samtykke i den samme behandling av skatteposisjonen som de løsninger som følger av reglene om skattefrie fusjon og fisjon og skattefrie omdanning.

På dette grunnlag foreslår departementet at det innføres en hjemmel til å samtykke i overføring av fremførbar naturressursskatt ved innvilgelse av skattelempning etter skatteloven § 11-22. Forslaget forutsetter i utgangspunktet at det må søkes spesielt om at skatteposisjonen overføres. Det forutsettes likevel at for transaksjoner med overføring av kraftverk hvor de generelle vilkår for innvilgelse av skattelempning anses oppfylt, vil søknaden om overføring av skatteposisjonen normalt bli innvilget.

Departementet foreslår at adgangen til å samtykke i overføring av skatteposisjonen ved lempning etter skatteloven § 11-22 trer i kraft straks og med virkning fra 1. januar 2001.

Når det gjelder omorganiseringer foretatt i tidsrommet 1. januar 1997 til 31. desember 2000, gjør motstridende hensyn seg gjeldende med hensyn til valg av virkningstidspunkt. På den ene side er det ikke rimelig at foretak som har omorganisert i nevnte tidsrom skal komme vesentlig dårligere ut enn foretak hvor omorganiseringen skjer senere. På den annen side har foretakene hittil ikke kunnet ha noen berettiget forventning om at skatteposisjonen ville bli tillatt overført. I tillegg kommer at endring av tidligere års ligninger ville medføre en meget betydelig arbeidsbyrde både for skattyterne og ligningsmyndighetene. I den forbindelse vises til at det for de aktuelle kraftforetak i de fleste tilfeller er tale om en hel rekke transaksjoner som hver for seg er kompliserte. Særlig komplisert vil det være dersom det senere har funnet sted fusjoner, fisjoner eller konserninterne overføringer. På denne bakgrunn er departementet blitt stående ved at virkningstidspunktet bør fastsettes slik at endring av tidligere års ligninger ikke gjennomføres. Dette gjelder uansett om skattyternes forutsetninger med hensyn til overføring av skatteposisjonen er tatt til følge ved ligningen eller ikke. Hvor overføring av skatteposisjonen er nektet overført ved ligningen i strid med skattyternes forutsetninger, foreslås at fremførbar naturressursskatt som forelå på tidspunktet for den omorganisering et lempningsvedtak gjelder, og som fortsatt er ubenyttet pr. 1. januar 2001, bør kunne medtas ved ligningen av overtakende selskap for 2001 og

eventuelt fremføres til senere år. Påløpte renter etter skatteloven § 18-2 fjerde ledd på overdragende skattyters hånd pr. 1. januar 2001, bør også kunne overføres. Det er en forutsetning at skattyter som vil benytte adgangen, overfor ligningsmyndighetene påviser skatteposisjonens størrelse samt redegjør for de organisatoriske forhold som medfører at vedkommende i 2001 må anses som mottakende selskap i forhold til skatteposisjonen. Det foreslås at departementet får fullmakt til å gi nærmere forskriftsbestemmelser om ikraftsetting og gjennomføring i forhold til disse tilfeller.

Det vises til forslag til nytt annet punktum til skatteloven § 11-22 tredje ledd.

Behandling av fremførbar utlignet naturressursskatt ved konsernintern overføring av kraftverk etter skatteloven § 11-21 - sammenfatning og forslag

Departementets vurderinger er gjengitt i punkt 11.5.3.3 i proposisjonen.

De hensyn som lå til grunn ved innføring av reglene om naturressursskatt, kan tilsi at fremføringsadgangen bør kunne overføres ved skatteutsettelse som følger av skatteloven § 11-21. Dette gjelder i hvert fall i den utstrekning skatteposisjonen ville ha nøytralisert beskatningen av den gevinst i alminnelig inntekt overføringen ellers ville ha utløst.

Overføring av fremførbar utlignet naturressursskatt vil være i samsvar med de hensyn som bærer reglene om konserninterne overføringer. For konsernet samlet sett vil en overføring av posisjonen ikke kunne anses som noen merbelastning, og i konsernforhold er det mindre grunn til å vektlegge hva hver av partene isolert sett måtte se seg tjent med. Overføring av skatteposisjonen står heller ikke i motstrid til den generelle forutsetning om at transaksjonen skal gjennomføres på vilkår om skattemessig kontinuitet slik at skattefundamentet knyttet til det overførte skal være i behold.

Hensynet til harmonisering av løsningene for behandling av skatteposisjonen etter de ulike regler i skatteloven kap. 11, gjør seg gjeldende også ved valg av løsning for konserninterne overføringer. Dette hensyn tilsier at den samme løsning som etter gjeldende regler om skattefrie fusjon og fisjon og skattefrie omdanning, bør kunne velges som løsning også ved konserninterne overføringer dersom det ikke foreligger særlige forhold som taler mot dette.

På dette grunnlag foreslår departementet at det innføres en regel om at overdragende skattyters fremførbare naturressursskatt kan overføres ved konsernintern overføring av kraftverk etter skatteloven § 11-21. Forslaget innebærer at ligningen skal baseres på partenes egne forutsetninger om behandling av skatteposisjonen ved konsernoverføringer.

Departementet foreslår at endringen trer i kraft straks og med virkning fra 1. januar 2001.

For overføringer som eventuelt har funnet sted i tidsrommet 1. januar 1997 til 31. desember 2000, gjør de samme hensyn som er omtalt under 11.5.3.2 i proposisjonen seg gjeldende. Departementet er imidlertid ikke kjent med hvorvidt det i nevnte tidsrom har funnet sted konserninterne overføringer der fremførbar naturressursskatt ikke har kunnet bli utnyttet på grunn av overføringen. Dersom partenes forutsetninger i selvangivelsene har bygget på at skatteloven § 11-21 var til hinder for overføring av den utlignede naturressursskatten, eller ligningsmyndighetene har fraveket selvangivelsen i tilfeller hvor skattyter har forutsatt overføring, legger departementet til grunn at løsningsen bør bli den samme som omtalt under punkt 11.5.3.2 i proposisjonen. Dette innebærer at fremførbar utlignet naturressursskatt som var ubenyttet pr. 1. januar 2001 på overdragende skattyters hånd, kan medtas på mottakende selskaps hånd ved ligningen for 2001. Endring av tidligere års ligninger skal ikke gjennomføres. Det foreslås at departementet får fullmakt til å gi nærmere forskriftsbestemmelser om ikraftsetting og gjennomføring i forhold til disse tilfeller.

Det vises til forslag til nytt annet punktum til skatteloven § 11-21 annet ledd.

Behandling av negativ grunnrenteinntekt ved overføring av kraftverk hvor det innvilges skattelempning etter skatteloven § 11-22 - sammenfatning og forslag

Departementets vurderinger er gjengitt i punkt 11.5.3.4 i proposisjonen.

Ut fra forutsetningene ved innføring av reglene om behandling av negativ grunnrenteinntekt ved realisasjon, må det anses tvilsomt om man ville ha fastholdt utgangspunktet om «inngjerding» av fremførbar negativ grunnrenteinntekt ved realisasjon av kraftverk mot beskatning, også i tilfeller hvor det innvilges skattelempning etter skatteloven § 11-22.

En utvidelse av lempningsadgangen slik at det åpnes for samtykke til overføring av denne skatteposisjon, antas å være i samsvar med lovbestemmelsens formål. Samtykke til overføring av denne skatteposisjon antas heller ikke å stå i motstrid til forutsetningen om at lempningsvedtakene må sikre skattemessig kontinuitet slik at det overførte skattefundament er i behold, og slik at ingen av partene skal oppnå utilsiktede skattefordeler ved overføringen.

På dette grunnlag foreslår departementet at det innføres en adgang til å samtykke i overføring av fremførbar negativ grunnrenteinntekt ved innvilgelse av skattelempning etter skatteloven § 11-22. Det foreslås at departementet i forbindelse med lempning for grunnrentegevinst etter skatteloven § 18-3 sjette ledd får adgang til å treffe lempningsvedtak med samtykke til overføring av overdragende foretaks negative grunnrenteinntekt. Forslaget forutsetter at det i utgangspunktet må søkes spesielt om overføring av skatteposisjonen. Dersom transaksjonen ellers oppfyl-

ler de vilkår for skattelempning for bl.a. grunnrentegevinsten som ellers følger av skatteloven § 11-22, vil søknaden normalt bli innvilget. Etter departementets vurdering er det ikke grunnlag for å foreta noen avgrensning av overføringsadgangen, for eksempel slik at den bare forbeholdes omorganiseringer som ville ha blitt omfattet av de generelle fritaksregler dersom overdragende foretak hadde vært aksjeselskap. På den annen side vil departementet vurdere om det er grunnlag for å oppstille vilkår om at den grunnrentegevinst det lempes for, også skal kunne utløses ved overdragende foretaks senere realisasjon av vederlagsaksjer.

Departementet foreslår at lovendringen trer i kraft straks og med virkning fra 1. januar 2001. Om de motstridende hensyn som gjør seg gjeldende i forhold til virkningstidspunktet for omorganiseringer gjennomført i tidligere år, vises til drøftelsen under punkt 11.5.3.2 i proposisjonen. Også når det gjelder negativ grunnrenteinntekt foreslås at i den utstrekning skatteposisjonen fortsatt var ubenyttet 1. januar 2001, kan den medtas på mottakende selskaps hånd fra nevnte tidspunkt. Plikten til å fremlegge for ligningsmyndighetene en fremstilling som viser de aktuelle transaksjoner mv. må gjelde også her. Det foreslås at departementet får fullmakt til å gi nærmere forskriftsbestemmelser om ikraftsetting og gjennomføring i forhold til disse tilfeller.

Det vises til forslag til nytt annet punktum til skatteloven § 11-22 tredje ledd.

Behandling av negativ grunnrenteinntekt ved konsernintern overføring av kraftverk etter skatteloven § 11-21 - sammenfatning og forslag

Departementets vurderinger er gjengitt i punkt 11.5.3.5 i proposisjonen.

En endring av reglene i skatteloven § 11-21 slik at det åpnes for overføring av fremførbar utlignet naturressursskatt, antas i samsvar med lovens formål. Overføring av denne skatteposisjon antas heller ikke å stå i motstrid til forutsetningen om at konsernoverføringen må foretas på vilkår som sikrer skattemessig kontinuitet slik at det overførte skattefundament er i behold og slik at ingen av partene skal oppnå utilsiktede skattefordeler ved overføringen.

Hensynet til harmonisering av løsningene for behandling av skatteposisjonen etter de ulike regler i skatteloven kap. 11, tilsier at den samme løsning som etter gjeldende regler om skattefri fusjon, fisjon og omdanning av virksomhet også skal kunne velges ved konserninterne overføringer.

På dette grunnlag foreslår departementet at det innføres en adgang til å overføre negativ grunnrenteinntekt ved konserninterne overføringer av kraftverk etter skatteloven § 11-21. Forslaget innebærer at ligningen skal baseres på partenes valg av løsning slik dette forutsetningsvis vil fremkomme i partenes selvangivelser etter konsernoverføringen.

Departementet foreslår at lovendringen trer i kraft straks og med virkning fra 1. januar 2001.

Med bakgrunn i Skattedirektoratets uttalelse av 11. august 1998 antar departementet likevel at den foreslåtte løsning i stor utstrekning har vært lagt til grunn både av skattyterne og i ligningspraksis. Skulle det foreligge tilfeller der skattyter har forutsatt overføring og dette er fraveket av ligningsmyndighetene, bør løsningen bli den samme som under punkt 11.5.3.3 i proposisjonen. Dette innebærer at ubenyttet negativ grunnrenteinntekt på overdragende skattyters hånd pr. 1. januar 2001, kan overføres til overtakende selskap med virkning fra inntektsåret 2001. Det foreslås at departementet får fullmakt til å gi nærmere forskriftsbestemmelser om ikraftsetting og gjennomføring.

Det vises til forslag til nytt annet punktum til skatteloven § 11-21 annet ledd.

12.5.1.3 Økonomiske og administrative konsekvenser

Ligningen av kraftforetak er i seg selv komplisert. Endring av tidligere års ligninger ville ha medført et betydelig arbeid både for skattytere og ligningsmyndigheter. Departementet foreslår at lovendringen får virkning fra inntektsåret 2001 også hvor skattelemning er innrømmet eller konserninterne overføringer er foretatt i tidsrommet 1. januar 1997 til 31. desember 2000. Dette vil innebære at merarbeidet vil begrense seg til kontroll av ubenyttede skatteposisjoner på overdragende skattyters hånd pr. 1. januar 2001.

Departementet legger til grunn at forslaget om endringer i skatteloven § 11-21 bare vil medføre administrative konsekvenser i de tilfeller hvor skattyternes forutsetninger i selvangivelsene om behandling av skatteposisjonene etter konserninterne overføringer, er blitt fraveket ved ligningen. Hvordan spørsmålene har vært behandlet i ligningspraksis, kan nok variere. På grunn av den usikkerhet som har gjort seg gjeldende med hensyn til hvilken løsning som ville følge av gjeldende regler i skatteloven § 11-21, antas imidlertid at ligningsmyndighetene bare i begrenset utstrekning har fraveket skattyternes forutsetninger på dette punkt. Den administrative merbelastning i form av kontroll av ubenyttede skatteposisjoner som overføres til nytt skattesubjekt ved ligningen for 2001, antas tilsvarende begrenset.

Forslaget om endring av lempningsregelen i skatteloven § 11-22 vil kunne få betydning for ligningen for 2001 av kraftforetak som har fått innvilget skattelemning i tiden etter kraftskattereformen. Departementet har fattet lempningsvedtak i et begrenset antall saker hvor omorganisering omfattet realisasjon av kraftverk, slik at spørsmålet om behandling av fremførbar utlignet naturressursskatt og negativ grunnrenteinntekt kunne bli aktuelt. Disse vedtak gjelder til dels samme kraftverk ettersom det har vært nødvendig

med flere lempningsvedtak i flerleddete transaksjoner vedrørende samme kraftverk.

Det særlige merarbeidet ved ligningen for 2001 som følge av endringsforslaget, vil således maksimalt være aktuelt for disse sakene, men vil bl.a. kunne omfatte kontroll også av foretak som det overtakende foretak i disse tilfeller senere har fusjonert med. Merbelastningen for ligningsmyndighetene vil være tilsvarende maksimalt begrenset til behandling av dette begrensede antall tilfeller.

Departementets forslag om å kunne overføre fremførbar negativ grunnrenteinntekt og framførbar utlignet naturressursskatt ved konserninterne overføringer etter skatteloven § 11-21 og ved lempningsvedtak etter skatteloven § 11-22, utgjør betydelige beløp for de berørte skattyterne. Ved vurdering av provenyeffektene som følge av endringsforslagene, må det imidlertid tas i betraktning at forslagene vil gi en situasjon tilnærmet lik den som hadde foreligget dersom transaksjonene ikke hadde funnet sted. Tilsvarende bør det tas i betraktning at de aktuelle skatteposisjoner i stor grad hadde nøytralisert eventuell beskatning av utløste realisasjonsgevinster i alminnelig inntekt og grunnrenteinntekt, dersom transaksjonene hadde utløst beskatning etter de alminnelige regler. Det har neppe vært forutsetningen at omorganiseringer som er i samsvar med energilovens intensjoner, i seg selv skulle medføre økt skatteproveny.

Departementet har ikke full oversikt over ligningspraksis vedrørende overføring av disse skatteposisjonene etter skatteloven § 11-21. En legger imidlertid til grunn at overføring av skatteposisjonene ved konserninterne overføringer av kraftverk i praksis har blitt godtatt i flere tilfeller, selv om det etter departementets vurdering neppe foreligger hjemmel til dette. På denne bakgrunn antar departementet at innføring av en slik hjemmel i skatteloven § 11-21 nå og med virkning også for overføring av kraftverk foretatt etter 1. januar 1997, ikke vil ha vesentlige provenyvirkninger.

Den foreslåtte endringen i skatteloven § 11-22 har imidlertid relativt stor betydning, da forslaget berører flere lempningsvedtak som er fattet siden 1997 og hvor det ved ligningen er lagt til grunn at skatteposisjonene ikke kan overføres. Forslaget om å tillate overføring av ubenyttet negativ grunnrenteinntekt pr. 1. januar 2001 etter overføring av kraftverk foretatt i tidligere år, er anslått å utgjøre til sammen om lag 2,5 mrd. kroner i de aktuelle tilfellene. Ved en skattesats på 27 pst. vil overføring av de aktuelle skatteposisjoner med virkning for inntektsåret 2001, ha en skatteverdi på *inntil* om lag 675 mill. kroner. Denne maksimale skatteeffekt vil bare inntre dersom alle de berørte kraftforetakene vil komme i posisjon for å betale grunnrenteskatt. Forslaget om å tillate overføring av ubenyttet framførbar naturressursskatt pr. 1. januar 2001 etter overføringer gjennomført etter 1. januar

1997, vil berøre skatteposisjoner på til sammen om lag 185 mill. kroner. Overføring av disse skatteposisjoner med virkning for inntektsåret 2001 vil ha en skatteverdi på *inntil* 185 mill. kroner siden dette trekkes fra krone for krone mot betalt skatt på alminnelig inntekt.

Den faktiske skattelettelsen som følge av forslaget om endring av skatteloven § 11-22 vil imidlertid trolig være lavere enn det maksimale beløpet på om lag 860 mill. kroner. Det skyldes for det første at enkelte av de berørte kraftverkene trolig ikke vil få beregnet positiv grunnrenteinntekt, uavhengig av om de får fremføre denne skatteposisjonen eller ikke. Den faktiske reduksjonen i betalt grunnrenteskatt for de aktuelle kraftforetakene er dermed i praksis lavere enn det maksimale nivået som er angitt ovenfor. For det andre vil (deler av) den framførbare utlignede naturressursskatten uansett ha kommet til fradrag i gjenværende skatt på alminnelig inntekt hos den overdragende skattyter.

Departementet har imidlertid foreløpig ikke oversikt over i hvilken grad overføringen av disse skatteposisjonene, vil føre til reduserte skatteinntekter for staten. En har heller ikke oversikt over hvilken betydning overføring av ubenyttede skatteposisjoner etter overføring av kraftverk i tidligere år vil ha på statens bokførte skatteinntekter i 2002. Departementet vil komme tilbake med en nærmere vurdering av dette, og herunder vurdere hvordan et slikt eventuelt proveny-tap skal dekkes inn.

12.5.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslagene til skatteloven § 11-21 annet ledd nytt annet punktum og § 11-22 tredje ledd nytt annet punktum.

13.2 AVLØSNING AV RETT TIL PENSJON MV. MED ET ENGANGSBELOP

13.1 Innledning - sammendrag

Departementet foreslår en klargjøring og regulering av skattereglene for avløsning av rett til pensjon mv. med et engangsbeløp. Forslaget omfatter først og fremst avløsning av rett til pensjon i henhold til en avtale mellom arbeidsgiver og arbeidstaker om pensjon over driften. Forslaget gjelder imidlertid også eventuelle engangsbeløp fra en livrente i arbeidsforhold. Videre omfatter det avløsning av rett til pensjon som ikke har sitt utgangspunkt i et arbeidsforhold, samt avløsning av føderåd.

Arbeidsgiver kan i enkelte tilfeller ønske å avløse pensjonsforpliktelsen ved å foreta en engangsutbetaling. Initiativ til å endre pensjonsavtalen fra rett til løpende ytelser til en samlet utbetaling av den kapitaliserte verdien av gjenstående terminer kan naturligvis også komme fra den som har rett til pensjon etter avtalen. Rettighetshaver vil normalt være arbeidstaker.

Finansdepartementet har i en tidligere uttalelse lagt til grunn at det foreligger hjemmel i skatteloven

for å skattlegge engangsutbetaling som avløsning av rett til pensjon over driften i arbeidsforhold som alminnelig inntekt. Det har imidlertid vært diskusjon om klarheten og rekkevidden av hjemlene, både i rettspraksis og juridisk teori.

Det er etter departementets syn nødvendig å skattlegge slike engangsutbetalinger for å sikre en konsekvent skattemessig behandling av ytelser med grunnlag i arbeidsforhold og for å unngå uheldige tilpasninger. Løpende utbetaling fra arbeidsgiver til arbeidstaker, både i form av lønn og pensjon, er skattepliktig fordel. Engangsutbetalinger fra arbeidsgiver som trer i stedet for slike skattepliktige fordeler, bør derfor også være skattepliktige. Normalt vil engangsbeløpet avspeile den kapitaliserte verdi av pensjonsavtalen frem til avtalt utløpstidspunkt, men i prinsippet står partene fritt til å fastsette størrelsen på engangsbeløpet. Som utgangspunkt bør ytelsen både være skattepliktig som alminnelig inntekt og som personinntekt.

Gjeldende rett er omtalt under de ulike punktene i kapittel 12 i proposisjonen.

13.2 Skattlegging av den som mottar engangsbeløpet

13.2.1 Avløsning i arbeidsforhold

13.2.1.1 Sammendrag

Avløsning overfor arbeidstaker mens arbeidsforholdet består

Departementet antar at hjemmelen for alminnelig skatteplikt (nettoskatteplikt) for avløsning av rett til pensjon over driften med engangsbeløp er tilstrekkelig klar for de tilfellene der engangsbeløpet skal skattlegges som lønn, jf. skatteloven §§ 5-1 første ledd og 5-10 bokstav a. Det samme gjelder for eventuelt engangs- og avløsningsbeløp fra livrente i arbeidsforhold.

At fordel vunnet ved arbeid er personinntekt, følger av skatteloven § 12-2 bokstav a. Hjemmelen for bruttoskatteplikt er derfor også klar.

På denne bakgrunn foreslår departementet ingen endringer med hensyn til reglene om skattlegging av avløsningsbeløp overfor arbeidstaker mens arbeidsforholdet består.

Avløsning overfor arbeidstaker etter opphør av arbeidsforholdet

Etter departementets syn bør det gis en klar hjemmel i skatteloven for skatteplikt for engangsbeløp til avløsning av rett til pensjon. Skatteplikten for mottaker bør ikke være avhengig av om arbeidsgiver har fått inntektsfradrag for sin utbetaling.

Departementet foreslår derfor at det tas inn en bestemmelse om skatteplikt i skatteloven § 5-40 annet ledd. Bestemmelsen skal etter forslaget gjelde engangsbeløp til avløsning av rett til pensjon over drif-

ten som ikke skal skattlegges som lønn. Hjemmelen bør også omfatte engangsbeløp som utbetales etter en livrente i arbeidsforhold eller en fripolise utgått fra en kollektiv livrente. Departementet antar imidlertid at det bare unntaksvis er aktuelt med en engangsutbetaling eller gjenkjøp fra en livrente.

Ved forslaget opprettholdes gjeldende praksis om at skattelovens pensjonsbegrep ikke omfatter engangs- og avløsningsbeløp. Riktignok tok departementet i brev av 3. desember 1996 til Skattedirektoratet, jf. Utv. 1997 s. 193, opp spørsmålet om en utvidelse av pensjonsbegrepet til å omfatte engangsbeløp. Hensikten var at pensjonsbegrepet skulle fange opp engangsbeløp til avløsning av driftspensjon i arbeidsforhold som ikke skal skattlegges som lønn. Grunnen til at departementet likevel ikke foreslår en slik utvidelse er at det i ettertid er valgt andre lovtekniske løsninger for engangsutbetalinger fra individuelle pensjonsavtaler som er omfattet av skatteloven § 6-47 bokstav c (IPA) og pensjonsordninger etter innskuddspensjonsloven. For begge disse pensjonsordningene foreligger det særlige hjemler for både netto- og bruttoskatteplikt, jf. skatteloven §§ 5-40 femte ledd og 12-2 bokstavene d og e. Departementet ser ingen grunn til å fravike den løsningen som er valgt for disse pensjonsordningene for de tilfellene som her er aktuelle.

Slik reglene er i dag, er det ingen hjemmel for å skattlegge engangsutbetalinger til avløsning av pensjon over driften som personinntekt med mindre utbetalingen kan klassifiseres som lønn. Etter departementets oppfatning bør det innføres en slik hjemmel. Det foreligger bruttoskatteplikt for terminvise pensjonsutbetalinger. Når de terminvise pensjonsutbetalinger erstattes med et engangsbeløp, taler blant annet konsekvenshensyn for at det også bør være bruttoskatteplikt for engangsbeløpet. Dersom slike engangsutbetalinger ikke er bruttoskattepliktige, vil det kunne åpne for omgåelser av skattereglene. Det samme gjelder for mulig engangs- og avløsningsbeløp fra livrente i arbeidsforhold.

I forbindelse med at avløsningsbeløp skal defineres som personinntekt, oppstår spørsmålet om det skal svares samme trygdeavgiftssats som for lønn (mellomsats) eller som for pensjoner (lav sats). Et hensyn som taler for skattlegging med lønnsats er at en unngår grensdragningsproblemer og tilpasning til ulikheter i skatteregimet før og etter fratreden fra arbeidsforholdet.

Departementet antar at det likevel er mest hensiktsmessig å legge til grunn at engangsbeløp som utbetales etter opphør av arbeidsforholdet, som hovedregel skal skattlegges med lav trygdeavgiftssats som for pensjon. Tilpasningsproblemene blir betydelig redusert når det innføres bruttoskatteplikt. Ved at engangsbeløpet som hovedregel skal skattlegges som for pensjon, blir den skattemessige løsningen også lik den

som gjelder for engangsutbetaling til fysiske personer fra en IPA eller etter innskuddspensjonsloven, jf. skatteloven § 5-40 femte ledd og § 12-2 bokstav d og e. For engangsutbetalinger fra begge disse ordningene ble det lagt vekt på at engangsyttelse ikke skal være skattemessig mer fordelaktig enn periodiske ytelser, jf. Ot.prp. nr. 64 (1996-1997) kapittel 2 (IPA) og Ot.prp. nr. 71 (1999-2000) kapittel 17. Departementet foreslår på denne bakgrunn at det tas inn en bestemmelse om bruttoskatteplikt i skatteloven § 12-2 bokstav b. Det understrekes at forslaget ikke er ment å innebære noen innskrenkninger med hensyn til de alminnelige prinsippene for vurdering av når en lønnsyttelse foreligger, og at man på skjønnsmessig grunnlag kan komme til at tilknytningen til arbeidsforholdet er slik at ytelsen må skattlegges som lønn (mellomsats).

Det følger av folketrygdloven § 23-3 nr. 1 at avgiften skal betales med lav sats av pensjon o.l. Engangsbeløp dekkes heller ikke av folketrygdlovens pensjonsbegrep i denne sammenheng. Departementet foreslår derfor at det tas inn en bestemmelse i folketrygdloven § 23-3. Det legges til grunn at bestemmelsen gjelder alle de avløsningstilfellene der engangsbeløpet ikke skal skattlegges som lønnsinntekt.

Avløsning overfor andre enn arbeidstaker

Det vises til punkt 12.1.2 i proposisjonen hva angår departementets vurdering av behovet for klargjøring av hjemmelen for skattlegging som alminnelig inntekt ved avløsning overfor arbeidstakeren.

For ektefelle eller andre med såkalt avledet pensjon bør avløsningsbeløp som utbetales etter at pensjonsytelsene har begynt å løpe, skattlegges som alminnelig inntekt og personinntekt med lav trygdeavgiftssats. Skatteplikten bør etter departementets syn her være uavhengig av om vedkommende mottar et engangsbeløp eller terminvise pensjonsutbetalinger. Departementet foreslår at det samme bør gjelde når avløsning finner sted før vedkommende har fått rett til terminvise ytelser.

13.2.1.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til kapittel 26 nedenfor når det gjelder forslaget til endring av folketrygdloven § 3-15.

Komiteen slutter seg til departementets vurderinger og forslag til endring av skatteloven § 5-40 annet ledd og § 12-2 bokstav b og folketrygdloven § 23-3 annet ledd nr. 1 bokstav a.

13.2.2 Avløsning utenfor arbeidsforhold

13.2.2.1 Sammendrag

Etter departementets vurdering bør det innføres hjemmel for skatteplikt for avløsningsbeløpet både som alminnelig inntekt og personinntekt med lav trygdeavgiftssats. Når løpende pensjonsytelser er skattepliktige bør også utbetaling til avløsning av slike ytelser være skattepliktig.

Departementet foreslår at det innføres en hjemmel for skatteplikt som alminnelig inntekt, jf. forslag til nytt annet punktum i skatteloven § 5-40 annet ledd. Samtidig fremmes det forslag om innføring av skatteplikt som personinntekt med lav trygdeavgiftssats, jf. forslagene til endring av bokstav b i skatteloven § 12-2 og endring av folketrygdloven § 23-3 annet ledd nr. 1.

13.2.2.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til brev fra Finansdepartementet ved finansministeren 18. oktober 2001, som er vedlagt innstillingen. I brevet gjøres det oppmerksom på at det er skatteloven § 5-40 annet ledd som foreslås endret; det er ikke et nytt annet punktum som foreslås.

Komiteen viser til merknad under punkt 13.2.1.2 ovenfor.

13.2.3 Reinvestering

13.2.3.1 Sammendrag

Både for engangsbeløp utbetalt fra en IPA og engangsbeløp i medhold av innskuddspensjonsloven er det adgang til å utsette skattleggingen, jf. skatteloven § 5-40 femte ledd. Engangsbeløp fra IPA og etter innskuddspensjonsloven kan bare utbetales til etterlatte i forbindelse med dødsfall. Da det ble åpnet for en reinvesteringsadgang ved innføring av IPA, ble det vist til at det er pensjonssparerens disposisjoner som er avgjørende for om pensjonsformuen skal utbetales som en engangsyttelse eller som løpende ytelser. Begrunnelsen for reinvesteringsadgangen var at det kan være ønskelig for de etterlatte å motta beløpet som løpende ytelser fremfor et engangsbeløp, samt at en etterlattepensjon er i overensstemmelse med intensjonene for skattefavisert pensjonssparing, jf. Ot.prp. nr. 64 (1996-1997).

I motsetning til det som gjelder for IPA og ved innskuddspensjon, vil det alltid være den som har inngått avtale om pensjon over driften eller har rett til pensjon i henhold til den, som er part i en avtale om avløsning. Det foreligger derfor i utgangspunktet et valg for vedkommende om det skal utbetales løpende terminer eller et engangsbeløp. Departementet antar at det i en rekke tilfeller kan være en situasjon der valgfriheten for den pensjonsberettigede i praksis kan være begrenset, som for eksempel ved deling eller sammenslåing av foretak. Departementet finner det derfor rimelig at det gis mulighet til å utsette skattlegging av beløpet ved å reinvestere det i en IPA. Det gjelder både for engangsbeløp etter avtale om pensjon over driften i arbeidsforhold og engangsbeløp til avløsning av rett til pensjon utenfor arbeidsforhold. Etter departementets vurdering bør muligheten for utsatt skattlegging også omfatte engangs- og avløsningsbeløp fra livrente i arbeidsforhold og føderåd. Gjennom en reinvesteringsadgang er det mulig for mottakeren å

unngå en urimelig høy marginalsatt på avløsningsbeløpet.

13.2.3.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til departementets vurderinger og til forslaget til endring av skatteloven § 5-40 annet ledd, jf. merknad under punkt 13.2.1.2 ovenfor.

13.3 Inntektsfradrag

13.3.1 Sammendrag

Etter departementets oppfatning er det ikke behov for en særskilt bestemmelse om arbeidsgivers fradragsrett. Hjemmelsgrunnlaget er tilstrekkelig klart. Det gjelder uavhengig av om engangsbeløpet skal skattlegges som lønn eller i henhold til forslaget. Departementet legger dermed til grunn at gjeldende praksis for fradragsrett i de tilfellene der skattlegging som lønn ikke er aktuelt, videreføres. Utenfor arbeidsforhold må det foretas en konkret vurdering av om avløsningsbeløpet er fradragsberettiget.

13.3.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til departementets vurderinger.

13.4 Arbeidsgiveravgift

13.4.1 Sammendrag

Etter departementets vurdering er hjemmelen for å svare arbeidsgiveravgift på avløsningsbeløp som skattlegges som lønn klar. Departementet foreslår derfor ingen endring i folketrygdloven § 23-2 første ledd.

I henhold til folketrygdloven § 23-2 fjerde ledd skal arbeidsgiver betale arbeidsgiveravgift av utbetalinger av løpende pensjon. Når løpende pensjon blir avløst med et engangsbeløp, taler blant annet konsekvenshensyn for at det også må svares arbeidsgiveravgift av engangsutbetalingen. På denne bakgrunn foreslår departementet at det inntas en bestemmelse i fjerde ledd om at plikten til å svare arbeidsgiveravgift også gjelder engangsutbetalinger til avløsning av rett til pensjon over driften i arbeidsforhold. Bestemmelsen skal også gjelde for avløsning overfor andre som er omfattet av driftpensjonsavtalen enn den tidligere arbeidstakeren.

Departementet legger til grunn at det ikke skal svares ekstra arbeidsgiveravgift av engangsbeløpet. Det formodes at de terminvise ytelsene normalt ikke overstiger beløpsgrensen for innslag av slik ekstra avgift.

13.4.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til departementets vurderinger og forslag til folketrygdloven § 23-2 fjerde ledd nytt tredje punktum.

13.5 Lønnsinnberetning mv.

13.5.1 Sammendrag

Departementet foreslår at det tas inn en bestemmelse i ligningsloven § 6-2 som gir hjemmel for innberetning av skattepliktig avløsningsbeløp som ikke skal skattlegges som lønn. Departementet antar at det er mest hensiktsmessig at innberetningen omfattes av lønns- og trekkoppgaven.

13.5.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til departementets vurderinger og forslag til endring av ligningsloven § 6-2 nr. 1 bokstav b.

13.6 Særlig om pensjonsbegrepet

13.6.1 Sammendrag

Etter departementets vurdering er det behov for å se nærmere på bruken av pensjonsbegrepet i skatteloven § 5-40 i forbindelse med forslaget til et nytt annet punktum i annet ledd.

Pensjonsbegrepet har normalt ikke vært anvendt på engangs- og avløsningsbeløp. Med forslaget til et nytt annet punktum i § 5-40 videreføres dette. Forslaget sikrer også en enhetlig avgrensning av begrepet i forhold engangsbeløp fra IPA og engangsbeløp etter innskuddspensjonsloven. Engangsbeløp fra IPA og etter innskuddspensjonsloven skattlegges som alminnelig inntekt etter en selvstendig hjemmel i § 5-40 femte ledd.

Departementet antar at det kan reises spørsmål om bruken av pensjonsbegrepet i forhold til någjeldende annet ledd. Bestemmelsen gjelder engangs- og avløsningsbeløp som er sikret ved premier det er gitt fradrag for ved ligningen. Den inneholder en direkte kobling til pensjonsbegrepet i form av en henvisning til § 5-1. Departementet foreslår at denne henvisningen til § 5-1 fjernes. Endringen er kun redaksjonell og er ikke av materiell art.

Samtidig foreslås det at overskriften til § 5-40 endres. Pensjon som overskrift er lite dekkende når de fleste hjemlene i bestemmelsen gjelder utbetalinger og ytelser som ikke faller inn under pensjonsbegrepet.

13.6.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til brev fra Finansdepartementet ved finansministeren 18. oktober 2001, som er vedlagt innstillingen. I brevet gjøres det oppmerksom på at det er skatteloven § 5-40 annet ledd som foreslås endret; det er ikke et nytt annet punktum som foreslås.

Komiteen slutter seg til departementets vurderinger og forslag til endring av skatteloven § 5-40 annet ledd, jf. merknad under punkt 13.2.1.2 ovenfor, og til endring av overskriften til § 5-40.

13.7 Økonomiske og administrative konsekvenser

13.7.1 Sammendrag

En klargjøring og regulering av hjemmelen for alminnelig skatteplikt for engangsbeløp til avløsning av rett til pensjon mv. og innføring av skatteplikt som personinntekt med lav trygdeavgiftssats, vil innebære en viss provenyøkning. Det er imidlertid usikkert hvor stor denne provenyøkningen vil være, da det ikke finnes tilstrekkelig grunnlag til å anslå hvor mange pensjonsavtaler mv. som vil avløses med et engangsbeløp. Adgangen til utsatt skattlegging for mottaker av engangsbeløpet ved å reinvestere midlene i en IPA vil dempe provenyøkningen på kort sikt.

Departementet antar at de administrative konsekvensene vil bli positive fordi forslaget bidrar til klare regler. Reglene vil etter departementets syn verken kreve mer ressurser hos ligningsmyndighetene eller andre.

13.7.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til orientering.

13.8 Ikrafttredelse

13.8.1 Sammendrag

Departementet foreslår at endringene i skatteloven trer i kraft straks med virkning fra 11. oktober 2001. Det samme gjelder for endringene i ligningsloven og folketrygdloven.

13.8.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslaget om ikrafttredelsestidspunkter.

14. BESKATNING AV FONDS-OBLIGASJONER

14.1 Sammendrag

14.1.1 Innledning

Finansdepartementet har gitt banker samtykke til at fondsobligasjoner på nærmere vilkår kan likestilles med kjernekapital ved beregning av ansvarlig kapital for finansinstitusjoner. Fondsobligasjoner har klare likhetstrekk med både gjelds- og egenkapitalinstrumenter. For å klargjøre den skattemessige klassifiseringen av fondsobligasjoner, foreslår departementet å lovfeste at utbetalingene i skattemessig sammenheng skal klassifiseres som renter. Fondsobligasjoner, dagens skatteregler og utenlandsk rett er omtalt i punkt 13.2 til 13.4 i proposisjonen. Departementets høring er omtalt i punkt 13.5.

14.1.2 Departementets vurderinger og forslag

Både for utsteder (finansinstitusjonene) og innehaver av en fondsobligasjon er det viktig å få avklart om fondsobligasjoner skal anses som gjeld eller egen-

kapital. Klassifiseres fondsobligasjon som lån, vil utsteder ha rett til fradrag for rentebetalinger og rentene vil være skattepliktig for mottaker. Det er ikke kilde-skatt på renter som utbetales til et skattesubjekt som ikke er skattepliktig til Norge.

Klassifiseres fondsobligasjonen som egenkapital, vil bankene ikke ha fradragsrett for utbetalingen. Der-som utbetalingen anses som utbytte, vil utsteder ikke ha rett til fradrag for utbetalingen og det skal svares kildeskatt ved utdeling til utenlandske innehavere.

Det er flere grunner til at finansinstitusjoner øns-ker å utstede fondsobligasjoner. Se uttalelse i NOU 2000:9 Konkurranserefater i finansnæringen punkt 5.7.4.2, som er gjengitt i proposisjonen.

Som det fremgår i punkt 13.4 i proposisjonen ser det ut til at de land som har tillatt fondsobligasjoner som kjernekapital, på en eller annen måte har godtatt at utbetalinger knyttet til fondsobligasjoner kan anses som rentebetaling. Dette gjelder blant annet flere av de land som norske finansinstitusjoner har konkurranseflater mot. Med den økende internasjonaliseringen av finansmarkedene er det av stor betydning at norske finansinstitusjoner i all hovedsak har tilsvarende rammebetingelser som i konkurrentlandene. Departementet har derfor åpnet for at fondsobligasjoner skal kunne anses som kjernekapital, gitt at de fyller visse vilkår som er bygd på prinsipper utarbeidet av Basel-komiteen for banktilsyn. Ut fra hensynet til den internasjonale konkurransesituasjonen for finansinstitusjonene mener departementet også at fondsobligasjoner bør gis en tilsvarende skattemessig behandling som i andre land.

På bakgrunn av dette foreslår departementet at det foretas endringer i skatteloven slik at det fremgår at utbetalinger knyttet til fondsobligasjoner i skattemessig sammenheng klassifiseres som renter. I proposisjonens punkt 13.6 er en høringsuttalelse fra Finansnæringens Hovedorganisasjon gjengitt.

Etter departementets oppfatning er det viktig at alle fondsobligasjoner utstedt av samme foretak skattemessig behandles likt. En annen løsning vil medføre store administrative problemer, herunder også kontrollproblemer, både for utsteder og for ligningsmyndighetene. På den annen side er det viktig at det utformes klare regler for hvilke fondsobligasjoner som skal regnes som gjeldsinstrumenter.

En mulig utforming av lovbestemmelsen kunne gå ut på at fondsobligasjoner generelt skal anses som gjeldsinstrumenter. Problemet med en slik bestemmelse er at fondsobligasjoner ikke er definert i norsk lovgivning.

Etter departementets oppfatning bør ikke den skattemessige behandlingen være avhengig av om finansinstitusjonene har behov for å få godkjent fondsobligasjonen som kjernekapital eller ikke. Departementet foreslår på denne bakgrunn at fondsobligasjoner som er utstedt av finansinstitusjoner, og som kan

likestilles med kjernekapital etter de vilkår som er fastsatt i lov eller i medhold av lov, skal anses som gjeldsinstrument. Det vises til forslag til endringer i skatteloven §§ 6-40 og 10-11.

Forslaget antas ikke å medføre økt arbeidsbyrde verken for utsteder, obligasjonseier eller skattemyndighetene. Departementet anslår på usikkert grunnlag det påløpte provenytapet i 2002 til om lag 200 mill. kroner. Bokført provenytap i 2002 anslås til 50 mill. kroner, se nærmere om dette i St.prp. nr. 1 (2001-2002) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

Departementet foreslår at endringene trer i kraft med virkning fra og med inntektsåret 2001.

14.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslagene til endring av skatteloven §§ 6-40 og 10-11.

15. SKATTLEGGING AV UTBYTTE FOR AKTIVE AKSJONÆRER MV.

15.1 Sammendrag fra Ot.prp. nr. 1 (2001-2002)

Skattlegging av utbytte for aktive aksjonærer

Etter departementets syn kan gjeldende regler for utbyttebeskatning gi enkelte uheldige utslag i forhold til aksjonærer i delingspliktige selskaper og i selskaper som eier delingspliktige selskaper som aksjonæren er aktiv i.

Dette gjelder for det første i de tilfeller hvor en aksjonær mottar utbytte fra et selskap som eier aksjer i et selskap som aksjonæren får tilordnet beregnet personinntekt fra (*indirekte eierforhold*). Eksempel på dette er gitt i proposisjonen punkt 14.

For det annet kan det være uheldig at en passiv aksjonær må betale full utbytteskatt i de tilfeller hvor en aktiv skattyter *identifiseres* med aksjonæren på grunn av familietilknytning og den aktive derfor blir tilordnet personinntekt.

Etter departementets syn taler rimelighetshensyn for at passiv aksjonær får full godtgjørelse for utbytte som ikke overstiger den beregnede personinntekten som den aktive som identifiseres med vedkommende er blitt beskattet for. En slik løsning vil innebære at identifikasjon mellom personer ikke bare får betydning ved vurdering av om det foreligger delingsplikt, men også i forhold til reglene om full godtgjørelse.

Det foreslås videre at det gis full godtgjørelse for utbytte til aksjonær i selskapet i den grad utbyttet ikke overstiger beregnet personinntekt som er tilordnet en aktiv i selskapet som skal identifiseres med aksjonæren. Situasjonen kan være slik at den aktive i selskapet også eier aksjer i selskapet som vedkommende får tilordnet personinntekt fra. Etter departementets syn vil det i slike situasjoner være rimelig at den aktive aksjo-

næren først får full godtgjørelse for utbytte opp til den personinntekten som er tilordnet vedkommende. Bare beregnet personinntekt som overstiger utbytte til skattyter som er tilordnet personinntekten, bør kunne lede til full godtgjørelse på grunnlag av identifikasjon. Det foreslås derfor at det bare gis full godtgjørelse til aksjonær på grunnlag av identifikasjon så langt den beregnede personinntekten ikke har gitt grunnlag for full godtgjørelse til skattyter som er tilordnet personinntekten.

Forslagene innebærer at eierstrukturen i selskapene blir mindre avgjørende i forhold til utbyttebeskatningen, og en vil dermed oppnå en økt grad av nøytralitet i skattesystemet.

Skattlegging av utbytte for upersonlige skattytere

Etter gjeldende regler gis det full godtgjørelse for utbytte til «aksjeselskap eller likestilt selskap etter § 10-1 første ledd», jf. skatteloven § 10-12 annet ledd bokstav a.

Formålet med unntaket er å unngå at utbytte blir beskattet i flere ledd (kjedebeskatning). Slik kjedebeskatning ville medført en større skatteskjerpelse for utbytte utdelt til andre aksjeselskap mv. enn for utdeling til andre eiere.

Ved å ha en henvisning til skatteloven § 10-1 første ledd i unntaksbestemmelsen (§ 10-12 annet ledd), har en unntatt alle selskaper som omfattes av utbytte-skatte-reglene, dvs. aksjeselskap og likestilte selskap. Likestilt selskap er selskaper som omfattes av skatteloven § 2-2 første ledd bokstavene b-e.

Det er imidlertid en del upersonlige skattytere som etter gjeldende regler bare vil få fradrag for redusert godtgjørelse (fordi de ikke regnes som likestilt selskap), jf. skatteloven § 2-2 første ledd bokstavene f-h. Dette gjelder statsforetak (f), interkommunale selskaper (g) og «innretning eller forening under selvstendig bestyrelse» (h), blant annet pensjonskasser. At disse selskapene bare får fradrag for redusert godtgjørelse medfører ingen kjedebeskatning fordi mottaker av utbytte/overskuddsutdeling fra disse selskapene ikke betaler utbytteskatt.

Etter departementets syn vil det være en forenkling og ellers hensiktsmessig om alle upersonlige skattytere gis fradrag for full godtgjørelse. Departementet foreslår derfor at det gis full godtgjørelse for selskaper som nevnt i skatteloven § 2-2 første ledd.

Det er lagt til grunn at utbytte som mottas av et utenlandsk selskaps norske filial, og som beskattes hos filialen av Norge etter den alminnelige selskaps-skatte-satsen, vil gi rett til godtgjørelse. Departementet legger til grunn at unntaket fra redusert godtgjørelse skal gjelde også for norske filialer av utenlandske selskaper som etter sin art ville falt inn under skatteloven § 2-2 første ledd.

Ikrafttredelse

Det vises til forslag til endring av skatteloven § 10-12 annet ledd. Det foreslås at endringen trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2002.

15.2 Sammendrag fra Ot.meld. nr. 2 (2001-2002)

Regjeringen Bondevik II trekker i meldingen tilbake forslaget om endringer i skatteloven § 10-12 annet ledd.

15.3 Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, og Senterpartiet, viser til at forslaget om justering av skatteloven er trukket tilbake og støtter tilbaketreknin-gen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til at forslaget fra regjeringen Stoltenberg er trukket tilbake og fremmer derfor følgende forslag:

«I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

§ 10-12 annet ledd skal lyde:

I følgende tilfeller fastsettes godtgjørelsen til mottatt utbytte multiplisert med aksjonærens skattesats for hele utbyttet:

- a. Mottaker av utbytte er et selskap mv. som nevnt i § 2-2 første ledd.
- b. Mottatt utbytte til aktiv aksjonær, så langt utbyttet ikke overstiger den beregnede personinntekt som tilordnes aksjonæren fra selskapet eller fra selskap dette direkte eller indirekte har eierandel i, i det inntektsåret utbytte utdeles. Likestilt med aktiv aksjonær er skattyter som den aktive skal identifiseres med etter § 12-11. Ved indirekte eie eller ved identifikasjon etter § 12-11 tas det bare hensyn til personinntekt som ikke har gitt grunnlag for full godtgjørelse for skattyter som er tilordnet personinntekt fra selskapet.»

16. OPPHEVELSE AV SÆRREGELLEN OM AT IKKE-ANSATTE JOURNALISTER OG ANDRE FRITTSTÅENDE SKRIBENTER UTEN NÆRMERE VURDERING BEHANDLES SOM LØNNSTAKERE

16.1 Departementets vurderinger og forslag - sammendrag

Særregelen om at honorarer for artikler mv. i publikasjoner uten nærmere vurdering skal behandles som godtgjørelse for arbeid og ikke som næringsinntekt, er begrunnet ut fra forenklingshensyn. Alle journalister skal behandles likt, uavhengig av om de er an-

satt eller ikke. Etter departementets syn er et slikt hensyn ikke lenger tungtveiende nok til at særregelen bør opprettholdes. En opphevelse av særregelen vil føre til bedre samordning mellom merverdiavgiftsloven og skatteloven når det gjelder denne gruppen. Etter merverdiavgiftsreformen vil de journalistene som etter merverdiavgiftsloven anses som næringsdrivende bli avgiftspliktige. Resultatet kan da bli urimelig dersom disse fortsatt skal behandles som lønnstakere når det gjelder trykdeavgift, arbeidsgiveravgift og skattekutt. Skattedirektoratets samleforskrift § 12-2-2 vil derfor bli opphevet.

Etter forslaget skal beskatning av denne gruppen i sin helhet følge de alminnelige reglene. Det innebærer at avgjørelsen av om en journalist mv. er næringsdrivende eller lønnstaker, må vurderes etter samme kriterier som for andre typer yrker.

Endringen vil ikke ha provenymessig virkning av betydning. Ligningsmessig kan det bli noe merarbeid fordi det må vurderes om den enkelte journalist mv. oppfyller kravene til næringsvirksomhet eller ikke.

Forslaget om å oppheve § 6-31 første ledd bokstav c fører til at nåværende bokstav d og e blir bokstav c og d. Som følge av dette foreslås også henvisningen til bokstav e i § 6-32 første ledd fjerde punktum strøket.

Departementet foreslår at endringen trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2002. Det vises til forslag til endring i skatteloven §§ 6-31 og 6-32.

16.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslagene til endring av skatteloven §§ 6-31 og 6-32.

17. OMTALE AV EN 30 PST. MAKSIMALGRENSE FOR LIGNINGSVERDI FOR BOLIG (TAKSTBEGRENSNINGSREGELN)

17.1 Sammendrag

For fast eiendom skal det som utgangspunkt fastsettes en ligningsverdi svarende til omsetningsverdien pr. 1. januar i ligningsåret. Etter skatteloven § 4-10 første ledd kan ligningsverdien for boligeiendommer, herunder fritidseiendommer, settes lavere enn omsetningsverdien. Generelt ligger dagens ligningsverdier langt under omsetningsverdien. Ligningsverdien har betydning for fastsettelse av prosentinntekten og legges dessuten til grunn ved formuesbeskatningen.

I forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2001 vedtok et enstemmig Storting 15. juni 2001 følgende:

«Stortinget ber Regjeringen instruere ligningskontorene om å legge til grunn at klager på dagens ligningstakster skal tas til følge ved at takst maksimalt settes til 30 pst. av husets tekniske verdi eller 30 pst. av observerbar markedspris hvis dagens ligningstakst overgår dette.»

Finansdepartementet legger til grunn at denne takstbegrensningsregelen skal gjelde allerede fra og med ligningen for inntektsåret 2001. I forhold til ligningen for inntektsåret 2000 er klagefristen for lengst utløpt for de fleste boligeiere, og også andre praktiske hensyn vil stenge for en særskilt klageomgang for dette året.

I kapittel 16 i proposisjonen går departementet nærmere inn på forståelsen av stortingsvedtaket om denne takstbegrensningsregelen.

Den nye takstbegrensningsregelen må gjelde alle typer fast eiendom som går inn under det ordinære system for boligtaksering ved ligningen. Men dette gjelder ikke kombinerte bygg (med både boligdel og forretningsdel) når bygget er avskrivbart fordi leieverdien av boligdelen er mindre enn leieverdien av forretningsdelen. Heller ikke kan våningshus på gårdsbruk komme inn under regelen.

Det foreligger ikke standarder for hva som skal forstås med en eiendoms tekniske verdi. Takseringsfaglig ekspertise som er konsultert opplyser at det vanligvis er liten forskjell mellom teknisk verdi og markedsverdi på nye kurante boliger i et normalt marked. Etter departementets vurdering vil imidlertid det takseringsfaglige begrepet markedsverdi være bedre egnet som sammenligningsgrunnlag. Finansdepartementet antar at det ikke vil stride mot Stortingets vedtak at en velger å legge begrepet markedsverdi til grunn. Den fulle verdi av tomtene (beliggenheten for boligen) vil da inngå i vurderingen.

Observerbar markedsverdi må først og fremst forstås som den prisen som er oppnådd ved salg av en eiendom hvor det ikke foreligger interessefelleskap mellom selger og kjøper. Det legges videre til grunn at observerbar markedsverdi også kan foreligge ved salg av helt lik eiendom i samme område.

Det vil i mange tilfeller være aktuelt å legge taksert markedsverdi til grunn som sammenligningsgrunnlag. Det anbefales at det for hver kommune opprettes et register over takstmenn som kan avgi takster til bruk for fastsettelse av ligningsverdi.

Ligningsmyndighetene må ha anledning til å se bort fra uholdbare takster som presenteres. Skattyteren vil ha vanlig klageadgang over ligning der fremlagt takst settes til side.

Etter dette vil takstbegrensningsregelen i begge sammenligningsgrunnlag (taksert markedsverdi og observerbar markedsverdi) handle om markedsverdi.

Er sammenligningsgrunnlaget av eldre dato, kan det ikke brukes. Departementet finner det rimelig å kreve at grunnlaget (den tekniske taksten eller den observerbare markedsverdien) må skrive seg fra tiden etter utlegging av forrige års ligning, for at det skal kunne ha virkning ved neste ligning.

Takseringsreglene på dette området bør heller ikke være begrenset til klagebehandlingen, selv om stortingsvedtaket fokuserer bare på dette. Kan skattyter-

eren påvise brudd på 30 pst.-grensen allerede når han/hun leverer selvangivelse for det aktuelle inntektsår, bør ligningsmyndighetene kunne saksbehandle og avgjøre saken som ledd i den ordinære ligning (før klagebehandlingen).

Stortingsvedtaket tar i hovedsak sikte på eiendommer som allerede har en etablert ligningstakst. I samarbeid med departementet vil Skattedirektoratet likevel vurdere behovet for at også første gangs ligningstaksering av nybygde eiendommer bør skje ut fra en relativt obligatorisk takseringsregel om et nivå på 30 pst. av kostpris/markedsverdi.

Dersom en påklaget takst settes ned, vil det reduserte takstgrunnlaget være gjenstand for eventuelle senere generelle prosentvise tillegg i takstene. Det prosentvise tillegget vil kunne føre til at taksten igjen blir noe høyere enn 30 pst. av markedsverdien. I et totalt sett grovt og upresist takstsystem kan det ikke være grunnlag for nedjustering av nylig reviderte takster som etter prosenttillegg overstiger maksimalgrensen i mindre grad. En ny nedjustering vil først være aktuell når overskridelsen blir mer betydelig.

Dersom skattyteren gir uriktige eller ufullstendige opplysninger i forbindelse med fremlegging av materiale av betydning for takstbegrensningsregelen, kan det bli aktuelt med tilleggsskatt. Fremleggelse av skjønsmessige verdivurderinger vil imidlertid normalt ikke bli bedømt som å gi uriktige eller ufullstendige opplysninger. Eksempelvis vil det normalt ikke lede til tilleggsskatt at eiendommen selges kort tid etter fremlagt teknisk takst, med en salgssum som ligger merkbart over dette tekniske takstnivået. I og for seg er det da konstatert (gjennom observerbar markedspris) at den fremlagte tekniske taksten traff dårlig og for så vidt var misvisende. Men det er ikke ensbetydende med å gi uriktige eller ufullstendige opplysninger.

17.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til merknader i punkt 2.1.14.3 i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2001-2002).

18. OMTALE AV SAKER ETTER SKATTELOVEN §§ 11-21 OG 11-22 (TIDLIGERE LOV 9. JUNI 1961 NR. 16) - DEPARTEMENTETS PRAKSIS I 2000

18.1 Sammendrag

18.1.1 Innledning

I medhold av lov 9. juni 1961 nr. 16 (omdanningsloven) avsnitt II kunne Finansdepartementet samtykke i at gevinst ved avhendelse av fast eiendom, næring eller virksomhet og gevinst ved avhendelse av aksjer skulle være fritatt for inntektsbeskatning, eller at gevinsten skulle skatlegges etter lavere satser enn dem

som er fastsatt i Stortingets og kommunestyrets skattevedtak. Betingelsen var at avhendelsen var ledd i en omorganisering eller omlegging av næringsvirksomhet med sikte på å få denne mer rasjonell og effektiv.

Den 21. desember 1996 fattet Stortinget følgende vedtak:

«Stortinget ber Regjeringen i et egnet dokument legge frem en årlig orientering om departementets praksis når det gjelder saker som har vært behandlet med hjemmel i omdannelsesloven.»

Regjeringen la frem en orientering i St.meld. nr. 16 (1997-1998) om departementets praksis etter omdanningsloven til og med 1996. De senere årlige orienteringer har vært av begrenset omfang, og har vært tatt inn i Ot.prp. nr. 1.

I kapittel 17 i proposisjonen gis en orientering om praksis i 2000.

Fra og med inntektsåret 2000 er omdanningsloven avløst av tilsvarende bestemmelser i den nye skatteloven 26. mars 1999 kapittel 11.

I Ot.prp. nr. 1 (1999-2000) side 120 opplyste departementet at et notat med forslag om visse endringer i konsernforskriften skulle sendes på høring. Departementet tok sikte på å fremme et forslag tidlig i 2000 om at disse reglene skulle tas inn i skatteloven, jf. finanskomiteens ønske om dette inntatt i Innst. O. nr. 40 (1998-1999) side 11. På grunn av blant annet sakens kompleksitet er dette arbeidet blitt forsinket. Et utkast til nye regler ventes sendt på høring høsten 2001. Saken vil bli fremmet for Stortinget etter at høringsuttalelsene er vurdert.

18.1.2 Praksis etter skatteloven § 11-21 i 2000, overføring av eiendeler mellom selskaper i samme konsern

Det har vært 4 søknader til behandling som alle ble innvilget. Alle sakene gjaldt overføringer innenfor konsern der det som vederlag ble etablert fordring med høyere pålydende enn skattemessige verdier av det overførte. Et vilkår er da at den skattemessige verdi av fordringen må tilsvare skattemessig verdi av det overførte. Tre av sakene gjaldt lempning for gevinst ved realisasjon av slik fordring i forbindelse med at fordringen ble konvertert til aksjekapital i datterselskapet. Vilkår for lempning var at skattemessig verdi på fordringen videreføres på vederlagsaksjene og at tilsvarende verdi utgjør det maksimale beløp som kan anses som innbetalt aksjekapital herunder overkurs i datterselskapet. I en av disse sakene uttalte departementet på prinsipielt grunnlag at det er skatteplikt for gevinst og fradragsrett for tap ved realisasjon av fordring som utstedes av det overtakende selskap til morselskapet ved konsernfusjoner. En forutsetning for skattefritaket ved slike fusjoner er at det ikke etableres nye og bedre skatteposisjoner enn det som det enkelte selskap hadde før sammenslutningen. Slik skatteplikt

kan utledes både av reelle hensyn og prinsippet om kontinuitet i beskatningen både av selskaper og aksjonærer som reglene om skattefrie fusjoner og fisjoner bygger på.

18.1.3 Praksis etter skatteloven § 11-22 første til tredje ledd i 2000

Salg av aksjer, eiendom og virksomhet mot vederlag hovedsakelig i form av eierandeler (aksjer og selskapsandeler) i det overtakende selskapet

Det var 13 saker i denne gruppen. Sju søknader gjaldt salg av aksjer til annet selskap eller nystiftet holdingselskap mot vederlagsaksjer i det overtakende selskapet. Fem av disse søknadene ble innvilget. To søknader ble avslått med den begrunnelse at det var tale om en ren endring av eierstruktur uten påviselige rasjonaliserings- eller effektiviseringsgevinster.

Ytterligere en søknad ble avslått med den begrunnelse at det ikke var påvist tilstrekkelige rasjonaliserings- og effektiviseringsgevinster ved omorganiseringen.

Dersom vilkårene anses oppfylt, settes det i disse sakene regelmessig vilkår om skattemessig kontinuitet på selskaps- og aksjonærnivå, dvs at de skattemessige verdier på de overførte eiendeler videreføres hos det overtakende selskap og som skattemessig inngangsverdi på aksjene som mottas som vederlag. Eventuell tilbakebetaling av aksjekapital herunder overkurs ut over netto skattemessige verdier på det overførte, skal skattlegges som utbytte.

Fem av søknadene gjaldt omorganiseringer innen vannkraftsektoren. Samtykke ble gitt i alle sakene.

Salg av aksjer, eiendom og virksomhet mot vederlag i kontanter

Det har vært to søknader til behandling i denne gruppen. Søknadene ble avslått. Departementet viste til at det etter praksis ikke gis lempning for skatt på gevinst ved salg mot kontantvederlag.

Omdanning av statsforetak til aksjeselskap

Departementet har samtykket i skattefri omdanning av et statsforetak til statsaksjeselskap. Det ble satt vilkår om at skattemessige inngangsverdier og avskrivningsgrunnlag for de eiendeler som overføres, videreføres i statsaksjeselskapet og at dette selskapet trer inn i de skattemessige forpliktelser som måtte være knyttet til det overførte. Innbetalt aksjekapital herunder overkurs kan ikke settes høyere enn netto skattemessig verdi av det overførte.

Sammenslåing av kirkesamfunn/menigheter etter skatteloven § 2-32

I St.meld. nr. 16 (1997-1998) punkt 6.2.5.2 ble opplyst at departementet ikke har ansett lempningsadgangen anvendelig for institusjoner som bare er un-

derlagt begrenset skatteplikt. Begrunnelsen for dette er i hovedsak at skattelempning skal innebære utsatt skatteplikt, ikke endelig skattefrihet. Overføring til institusjon som faller inn under skatteloven § 2-32 vil normalt føre til at gevinsten blir endelig skattefri. Denne forståelse må etter departementets oppfatning fastholdes.

En søknad behandlet i 2000 gjaldt sammenslutning av tre misjonsselskaper, som alle var skattefrie institusjoner i medhold av skatteloven § 2-32. Den ene institusjonen var begrenset skattepliktig for inntekt av utleid fast eiendom.

På bakgrunn av at gevinsten i dette konkrete tilfellet ikke ville bli endelig skattefri, samtykket departementet i unnlatt beskatning av realisasjonsgevinst og forankret dette i lempningshjemmelen. Det ble satt vilkår om at skattemessige inngangsverdier herunder avskrivningsgrunnlag på de overførte eiendeler ble videreført i det sammenslåtte selskapet.

Resultatet i saken, at gevinstbeskatning blir utsatt til et eventuelt salg av eiendommen, må anses rimelig. I ettertid er departementet imidlertid kommet til at det burde ha vært avgitt en uttalelse om at departementet ikke ville ha noe å innvende mot at ligningsmyndighetene i det konkrete tilfellet tolket reglene om skattefri fusjon utvidende.

18.1.4 Transaksjoner med virkninger over landegrensene

Innledning

Skattelovforskriftens bestemmelser om skattefri omdanning av virksomhet, konserninterne overføringer samt reglene om skattefri fusjon og fisjon i skatteloven §§ 11-1 til 11-11 er alle i utgangspunktet avgrenset til nasjonale transaksjoner, det vil si av eller mellom skattytere som er bosatt eller hjemmehørende i Norge. Det foreligger således behov for å vurdere lempning i medhold av skatteloven § 11-22 ved visse omorganiseringer med virkninger over landegrensene. Lemping er bare aktuelt dersom og så langt transaksjonen utløser skatteplikt til Norge for gevinster som realiseres ved transaksjonen. Slik skatteplikt til Norge vil etter internretten gjelde for personlige skattytere som er eller har vært bosatt her, for upersonlige skattytere som er hjemmehørende her, eller for skattytere som utøver eller deltar i næringsdrift som drives eller bestyres her i riket.

I punkt 17.5 i proposisjonen gis det en gjennomgang av sakene med virkninger over landegrensene.

Konserndannelse i utlandet ved bytte av aksjer i selskap hjemmehørende i Norge mot aksjer i selskap hjemmehørende i utlandet, og ved bytte av aksjer i selskaper hjemmehørende i utlandet

Det har vært 23 saker vedrørende konserndannelse ved at aksjer i norske selskaper ble overført til sel-

skap hjemmehørende i utlandet mot vederlag i form av aksjer i sistnevnte selskap.

I 16 av sakene ble skattelempning gitt. I de fleste sakene ble satt det tradisjonelle vilkår om at skattemessige inngangsverdier på aksjene i det norske selskapet videreføres på vederlagsaksjene, og at gevinst ved senere realisasjon av aksjene i det utenlandske selskapet er skattepliktig til Norge, uten fradrag for eventuell skatt som erlegges i utlandet. I de senere sakene ble det i tillegg tatt inn vilkår om at innbetalt aksjekapital herunder overkurs settes lik netto skattemessig verdi på det overførte og at tilbakebetaling av aksjekapital ut over innbetalt kapital blir å beskatte som utbytte. I saker hvor det ikke uttrykkelig fremgår av søknaden at vederlaget i sin helhet skal bestå av aksjer i det mottakende selskap, er det satt vilkår om at minst 80 pst. av vederlaget må ytes i form av aksjer.

I enkelte saker er det satt vilkår om at den betinget fritatte gevinsten som ble etablert i forbindelse med transaksjonen, skulle komme til beskatning dersom det norske selskapet mister sin konserntilknytning eller når vederlagsaksjene realiseres.

Når det gjelder sakene som ble avslått, var begrunnelsen i tre av disse at det ikke var påvist tilstrekkelige rasjonaliserings- eller effektiviseringsgevinster som følge av transaksjonen. I to saker var begrunnelsen at det ble ytet kontantvederlag ut over 20 pst. av vederlaget. En sak ble avslått fordi det var søkt etter at transaksjonen var gjennomført.

Videre har det vært tre saker med aksjonærer som var skattepliktige til Norge og som har deltatt i ombytte av aksjer i utenlandske selskaper som ikke har vært formelle fusjoner av selskapene. I disse tilfellene overførte den norske aksjonæren sine aksjer i et utenlandsk selskap til et annet utenlandsk selskap mot vederlag i aksjer. To av søknadene ble innvilget på vilkår om at skattemessige inngangsverdier på de overførte aksjene videreføres på vederlagsaksjene, og at gevinst ved senere realisasjon av disse aksjene er skattepliktig til Norge, uten fradrag for eventuell skatt som erlegges i utlandet. Søknaden som ble avslått med den begrunnelse at det ikke var påvist rasjonaliseringsgevinster av betydning, gjaldt ombytte av aksjer i et belgisk selskap mot aksjer i et nystiftet britisk selskap fordi det var planer om børsnøtering og ble ansett mer gunstig for et børsnøtert selskap å være hjemmehørende i Storbritannia enn i Belgia.

Fusjon eller fisjon mellom utenlandske selskaper med norske eierinteresser

Tre saker gjaldt fusjon eller fisjon av utenlandske selskaper med norske aksjonærer, som fikk vederlagsaksjer i det omorganiserte selskapet. I alle tre sakene ble det gitt skattelempning. Vilkår som ble satt var at fusjonen eller fisjonen måtte gjennomføres i samsvar med fusjoner og fisjoner mellom norske selskaper. Videre må skattemessige verdier på de overdratte aksje-

ne videreføres på vederlagsaksjene. Tilbakebetalt aksjekapital ut over innbetalt aksjekapital herunder overkurs skal dessuten skatlegges som utbytte. Gevinst ved senere realisasjon av vederlagsaksjene vil være skattepliktig til Norge uten fradrag for evt. utenlandsk skatt.

18.1.5 Departementets vurderinger

Omstrukturering av innenlandsk virksomhet

Som omtalt i tidligere meldinger gjelder en rekke søknader større omstruktureringer der flere transaksjoner må gjennomføres for å oppnå ønsket organisasjon. Dette gjelder ikke minst vannkraftnæringen, hvor energiloven av 29. juni 1990 nr. 50 gir rammebetingelser som forutsetter omorganiseringer. For slike sammensatte transaksjoner er det neppe mulig å gi uttømmende regler i lov eller forskrift. Departementet legger derfor til grunn at det fortsatt vil være behov for individuell søknadsbehandling i et visst antall saker. Det blir likevel løpende vurdert om erfaringsmaterialet gir grunnlag for ytterligere reguleringer. Det vises i den forbindelse til gjennomgangen og lovforslaget under punkt 11.5 i proposisjonen.

Departementet har lagt til grunn at lempning ikke bør gis dersom mer enn 20 pst. av vederlaget ytes i kontanter. Begrunnelsen er at en større kontantandel gir transaksjonen preg av et ordinært salg. Begrensningen gjelder på selskapsnivå, og hindrer ikke skattelempning for øvrige aksjonærer om enkeltaksjonærer blir utløst ved kontantvederlag, forutsatt at minst 80 pst. av aksjekapitalen i det overdratte selskap gjøres opp mot aksjer i det overtakende. Kontantvederlag blir under enhver omstendighet å skatlegges etter de ordinære reglene om gevinstbeskatning. Gevinstberegningen kan bli vanskelig i tilfeller hvor det for hver innbyttet aksje ytes et mindre kontantvederlag i tillegg til nye aksjer. Dette er et spørsmål departementet ser nærmere på.

Aksjeombytte i selskaper med et meget stort antall småaksjonærer reiser spørsmål om hvordan vilkåret om kontinuitet på selskapsnivå skal sikres. Praksis går ut på at mottakende selskap må overta den inngangsverdi på aksjene som aksjonærene i det overdratte selskap hadde. Dette kan by på store praktiske problemer. Et vedtak i en slik sak, hvor antallet aksjonærer var mer enn 20 000, ble fattet i 2000 med tradisjonelle vilkår. Saken er under fornyet behandling, da det mottakende selskap har anmodet om at inngangsverdien kan ansettes etter en gjennomsnittsberegning.

Transaksjoner over landegrensene

Departementet uttalte i St.meld. nr. 16 (1997-1998) at kravet til effektiviserings- og rasjonaliseringseffekt neppe burde tillegges avgjørende vekt ved vurdering av søknader om skattelempning for norske aksjonærer i utenlandske selskaper som sammenslut-

tes eller deles. En slik lempelig praksis har også vært lagt til grunn ved fusjonsliknende transaksjoner mellom selskaper i ulike land, blant annet overføring av aksjer i norske selskaper til utenlandske selskaper mot vederlagsaksjer. Også lovens krav om at omstendighetene i særlig grad må tale for en lempning, har blitt tilsvarende liberalt praktisert.

Et hovedhensyn er at samtykke ikke bør gis dersom det norske skattefundamentet svekkes. I tilfeller der aksjer i et norsk selskap overføres til et utenlandsk selskap mot at aksjonærene får aksjer i det utenlandske selskapet, vil gevinster ved realisasjon av aksjene i det norske selskapet ikke komme til beskatning i Norge.

Det tradisjonelle vilkår i disse saker om skattemessig kontinuitet på vederlagsaksjene vil ikke fullt ut ivareta det norske skattefundamentet. I noen tilfeller kan dette innby til tilpasninger ved at de norske aksjonærene skattefritt får bytte sine aksjer mot aksjer i et utenlandsk selskap som deretter kan realisere de motatte aksjene uten umiddelbar beskatning verken for dette selskapet eller for de norske aksjonærene. En metode for å hindre slike tilpasninger er å utforme skattefritaket for de norske skattesubjektene som et betinget skattefritak, som forfaller ved bestemte hendelser, bl.a. dersom det utenlandske selskapet selger ut de eiendeler (aksjer) som ble ervervet fra norske skattesubjekter. Som redegjort for har departementet i enkelte saker funnet det hensiktsmessig å fastsette vilkår i samsvar med dette. En vil fortsette arbeidet med å utforme passende vilkår.

Behov for regelgjennomgang

Antallet søknader om individuell skattelempning har økt fra 48 i 1999 til 50 i 2000. I 1998 var det 20 saker. Som redegjort for i den forrige meldingen til Stortinget, krever den betydelige økningen i antallet søknader de siste par år økte ressurser til behandlingen. Det foreligger behov for et generelt regelverk som i større utstrekning enn gjeldende regler dekker foretakenes behov for skatteutsettelse ved visse omorganiseringer. Etter departementets syn bør det tas sikte på en bred gjennomgang av de ulike former for omstrukturering av virksomhet. Herunder bør så vidt mulig og hensiktsmessig en harmonisering med de regler som gjelder ellers i Europa tilsiktes. Dette er imidlertid et omfattende og ressurskrevende arbeid. Noen konkret plan for dette har det ennå ikke vært mulig å legge. Forbedring av de eksisterende lempningsordninger må derfor skje kontinuerlig og uavhengig av mulige fremtidige løsninger av mer generell karakter.

18.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til orientering.

19. SKATTEFRITAK FOR BOLIGBYGGELAGENES SIKRINGSFOND

19.1 Sammendrag

Skatteloven § 2-30 bokstav k gir fritak fra skatteplikt for Sparebankenes sikringsfond, Forretningsbankenes sikringsfond, Statens banksikringsfond og Samvirkelagens Garantifond A/L.

Departementet mener at Boligbyggelagens sikringsfonds skattemessige status bør klargjøres og fondet likestilles med de andre sikringsfondene som er fritatt for skatteplikt. I likhet med Boligbyggelagens sikringsfond skal Sparebankenes sikringsfond og Forretningsbankenes sikringsfond sikre innskuddsforpliktelsene til medlemmene. Samvirkelagens Garantifond er ikke et lovpålagt fond slik som de andre, men har som formål å garantere for frivillige spareinnskudd innestående i samvirkelag. Statens banksikringsfond har blant annet til formål å yte lån til Forretningsbankenes sikringsfond og Sparebankenes sikringsfond.

Boligbyggelagene sikrer, på lik linje med de andre fondene, innskuddene til medlemmene. Fondets midler bør av den grunn sikres på vilkår lik dem som gjelder de andre sikringsfondene.

Ved å frita sikringsfond for skatteplikt blir fondets egenkapital som skal sikre innskuddene, styrket ved at avkastning av fondet uavkortet går tilbake til fondet. Fondet vil heller ikke bli belastet med formuesskatt. På denne måten blir innskuddene bedre sikret enn om fondet var skattepliktig.

Selv om det i dag kun er OBOS som tar imot spareinnskudd fra sine medlemmer, blir det i NOU 2000:17 om Buretslovene foreslått å videreføre ordningen med at boligbyggelagene kan ta imot spareinnskudd. Utvalget peker i den forbindelse på at slike innskudd skal sikres like godt som spareinnskudd i banker. For å sikre en skattemessig likebehandling av de forskjellige sikringsfondene, er det etter departementets mening nødvendig å klargjøre at Boligbyggelagens sikringsfond fritas for skatt på lik linje med de andre sikringsfondene.

Det vises til forslag til endringer i skatteloven § 2-30 første ledd bokstav k, nytt nr. 5. Departementet foreslår at endringen trer i kraft straks, med virkning fra og med inntektsåret 2001.

19.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslag til endring av skatteloven § 2-30 første ledd bokstav k nytt nr. 5.

20. ETABLERING AV HJEMMEL TIL Å FRASI SEG DE SKATTEMESSIGE VIRKNINGER SOM FØLGER AV DE SÆRSKILTE BOSTEDSREGLENE FOR RIKSPOLITIKERE FRA FINNMARK OG NORD-TROMS

20.1 Sammendrag

Medlemmer av Stortinget og regjeringen, statssekretærer og politiske rådgivere i departementene og ved Statsministerens kontor anses etter skatteloven § 3-1 syvende ledd som bosatt i den kommune der de hadde bosted før de tiltrådte sine verv. Personer bosatt i Finnmark eller Nord-Troms nyter godt av enkelte skattefordeler som ikke gjelder i andre deler av landet. De skattemessige fordelene omfatter et særskilt fradrag i alminnelig inntekt, lavere skattesats på alminnelig inntekt og lavere toppskattesats.

For de nevnte grupper som etter særregelen anses bosatt i Finnmark eller Nord-Troms, kan det føles som en belastning å falle inn under de gunstige skattereglene som nevnt ovenfor. Etter departementets syn vil det være rimelig å la disse grupper kunne velge å frasi seg de gunstige skattemessige virkningene som følger av at de anses bosatt i Finnmark eller Nord-Troms. I dag er det ikke mulig å frasi seg disse virkningene.

På denne bakgrunn foreslår departementet at medlemmer av Stortinget og regjeringen, statssekretærer og politiske rådgivere i departementene og ved Statsministerens kontor skal kunne velge å frasi seg de skattemessige virkningene som gjelder for personer bosatt i Finnmark og Nord-Troms. Det foreslås å etablere en hjemmel i skatteloven til å kunne gi nærmere bestemmelser om dette i forskrift. Slike bestemmelser kan tas inn i Finansdepartementets forskrift til skatteloven. Skattemessig bosted berøres ikke av denne endringen.

Det vises til forslag til endring i skatteloven § 3-1 syvende ledd. Endringen foreslås å gis virkning fra og med inntektsåret 2002.

20.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslag til endring av skatteloven § 3-1 syvende ledd.

21. ENDRINGER I SKATTEBETALINGSLOVEN I FORBINDELSE MED OVERFØRING AV SKATTEOPPKREVERFUNKSJONEN FOR KRAV FASTSATT VED SENTRALSKATTEKONTORET FOR UTENLANDSSAKER

21.1 Sammendrag

Departementet foreslår i St.prp. nr. 1 (2001-2002) Skatte-, avgifts- og tollvedtak at skatteoppkreverfunksjonen for krav fastsatt ved Sentralskattekontoret for

utenlandssaker som i dag utføres av kemneren i Stavanger, overføres til staten.

Som følge av den foreslåtte overføringen foreslås endringer i skattebetalingsloven.

Etter skattebetalingsloven § 48 nr. 1 annet punktum er kemneren i Stavanger skatteoppkrever for krav fastsatt ved sentral ligning etter ligningsloven § 2-4 nr. 1 bokstav a. Det foreslås at bestemmelsen endres slik at departementet kan bestemme hvem som skal være skatteoppkrever for krav fastsatt ved sentral ligning etter ligningsloven § 2-4 nr. 1 bokstav a. Departementet tar sikte på å overføre funksjonen til Rogaland skattefuskontor i Stavanger.

Etter skattebetalingsloven § 36 første ledd kan departementet bemyndige skatteoppkreveren til å holde forretning for utleggspant for krav som er omhandlet i skattebetalingsloven. Før bemyndigelse gis skal det innhentes uttalelse fra vedkommende kommunestyre. Det følger av § 36 annet ledd at bemyndigelse etter første ledd gjelder for hele riket for krav som innkreves av kommune 2312 Sokkel/Utland. Departementet foreslår at bestemmelsen i annet ledd endres slik at skatteoppkreveren for krav fastsatt ved sentral ligning etter ligningsloven § 2-4 nr. 1 bokstav a etter departementets bestemmelse kan holde forretning for utleggspant i hele riket. Når skatteoppkreveren er statlig vil det ikke være aktuelt med uttalelse fra noe kommunestyre.

Det vises til forslag til endringer i skattebetalingsloven §§ 36 annet ledd og 48 nr. 1 annet punktum. Departementet foreslår at endringene trer i kraft 1. juli 2002.

21.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til brev fra Finansdepartementet ved finansministeren 18. oktober 2001, som er vedlagt innstillingen. I brevet gjøres det oppmerksom på at henvisningene i kapittel 20 i proposisjonen til St.prp. nr. 1 (2001-2002) Skatte-, avgifts- og tollvedtak skal være til St.prp. nr. 1 (2001-2002) Finansdepartementet.

Komiteen slutter seg til forslag til endring av skattebetalingsloven § 36 annet ledd og § 48 nr. 1 annet punktum.

22. OPPRETNING AV LOVTEKST

22.1 Opprettinger i skatteloven § 2-30

22.1.1 Sammendrag

Ved to separate lovvedtak av 15. juni 2001 ble det foretatt tilføyelser i skatteloven § 2-30 som innebærer fritak fra skatteplikt for henholdsvis selskapet Petoro a.s og for «Regionalt helseforetak og helseforetak». Ved en inkurie ble begge endringene tatt inn som skatteloven § 2-30 (1) bokstav g nr. 7. Departementet foreslår nå å rette opp dette, slik at disse to skattefritakene

får hvert sitt nummer i § 2-30 (1) bokstav g. Det vises til forslag til endring av skatteloven § 2-30 (1) bokstav g. Endringen foreslås å tre i kraft straks og med virkning fra og med inntektsåret 2001, som forutsatt for begge de opprinnelige lovvedtakene.

Videre fremmer departementet forslag om oppheving av skattefritaket for Norsk Medisinaldepot i skatteloven § 2-30 (1) bokstav g nr. 1. Norsk Medisinaldepot ble opprettet som særlovselskap i 1957, omdannet til aksjeselskap i 1993 og fra 31. august 1999 videreført som allmennaksjeselskap. Det opprinnelige selskapet Norsk Medisinaldepot er som følge av dette avviklet og virksomheten videreført i selskapet Norsk Medisinaldepot ASA. Dette selskapet er skattepliktig. På denne bakgrunn foreslår departementet at någjeldende § 2-30 (1) bokstav g nr. 1 oppheves. Endringen foreslås å tre i kraft straks og med virkning fra og med inntektsåret 2001.

Som ny § 2-30 (1) bokstav g nr. 1 foreslås inntatt Petoro a.s. «Regionalt helseforetak og helseforetak» blir stående som § 2-30 (1) bokstav g nr. 7.

22.1.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslag til endring av skatteloven § 2-30 første ledd bokstav g nr. 1 og 7.

22.2 Oppretting i skatteloven § 12-2 b

22.2.1 Sammendrag

Før endring ved lov 21. desember 2000 nr. 111 med virkning fra og med inntektsåret 2000 lød skatteloven § 12-2 b slik:

Personinntekt omfatter:

- b. «pensjon, føderåd samt livrente som er ledd i pensjonsordning i arbeidsforhold. Som personinntekt regnes likevel ikke barnepensjon som det kan kreves barnetrygd for og etterlønn og etterpensjon etter § 5-40 første ledd.»

Ved lov 21. desember 2000 nr. 111 ble denne bestemmelsen endret, slik at den ble lydende:

Personinntekt omfatter:

- b. «pensjon, føderåd samt livrente som er ledd i pensjonsordning i arbeidsforhold. Som personinntekt regnes likevel ikke barnepensjon til barn som ikke er fylt 17 år ved utløpet av inntektsåret.»

Ved en inkurie falt etterlønn og etterpensjon etter § 5-40 første ledd (mht. hva som likevel ikke regnes som personinntekt) ut av bestemmelsen ved endringen. Departementet foreslår at skatteloven § 12-2 b endres slik at det fremgår at etterlønn og etterpensjon etter § 5-40 første ledd ikke skal regnes som personinntekt. Det vises til vedlagt forslag til lovendring som foreslås å tre i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2000. Feilen vil da ikke få realitetsvirkning.

22.2.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslag til endring av skatteloven § 12-2 bokstav b og at endringen gis virkning fra og med inntektsåret 2000.

22.3 Opprettinger i skattebetalingsloven

22.3.1 Sammendrag

Det følger av skattebetalingsloven § 23 nr. 1 første punktum at når utlignet skatt utgjør et større beløp enn det forskuddstrekket og den forskuddsskatten som skal godskrives skattyteren, skal skattyteren betale det manglende beløpet som restskatt. Restskatt under 100 kroner blir likevel ikke å innkreve, jf. § 23 nr. 1 annet punktum. Det er rent praktiske hensyn som tilsier å ha en nedre beløpsgrense, slik at bagatellbeløp ikke må håndteres.

For sjømenn som er skattlagt etter lov 17. juni 1988 nr. 55 om skatt av inntekt for sjømenn bosatt i utlandet, skal ikke restskatt under 2 000 kroner innkreves, jf. skattebetalingsloven § 23 nr. 1 tredje punktum. De får heller ikke godskrevet tilgodebeløp under 2 000 kroner, jf. § 24 nr. 3. Det vesentlig høyere beløpsnivå her skyldes at denne skattytergruppen ikke har tilhold, adresse og bankforbindelse i riket.

I forbindelse med den nye teknisk reviderte skatteloven av 1999 ble lov om skatt av inntekt for sjømenn bosatt i utlandet innarbeidet i skatteloven § 2-3 første ledd. Departementet foreslår å endre skattebetalingsloven § 23 nr. 1 tredje punktum og § 24 nr. 3 slik at de viser til skatteloven § 2-3 første ledd.

Etter skattebetalingsloven § 31 nr. 1 første punktum skal skattepliktige som ikke rettidig betaler forskuddsskatt, restskatt, etterskuddsskatt eller annen utlignet skatt, betale forsinkelsesrenter av beløpet. Det samme gjelder arbeidsgiver, selskap som nevnt i skattebetalingsloven § 5 A eller omsetningsorganisasjon eller fiskekjøper som nevnt i skattebetalingsloven § 12 nr. 4 som unnlater å foreta og sende oppgjør for forskuddstrekk eller annet trekk innen forfalltidens utløp.

Den særlige ordningen med sikringstrekk i fiske og fangstvirksomhet, som var hjemlet i skattebetalingsloven § 12 nr. 4 og 5, ble opphevet med virkning for salgsoppgjør som blir betalt fra 1. januar 2001. Henvisningen i skattebetalingsloven § 31 nr. 1 første punktum til omsetningsorganisasjon eller fiskekjøper som nevnt i § 12 nr. 4 foreslås derfor fjernet.

Skattebetalingsloven § 43 inneholder regler om fordeling av innbetalt skatt mellom staten, fylkeskommunen og kommunen. Etter § 43 nr. 5 skal inntektsfradrag gitt i medhold av lov 17. desember 1982 nr. 78 om særskilt inntektsfradrag i Finnmark og Nord-Troms bare belastes staten.

Ved skatteloven av 1999 ble lov om særskilt inntektsfradrag i Finnmark og Nord-Troms innarbeidet i skatteloven § 15-5. Det var ikke tilsiktet noen reali-

tetsendringer som en følge av dette. Departementet foreslår derfor å endre skattebetalingsloven § 43 nr. 5 slik at den viser til skatteloven § 15-5.

Departementet viser til forslagene til endringer i skattebetalingsloven § 23 nr. 1 tredje punktum, § 24 nr. 3, § 31 nr. 1 og § 43 nr. 5. Departementet foreslår at endringene trer i kraft straks.

22.3.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslag til endring av skattebetalingsloven § 23 nr. 1 tredje punktum, § 24 nr. 3, § 31 nr. 1 og § 43 nr. 5.

22.4 Opprettinger i folketrygdloven

22.4.1 Sammendrag

Det følger av folketrygdloven § 24-1 første ledd at for et medlem som etter skatteloven anses for å være bosatt i Norge, fastsettes den pensjongivende inntekten, trygdeavgiften og pensjonspoengene av ligningsmyndighetene i den kommunen der medlemmet anses bosatt ved skatteligningen for vedkommende inntektsår. For et medlem som er bosatt utenfor Norge og som er norsk statsborger og arbeidstaker i den norske stats tjeneste, fastsetter ligningsmyndighetene i Oslo den pensjongivende inntekten, trygdeavgiften og pensjonspoengene av lønn fra staten, jf. § 24-1 tredje ledd første punktum.

Som en følge av den vedtatte omorganiseringen av ligningskontorene, vil ligningskontorene innenfor det enkelte fylket grupperes i distrikter. Disse distriktene kan omfatte en eller flere kommuner.

For å tilpasse lovgivningen den nye modellen for ligningsforvaltningen, ble ligningsloven og enkelte bestemmelser i skattebetalingsloven, svalgskatteloven, petroleumsskatteloven og skatteloven endret slik at det fremgår av lovteksten at flere kommuner kan høre inn under det samme ligningskontoret.

Tilsvarende endringer bør også gjennomføres i folketrygdloven. Departementet foreslår at folketrygdloven § 24-1 første ledd endres slik at det er *ligningsmyndighetene for vedkommende kommune* som skal fastsette den pensjongivende inntekten, trygdeavgiften og pensjonspoengene.

Departementet foreslår videre at § 24-1 tredje ledd første punktum endres slik at det er *ligningsmyndighetene for Oslo* som har kompetansen.

Departementet viser til forslaget til endringer i folketrygdloven § 24-1 første ledd og tredje ledd første punktum. Departementet foreslår at endringene trer i kraft straks.

22.4.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslag til endring av folketrygdloven § 24-1 første ledd og tredje ledd første punktum.

23. OVERSIKT OVER FRADRAGSBELØP OG BELØPSGRENSER I SKATTELOVEN

23.1 Sammendrag

Vedlegg 1 til proposisjonen inneholder en oversikt over fradragsbeløp og beløpsgrenser i skatteloven, med årstall for ikrafttredelsen av de siste endringer av beløpsgrensene.

23.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til orientering.

24. REGLENE FOR BESKATNING AV OPSJONER I ARBEIDSFORHOLD

24.1 Sammendrag fra Ot.prp. nr. 21 (2001-2002)

For det første foreslås det at børsnoterte opsjoner og ikke-børsnoterte opsjoner likebehandles skattemessig. Det foreslås derfor endring i tidspunktet for skattlegging av børsnoterte opsjoner, slik at disse bare skattlegges ved innløsning eller salg av opsjonen.

Videre foreslås det en lettelse i beregningen av skatten ved innløsning eller salg av opsjoner. Departementet foreslår at skatten og arbeidsgiveravgiften i innløsnings- eller salgsåret beregnes som om opsjonsfordelen var blitt skattlagt i de årene opsjonen har løpt, i de tilfeller dette er en fordel for skattyter. For å få en enklest mulig ordning, foreslår departementet at skatten beregnes som om opsjonsfordelen er opptjent med et likt beløp i de inntektsårene opsjonen har løpt. Dette skal gjelde uavhengig av hvor langt tid opsjonen har løpt i det enkelte inntektsår.

Den foreslåtte beregningsmåten gjør at det må foretas en omberegning av skatten, herunder også trygdeavgift og eventuelt toppskatt, for hvert av årene opsjonshaver har besittet opsjonen. Videre må minstefradraget korrigeres, samt at det må tas hensyn til eventuell skattebegrensning.

Når det gjelder omberegning av skattepliktig beløp, vil departementet vurdere nærmere om det er mest hensiktsmessig at skattyter må sette frem krav om omberegning eller om ligningsmyndighetene skal vurdere skatteoppgjøret til alle skattytere som har realisert opsjoner, og på eget tiltak omregne skatten i de tilfeller dette vil være en fordel for skattyter. Når det gjelder arbeidsgiveravgift, er det arbeidsgiver selv som må foreta en eventuell omberegning og beregne korrekt avgift. Ordningen vil innebære noe merarbeid både for ligningsmyndighetene og for arbeidsgiverne.

Departementet vil i samarbeid med Skattedirektoratet foreta nærmere utforming av ordningen, og vil komme tilbake med nødvendige reguleringer i forskrift. Det foreslås en forskriftshjemmel i skatteloven § 5-14 tredje ledd for omberegning av skatten. Når det gjelder omberegningen av arbeidsgiveravgiften, antar departementet at det er tilstrekkelig hjemmel for forskriftsregulering i folketrygdloven § 23-2 siste ledd.

Det vises til forslagene til endringer i skatteloven §§ 5-14 tredje ledd og 19-2 femte ledd. Det foreslås at endringene trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2002.

24.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at forslaget er omtalt også i St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 4 (2001-2002) punkt 2.2.8.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, slutter seg til forslaget om endringer i skatteloven § 5-14 tredje ledd og § 19-2 femte ledd.

Flertallet støtter Regjeringens forslag om lettelser i skattleggingen av opsjoner i arbeidsforhold. Opsjonsfordelen skal kunne fordeles likt på hvert av inntektsårene i den perioden den blir opparbeidet. Dette kan gi redusert arbeidsgiveravgift og/eller toppskatt. Det foreslås også at børnoterte opsjoner skal beskattes etter samme regler.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet går imot forslag fra regjeringen Bondevik II om å gi lettelse i beskatningen av opsjoner i arbeidsforhold. Liberaliseringen har klare uheldige sider, det gjeninnføres en skattecreditt som først og fremst kommer bedriftsledelsen og høytlønnede til gode. Disse medlemmer mener videre at forslaget vil bidra til større ulikhet med negative virkninger for lønnsdannelsen og at problemer med innsideland vil øke.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til at det er påvist, blant annet i utjamningsmeldingen, at en viktig faktor bak de økende sosiale forskjellene i det norske samfunnet er høyere kapitalinntekter for de rikeste. Ved flere anledninger har også sterk folkelig misnøye med økende lederlønninger kommet til syne. Erfaringer, blant annet fra USA, viser at opsjonsordninger betyr mye for lønnsutviklingen for ledere og forsterker de økende forskjellene mellom lederne og vanlige arbeidstakere.

Opsjonsordninger kan være et viktig virkemiddel for bedrifter i etableringsfasen med lite kapital. Disse medlemmer vil imidlertid påpeke at det eksisterende lovverk fanger inn disse gruppens behov. Disse medlemmer viser til at de aktuelle forslagene til endringer i beskatningen av opsjoner innebærer skattelette for de som selger eller løser inn opsjoner. En lavere skattlegging på opsjoner vil oppmuntre til økt bruk av slike ordninger og dermed kunne forsterke forskjellsutviklingen i Norge.

Disse medlemmer går imot forslaget til endringer i skatteloven § 5-14 tredje ledd og § 19-2 femte ledd.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at forslaget til endringer i reglene for opsjonsbeskatning, betyr at tidspunktet for beskatning av opsjoner endres. Konsekvensene av forslaget er en skattelettelse for den som innløser eller selger en opsjon. Dette medlem mener at de endringene det her legges opp til burde vært gjenstand for en grundigere og mer helhetlig debatt. Dette medlem går imot forslaget til endringer i skatteloven § 5-14 tredje ledd og § 19-2 femte ledd.

25. SKATT PÅ AKSJEUTBYTTE

25.1 Sammendrag fra Ot.prp. nr. 21 (2001-2002)

En videreføring av utbytteskatten kan gi aksjonærer motiver til å holde overskudd tilbake i etablerte selskaper, og på den måten hindre at kapital anvendes der den er samfunnsøkonomisk mest lønnsom. Videre kan det innebære at kapitalinntekter som opptjenes i selskapssektoren skattlegges hardere enn andre kapitalinntekter. Denne forskjellsbehandlingen kan i seg selv være vanskelig å forsvare, og kan også innebære at gjeldsfinansiering blir skattemessig favorisert fremfor aksjekapitalfinansiering. Det vises til St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 4 (2001-2002) punkt 2.2.1 for nærmere omtale.

Det foreslås derfor at godtgjørelsen etter skatteloven § 10-12 første ledd igjen skal beregnes til mottatt (lovlig) utbytte multiplisert med aksjonærens skattesats for alminnelig inntekt, slik at utbytte i realiteten blir skattefritt for aksjonæren. Endringen vil gjøre særregelen for utbytte som mottas av aksjeselskap eller likestilt selskap i skatteloven § 10-12 annet ledd bokstav a, og skjermingsregelen for aktive aksjonærer i skatteloven § 12-10 annet ledd bokstav b, overflødig. Skatteloven § 12-10 annet ledd foreslås derfor opphevet.

Forslaget om å oppheve utbytteskatten anslås til å ha en provenyvirkning på om lag 1,5 mrd. kroner på løpt og 1,2 mrd. kroner bokført i 2002.

Dersom utbytteskatten oppheves, er det ikke nødvendig å opprettholde reglene i skatteloven § 10-32 annet ledd annet og tredje punktum om avkorting i RISK-beløp, som skal motvirke omgørelser av utbytteskatten ved innløsning av aksjer, likvidasjon av selskapet og ved salg av aksjer til selskapet. Disse reglene foreslås derfor opphevet.

Det foreslås at endringene trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2002. Det vises til forslag til endring i skatteloven §§ 10-12 første og annet ledd og 10-32 annet ledd.

25.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til brev fra Finansdepartementet v/finansministeren til finanskomiteen 19. november 2001, der det fremgår at de to henvisningene i

Ot.prp. nr. 21 (2001-2002) punkt 6.3 til skatteloven § 12-10 skal være til § 10-12.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, støtter Regjeringens forslag om å oppheve dobbeltbeskatningen av aksjeutbytte. Flertallet mener det er viktig å gjenopprette prinsippet om nøytralitet i bedrifts- og kapitalbeskatningen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet går imot forslaget fra regjeringen Bondevik II. Disse medlemmer viser til at forslaget har en særlig dårlig fordelingsvirkning, og viser i den forbindelse til merknader i punkt 1.1.3 i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2001-2002).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kystpartiet går imot dobbelt beskatning av aksjeutbytte. Skatt på aksjeutbytte gjør investeringer i norsk næringsliv til en mindre gunstig spareform enn f.eks. bank- og obligasjonssparing og investeringer i utlandet. Dermed brytes hovedprinsippet i skattepolitikken om lik beskatning av ulike typer investeringer. Dobbel beskatning av aksjeutbytte vil redusere nordmenns investeringer i norsk næringsliv og bidra til at bedrifter, ideer og nyskappingsprosjekter flytter ut av landet. Reglene om dobbeltbeskatning har bidratt at Norge ligger helt i toppsjiktet når det gjelder beskatning av investeringer i næringslivet i Europa. I dag ligger den samlede norske aksjebeskatningen vesentlig høyere enn gjennomsnittet i EU-landene. Sammen med den særnorske formuesskatten bidrar dette til å øke det utenlandske eierskapet i norsk næringsliv.

Disse medlemmer viser til at kildemodellen som innebærer at kapitalinntekter beskattes likt uavhengig av senere anvendelse er et bærende element i dagens skattesystem. Den innførte dobbeltbeskatningen på utbytte er et fundamentalt brudd med dette

prinsippet, og fører til at aksjonærene av skattemessige årsaker tilbakeholder overskudd i bedriftene. Dette vil i første rekke ramme nyskappingsprosjekter og mindre bedrifter som er særlig avhengig av at det finnes tilgjengelig investeringskapital og et fungerende egenkapitalmarked. Resultatet er at kapitalen ikke nødvendigvis investeres der den gir størst samfunnsøkonomisk avkastning, men der skattebyrden er minst.

Skatt på utbytte vil samtidig øke avkastningskravet til egenkapitalfinansiering. For bedriftene og deres eiere kan det derfor bli mer lønnsomt å ta opp lån enn å øke egenkapitalen.

Disse medlemmer støtter derfor forslaget om å fjerne dobbeltbeskatningen av utbytte.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til at en av de største urettferdighetene i vårt skattesystem har vært at aksjeutbytte har vært skattefritt for mottaker. Denne urettferdighet ble etablert ved skatte-reformen i 1992, og har gjort at utbytte har økt år for år. At utbytte er skattefritt er den enkeltårsak som har gjort at forskjellene i det norske samfunn har eksplodert de siste 10 år. Dette er grundig dokumentert i utjanningsmeldinga som sentrumsregjeringen la fram. Disse medlemmer viser til at det var et riktig og viktig vedtak Stortinget gjorde ifjor ved å innføre skatt på aksjeutbytte. Det bidro til at skattesystemet ble mer rettferdig, gjorde norsk kapitalbeskatning mer lik skatt på arbeid og mer lik alle våre naboland. I hele OECD-området er det bare to andre land som ikke hadde skatt på aksjeutbytte. At en regjering der Kristelig Folkeparti deltar i velger å fjerne det mest presise virkemidlet for å beskatte de som har mest rygg til å bære det, er oppsiktsvekkende. Fordelingsprofilen i å fjerne skatt på aksjeutbytte er intet mindre enn oppsiktsvekkende.

Anslått reduksjon i skatt ved avvikling av utbytteskatten fordelt etter bruttoinntekt. Skattereduksjonen sjablonmessig fordelt etter mottatt utbytte. Kroner

Bruttoinntekt	Antall personer	Endring i skatt pr. person	Endring i skatt pr. person med mottatt utbytte
Opp til 999 999 kr.....	3 454 782	-100	-1 800
1 000 000 - 1 199 999 kr.....	7 900	-10 800	-19 600
1 200 000 - 1 399 999 kr.....	4 100	-17 100	-28 000
1 400 000 - 1 599 999 kr.....	2 489	-23 200	-36 100
1 600 000 - 1 799 999 kr.....	1 662	-30 400	-45 300
1 800 000 - 1 999 999 kr.....	1 193	-36 200	-53 500
2 000 000 - 4 999 999 kr.....	4 614	-68 400	-93 400
5 000 000 - 9 999 999 kr.....	757	-191 200	-226 600
10 000 000 - 19 999 999 kr.....	227	-405 400	-460 100
20 000 000 kr og over.....	116	-1 343 300	-1 573 900
I alt	3 477 840	-400	-5 300

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

Tabellen viser til at skattelettelsen for de 116 rikeste er på 1,57 mill. kroner pr. stk., mens de 3,5 mill. med vanlige inntekter ikke får skattelettelser av dette grepet overhode. Tabellen viser med all mulig tydelighet at en opphevelse av utbytteskatten er det mest presise virkemiddel for å gjøre de rike rikere. Det er bare å gratulere Høyres kjernevelgere med tidenes gavepakke fra fellesskapets penger.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti vil sterkt fraråde å fjerne utbytteskatten, og fremmer følgende forslag:

«I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

I

§ 10-12 første ledd skal lyde:

Godtgjørelse fastsettes til mottatt utbytte multiplisert med 11/28 av aksjonærens skattesats for alminnelig inntekt. For personlig skattepliktige og dødsbo i Finnmark eller i kommunene Karlsøy, Kvæangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord i Troms fylke fastsettes godtgjørelse til 7,5/24,5 av aksjonærens skattesats.

§ 10-32 annet ledd annet punktum skal lyde:

Er beløp fastsatt etter § 10-34 positivt, skal inngangsverdien ved realisasjon som nevnt i § 10-37 og realisasjon ved overføring av ikke børsnotert aksje til selskapet som har utstedt aksjen, reguleres med 11/28 av beløpet.

II

Endringene under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2002.»

26. MERKNADER TIL DE ENKELTE BESTEMMELSER

Til folketrygdloven § 3-15

Komiteen viser til at forslaget om endring av folketrygdloven § 3-15, jf. avsnitt I endringsforslaget til denne loven, ikke er omtalt eksplisitt i proposisjonen. Komiteen viser til at de foreslåtte endringene i skatteloven §§ 5-40 og 12-2 gjør at engangs- og avløsningsbeløp likestilles med slike ytelser som allerede er nevnt i denne bestemmelsen, jf. også departementets vurderinger i punkt 12.2.1.2 i proposisjonen. Komiteen legger til grunn at den foreslåtte endringen av folketrygdloven § 3-15 skal innebære slik likestilling også ved beregningen av pensjonsgivende inntekt.

Komiteen slutter seg til forslag til endring av folketrygdloven § 3-15.

27. ANDRE FORSLAG

27.1 Økt sats i minstefradraget

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre foreslår i justeringen av Regjeringens budsjett å øke satsen i minstefradraget til 23 pst. Dette vil innebære lavere marginal- og gjennomsnittsskatt for anslagsvis 1 mill. skattytere. For en lønnstaker med f.eks 150 000 kroner i inntekt vil det gi en skattelettelse på 420 kroner og for en lønnstaker med 180 000 kroner, en skattelette på 504 kroner.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Venstre, fremmer følgende forslag:

«I

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

§ 6-32 første ledd første punktum skal lyde:

Minstefradraget fastsettes til et beløp som svarer til 23 pst. av summen av inntekt som omfattes av § 6-31.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2002.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet fremmer følgende forslag:

«I

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

§ 6-32 første ledd første punktum skal lyde:

Minstefradraget fastsettes til et beløp som svarer til 24 pst. av summen av inntekt som omfattes av § 6-31.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2002.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Kystpartiet fremmer følgende forslag:

«I

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

§ 6-32 første ledd første punktum skal lyde:

Minstefradraget fastsettes til et beløp som svarer til 27,5 pst. av summen av inntekt som omfattes av § 6-31.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2002.»

27.2 Endring i momskompensasjonsordningen for kommunene

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre foreslår i justeringen av Regjeringens budsjett å utvide ordningen med momskompensasjon til kommunene til også å gjelde renhold fra 1. januar 2002. Målet er å likestille kjøp av tjenester fra private bedrifter med offentlig egenproduksjon av tjenester.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«I

I lov 17. februar 1995 nr. 9 om kompensasjon for merverdiavgift til kommuner og fylkeskommuner m.v. gjøres følgende endring:

§ 2 ny nr. 3 skal lyde:

3. Renhold.

II

Endringen trer i kraft 1. januar 2002.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sine merknader under Budsjett-innst. S. I (2001-2002) punkt 2.2.2 og fremmer følgende forslag:

«I lov av 17. februar 1995 nr. 9 om kompensasjon for merverdiavgift til kommuner og fylkeskommuner m.v. gjøres følgende endring:

I

§ 2 ny nr. 3 til 9 skal lyde:

3. Renhold.
4. Vikar- og bemanningstjenester.
5. Kantinetjenester.
6. Kjøkken- og cateringdrift innen helse og omsorgssektoren.
7. Vakt- og alarmtjenester.
8. Vaktmestertjenester.
9. Billettsalg og tilhørende tjenester til bomstasjoner tilknyttet veier, broer og tunneler.

II

Endringen trer i kraft 1. januar 2002.»

27.3 Fradragsrett for fiskere, fangstfolk og sjøfolk

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kystpartiet viser til merknader i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2001-2002) punkt 1.1.3 og fremmer følgende forslag:

«I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

§ 6-60 første ledd skal lyde:

Skattyter som i minst 130 dager av inntektsåret personlig har drevet eller deltatt i fiske eller fangst på havet eller langs kysten, gis fradrag med inntil 30 pst. av netto arbeidsinntekt av fisket eller fangsten, begrenset til 85 000 kroner.

§ 6-61 første ledd skal lyde:

Sjøfolk gis fradrag med inntil 30 pst. av inntekten ombord, begrenset til 85 000 kroner.»

27.4 Skattefradrag for enpersonshusholdninger

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Kystpartiet fremmer følgende forslag:

«I

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

Ny underkapitteloverskrift skal lyde:

Fradrag i skatt for personlige skattytere

Ny § 16-1 skal lyde:

§ 16-1 Særskilt fradrag i skatt for enslige i enpersonshusholdning

Det gis et særskilt fradrag i skatt på 500 kroner til enslige i enpersonshusholdning. Departementet gir nærmere regler til utfylling og gjennomføring av denne paragraf, herunder om definering av enpersonshusholdning.

II

Endringene under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2002.»

27.5 Fondsavsetning i fiskerinæringen

Komiteens medlem fra Kystpartiet viser til merknad om skatlegging av fiskefartøyer i Budsjett-innst. S. I (2000-2001) og til næringskomiteens Innst. S. nr. 93 (1998-1999).

Dette medlem mener at man må ta hensyn til fiskerienes spesielle karakter når skattesystemet utformes. Fiskerne kan dessverre ikke som mange andre yrker øke sin inntjening gjennom bedre utnytting av investert kapital og økt arbeidsinnsats. Dette fordi

man vanskelig kan planlegge årlig tilvekst innen fiskebestandene og man kan heller ikke verken på kort eller lang sikt planlegge for eksempel vær- og sjøforholdene. Man kan derfor ikke gjennomføre en langsiktig planlegging av fremtidig inntekt og avkastning. Svingningene innenfor inntekt og avkastning er i all hovedsak naturgitte. Derfor bør næringsaktørene innen fiskerierne ha mulighet til å gjøre fondsavsetninger i gode tider, for å bygge opp egenkapital og reserver til å møte dårlige tider og til å investere i nye fartøyer og utstyr, som er særdeles kapitalkrevende.

Dette medlem ba i Budsjett-innst. S. I (2000-2001) Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en omtale av hvordan næringskomiteens Innst. S. nr. 93 (1998-1999) kan følges opp i forbindelse med revurdert budsjett for 2001. Dette medlem registrerer at dette ikke er fulgt opp.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«I

I lov av 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

Ny § 8-7 skal lyde:

§ 8-7 Fondsavsetning for eiere av fiskefartøy

Skatteyster som driver fiskerivirksomhet med eget fiskefartøy, eller som leier ut slikt fartøy til andre som benytter fartøyet i fiskerivirksomhet, kan kreve fradrag i alminnelig inntekt for avsetning til fond etter reglene i denne bestemmelse.

Avsetningen er begrenset oppad til 30 pst. av årets alminnelige inntekt av virksomhet som nevnt i foregående ledd.

Krav om avsetning må fremmes innen utløpet av selvangivelsesfristen.

Beløp som det er gitt fradrag for etter bestemmelsene over, skal legges til skatteysterens inntekt for det året midlene disponeres, og senest ved ligningen for det femte året etter at det ble gitt fradrag for beløpet.

Departementet gir forskrift til utfylling og gjennomføring av denne bestemmelsen.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2002.»

28. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 1

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

I

§ 6-32 første ledd første punktum skal lyde:

Minstefradraget fastsettes til et beløp som svarer til 23 pst. av summen av inntekt som omfattes av § 6-31.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2002.

Forslag fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet:

Forslag 2

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

§ 6-19 annet ledd fjerde punktum skal lyde:

Fradrag kan enten gis med inntil 1 800 kroner eller med inntil to promille av samlet utbetalt lønn.

§ 6-20 fjerde ledd annet punktum skal lyde:

Fradrag kan samlet gis med inntil 1 800 kroner eller med en forholdsmessig del av dette beløpet når fradragsberettiget kontingent er betalt for bare en del av inntektsåret.

§ 6-50 fjerde ledd skal lyde:

Fradrag etter reglene i denne paragraf gis bare når gaven utgjør minst 500 kroner i det året da gaven er gitt. Det gis maksimalt fradrag for gaver etter denne paragraf og fagforeningskontingent med til sammen 1 800 kroner årlig. For skatteyster som krever fradrag for kontingent til arbeidsgiverforening eller yrkes- og næringsorganisasjon etter § 6-19 med to promille av samlet utbetalt lønn gis det ikke fradrag etter denne bestemmelsen. For andre som krever fradrag etter § 6-19 gis det maksimalt fradrag for gaver etter denne paragraf og kontingent etter § 6-19 med til sammen 1 800 kroner årlig.

Forslag fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

Forslag 3

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

§ 10-12 annet ledd skal lyde:

I følgende tilfeller fastsettes godtgjørelsen til motatt utbytte multiplisert med aksjonærens skattesats for hele utbyttet:

- a. Mottaker av utbytte er et selskap mv. som nevnt i § 2-2 første ledd.
- b. Mottatt utbytte til aktiv aksjonær, så langt utbyttet ikke overstiger den beregnede personinntekt som tilordnes aksjonæren fra selskapet eller fra selskap dette direkte eller indirekte har eierandel i, i det inntektsår utbytte utdeles. Likestilt med aktiv aksjonær er skattyter som den aktive skal identifiseres med etter § 12-11. Ved indirekte eie eller ved identifikasjon etter § 12-11 tas det bare hensyn til personinntekt som ikke har gitt grunnlag for full godtgjørelse for skattyter som er tilordnet personinntekt fra selskapet.

Forslag fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 4

I

I lov 17. februar 1995 nr. 9 om kompensasjon for merverdiavgift til kommuner og fylkeskommuner m.v. gjøres følgende endring:

§ 2 ny nr. 3 skal lyde:

3. Renhold.

II

Endringen trer i kraft 1. januar 2002.

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 5

I

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

§ 6-32 første ledd første punktum skal lyde:

Minstefradraget fastsettes til et beløp som svarer til 24 pst. av summen av inntekt som omfattes av § 6-31.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2002.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

Forslag 6

Vedtak til lov

om tilskott til forskning og utvikling i næringslivet

§ 1

Det vert gitt tilskott til forskning og utvikling i næringslivet frå Noregs forskingsråd i høve til reglane i denne lova.

§ 2

Tilskott vert gitt til verksemd som etter dei to siste årsrekneskapa oppfyller to av dei tre følgjande vilkåra:

- a) verksemda har mindre enn 80 mill. kroner i salsinntekt,
- b) verksemda har mindre enn 40 mill. kroner i balansesum,
- c) verksemda har færre enn 250 tilsette.

§ 3

Det vert gitt tilskott til dekning av 25 pst. av kostnadene i tilknytning til:

- a) Eigenutført forskings- og utviklingsprosjekt godkjend av Noregs forskingsråd opptil 4 mill. kroner pr. år.
- b) Forskings- og utviklingsprosjekt utført av forskingsinstitusjonar godkjend av Noregs forskingsråd opptil 8 mill. kroner pr. år. Samla tilskott etter bokstav a og b skal ikkje overstige dette beløpet.

Tilskott kan òg verte gitt ved samarbeidsprosjekt mellom fleire sjølvstendige verksemder når prosjektet er godkjend av Noregs forskingsråd. Ved slike prosjekt gjeld tilskottsramma pr. prosjekt, fordelt på deltakarane etter deltakarandelar.

I konsern etter aksjelova § 1-3 og allmennaksjelova § 1-3 skal prosjekt med innbyrdes samanheng handsamast som eit prosjekt. Tilskotet vert da handsama som i andre ledd andre punktum.

§ 4

Departementet kan gje forskrift til gjennomføring og utfylling av lova, slik som reglar om godkjenning av prosjekt og institusjonar, om kva som skal reknast for kostnad til forskings- og utviklingsprosjekt, og om reglar for sakshandsaming og klage med omsyn til ordninga for godkjenning av prosjekt.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Kystpartiet:

Forslag 7

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

§ 6-60 første ledd skal lyde:

Skattyter som i minst 130 dager av inntektsåret personlig har drevet eller deltatt i fiske eller fangst på havet eller langs kysten, gis fradrag med inntil 30 pst. av netto arbeidsinntekt av fisket eller fangsten, begrenset til 85 000 kroner.

§ 6-61 første ledd skal lyde:

Sjøfolk gis fradrag med inntil 30 pst. av inntekten ombord, begrenset til 85 000 kroner.

§ 14-43 første og annet ledd skal lyde:

(1) Saldo for driftsmidler mv. som nevnt i § 14-41 første ledd kan avskrives med inntil følgende sats:

- a. kontormaskiner og lignende - 30 pst.
- b. ervervet forretningsverdi - 30 pst.
- c. vogntog, lastebiler, busser, varebiler, drosjebiler og kjøretøyer for transport av funksjonshemmede - 25 pst.
- d. personbiler, traktorer, maskiner, redskap, instrumenter, inventar mv. - 20 pst.
- e. skip, fartøyer, rigger mv. - 20 pst.
- f. fly, helikopter - 12 pst.
- g. anlegg for overføring og distribusjon av elektrisk kraft og elektroteknisk utrustning i kraftforetak - 5 pst.
- h. bygg og anlegg, hoteller, losjehus, bevertningssteder mv. - 4 pst.
- i. forretningsbygg - 2 pst.

(2) Bygg nevnt under h og i som er lokalisert i kommune eller del av kommune som pr. 31. desember i inntektsåret omfattes av det geografiske virkeområdet for distriktpolitiske virkemidler som forvaltes av Statens nærings- og distriktsutviklingsfond og av fylkeskommunene kan avskrives med dobbel sats. Forhøyet avskrivningssats gjelder også for saldo for bygg med så enkel konstruksjon at det må anses å ha en brukstid på ikke over 20 år fra oppføringen. Saldo for slikt bygg kan avskrives med inntil 10 pst.

§ 16-40 første ledd skal lyde:

(1) Skattyter som driver virksomhet som omfattes av regnskapsloven § 1-2, gis fradrag i skatt og trygdeavgifter for 25 pst. av kostnader til forsknings- og utviklingsprosjekt etter bestemmelsene i denne paragraf.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 8

I lov av 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

I

§ 6-20 oppheves.

§ 6-50 fjerde ledd skal lyde:

Fradrag etter reglene i denne paragraf gis bare når gaven utgjør minst 500 kroner i det året da gaven er gitt. Det gis maksimalt fradrag for gaver etter denne paragraf med til sammen 1 800 kroner årlig.

§ 6-81 første ledd bokstav a skal lyde:

- a. Fra og med den måned skattyter fyller 70 år, gis det et særfradrag i alminnelig inntekt på 2 083 kroner pr. påbegynt måned. Ektefeller har til sammen

rett til samme særfradrag som en enslig.

§ 6-81 annet ledd skal lyde:

Fra og med den måned skattyter mottar foreløpig uførestønad etter folketrygdloven § 12-16 eller uførepensjon fordi ervervsevnen er satt ned med minst 2/3, gis det et særfradrag i alminnelig inntekt på 2 083 kroner pr. påbegynt måned.

II

Endringene under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2002.

Forslag 9

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

§ 7-11 første ledd bokstav a skal lyde:

Prosentinntekten beregnes til 1,875 pst. av eiendommens ligningsverdi 1. januar i ligningsåret etter fradrag som fastsatt i bokstav d. For den delen av ligningsverdien som før fradrag overstiger 451 000 kroner, skal inntekten likevel beregnes til 3,75 pst.

§ 7-12 sjettede ledd bokstav a skal lyde:

Prosentinntekt beregnes med 1,875 pst. av andel av eiendommens ligningsverdi 1. januar i ligningsåret etter fradrag som fastsatt i § 7-11 d. For den delen av andel av ligningsverdi som før fradrag overstiger 451 000 kroner, skal inntekt likevel beregnes med 3,75 pst.

Forslag 10

I lov av 17. februar 1995 nr. 9 om kompensasjon for merverdiavgift til kommuner og fylkeskommuner m.v. gjøres følgende endring:

I

§ 2 ny nr. 3 til 9 skal lyde:

3. Renhold.
4. Vikar- og bemanningstjenester.
5. Kantinetjenester.
6. Kjøkken- og cateringdrift innen helse og omsorgssektoren.
7. Vakt- og alarmtjenester.
8. Vaktmestertjenester.
9. Billettsalg og tilhørende tjenester til bomstasjoner tilknyttet veier, broer og tunneler.

II

Endringen trer i kraft 1. januar 2002.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:*Forslag 11*

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endring:

I

§ 23-3 fjerde ledd skal lyde:

Det skal ikke betales avgift når inntekten er mindre enn 34 600 kroner. Avgiften må ikke utgjøre mer enn 25 pst. av den del av inntekten som overstiger 34 600 kroner.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2002.

Forslag 12

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

I

§ 10-12 første ledd skal lyde:

Godtgjørelse fastsettes til mottatt utbytte multiplisert med 11/28 av aksjonærens skattesats for alminnelig inntekt. For personlig skattepliktige og dødsbo i Finnmark eller i kommunene Karlsøy, Kvæningen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord i Troms fylke fastsettes godtgjørelse til 7,5/24,5 av aksjonærens skattesats.

§ 10-32 annet ledd annet punktum skal lyde:

Er beløp fastsatt etter § 10-34 positivt, skal inngangsverdien ved realisasjon som nevnt i § 10-37 og realisasjon ved overføring av ikke børsnotert aksje til selskapet som har utstedt aksjen, reguleres med 11/28 av beløpet.

II

Endringene under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2002.

Forslag fra Senterpartiet og Kystpartiet:*Forslag 13*

I

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

§ 6-32 første ledd første punktum skal lyde:

Minstefradraget fastsettes til et beløp som svarer til 27,5 pst. av summen av inntekt som omfattes av § 6-31.

Ny underkapitteloverskrift skal lyde:

Fradrag i skatt for personlige skattytere

Ny § 16-1 skal lyde:

§ 16-1 Særskilt fradrag i skatt for enslige i enpersonhusholdning

Det gis et særskilt fradrag i skatt på 500 kroner til enslige i enpersonhusholdning. Departementet gir nærmere regler til utfylling og gjennomføring av denne paragraf, herunder om definering av enpersonhusholdning.

II

Endringene under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2002.

Forslag fra Senterpartiet:*Forslag 14*

I lov av 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

I

§ 14-43 første og annet ledd skal lyde:

(1) Saldo for driftsmidler mv. som nevnt i § 14-41 første ledd kan avskrives med inntil følgende sats:

- a. kontormaskiner og lignende - 30 pst.
- b. ervervet forretningsverdi - 20 pst.
- c. vogntog, lastebiler, busser, varebiler, drosjebiler og kjøretøyer for transport av funksjonshemmede - 20 pst.
- d. personbiler, traktorer, maskiner, redskap, instrumenter, inventar mv. - 15 pst.
- e. skip, fartøyer, rigger mv. - 14 pst.
- f. fly, helikopter - 12 pst.
- g. anlegg for overføring og distribusjon av elektrisk kraft og elektroteknisk utrustning i kraftforetak - 5 pst.
- h. bygg og anlegg, hoteller, losjihus, bevertningssteder mv. - 4 pst.
- i. forretningsbygg - 2 pst.

(2) Forhøyet avskrivningssats gjelder for

- a. bygg med så enkel konstruksjon at det må anses å ha en brukstid på ikke over 20 år fra oppføringen. Saldo for slikt bygg kan avskrives med inntil 6 pst.
- b. fiskefartøyer. Saldo for slikt fartøy kan avskrives med inntil 20 pst.
- c. driftsmidler som omfattes av første ledd h og som eies av næringsdrivende i jordbruk og skogbruk som hjemmel i lov 19. juni 1969 nr. 66 § 31 skal eller kan levere årsoppgave for beregning av merverdiavgift, og for bortforpaktere som med hjemmel i forskrift 22. august 1973 nr. 3 kan registreres i merverdiavgiftsmanntallet. Saldo for disse driftsmidlene kan avskrives med inntil 6 pst.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2002.

Forslag fra Kystpartiet:*Forslag 15*

I

I lov av 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

§ 7-11 første ledd bokstav d første punktum skal lyde:

Ved beregning av nettoinntekt etter bokstav a skal det gjøres et fradrag på 200 000 kroner i ligningsverdien.

Ny § 8-7 skal lyde:

§ 8-7 Fondsavsetning for eiere av fiskefartøy

Skatteyster som driver fiskerivirksomhet med eget fiskefartøy, eller som leier ut slikt fartøy til andre som benytter fartøyet i fiskerivirksomhet, kan kreve fradrag i alminnelig inntekt for avsetning til fond etter reglene i denne bestemmelse.

Avsetningen er begrenset oppad til 30 pst. av årets alminnelige inntekt av virksomhet som nevnt i foregående ledd.

Krav om avsetning må fremmes innen utløpet av selvangivelsesfristen.

Beløp som det er gitt fradrag for etter bestemmelsene over, skal legges til skatteysterens inntekt for det året midlene disponeres, og senest ved ligningen for det femte året etter at det ble gitt fradrag for beløpet.

Departementet gir forskrift til utfylling og gjennomføring av denne bestemmelsen.

II

Endringene under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2002.

29. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til proposisjonene, meldingen og til det som står foran, og råder Odelstinget til å gjøre slike

vedtak:

A

Vedtak til lov

om endringer i lov 21. november 1952 nr. 2 om betaling og innkreving av skatt

I lov 21. november 1952 nr. 2 om betaling og innkreving av skatt gjøres følgende endringer:

I

§ 23 nr. 1 tredje punktum skal lyde:

For sjømenn som er skattlagt etter *skatteloven* § 2-3 første ledd blir restskatt under kr 2.000 ikke å innkreve.

§ 24 nr. 3 skal lyde:

Reglene i denne paragrafen får tilsvarende anvendelse når det forskottstrekk som skal godskrives den skattepliktige er større enn den utliknede skatten, likevel slik at sjømenn som er skattlagt etter *skatteloven* § 2-3 første ledd ikke har krav på å få tilbakebetalt beløp som er under kr 2.000.

§ 31 nr. 1 første punktum skal lyde:

Skattepliktige som ikke betaler forskottsskatt, restskatt, etterskottsskatt eller annen utliknet skatt, og arbeidsgiver eller selskap som nevnt i § 5 A som unnlater å foreta og sende oppgjør for forskottstrekk eller annet trekk innen forfalltidens utløp, skal svare renter av beløpet etter nærmere regler som fastsettes av departementet.

§ 43 nr. 5 skal lyde:

Inntektsfradrag gitt i medhold av *skatteloven* § 15-5 om særskilt fradrag i alminnelig inntekt i Finnmark og Nord-Troms skal bare belastes staten.

II

§ 36 annet ledd skal lyde:

For krav fastsatt ved sentral ligning etter *ligningsloven* § 2-4 nr. 1 bokstav a kan skatteoppkreveren etter departementets bestemmelse holde forretning for utleggspant i hele riket.

§ 48 nr. 1 annet punktum skal lyde:

Departementet bestemmer hvem som skal være skatteoppkrever for krav fastsatt ved sentral ligning etter *ligningsloven* § 2-4 nr. 1 bokstav a.

III

Endringene under I trer i kraft straks. Endringene under II trer i kraft 1. juli 2002.

B

Vedtak til lov

om endringer i lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver

I lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver gjøres følgende endringer:

I

§ 1 femte ledd skal lyde:

Kongen, Dronningen, den nærmeste arveberettigede til tronen i hvert etterfølgende slektsledd og disse personers ektefeller, samt disses felles barn som ikke er fylt 20 år ved utgangen av det år arve- eller gave-

ervert skjær, er unntatt fra plikten til å svare arveavgift for arv og gaver.

§ 11 A skal lyde:

§ 11 A. Verdsettelse av ikke-børsnoterte aksjer og andeler i ansvarlig selskap og kommandittselskap.

Verdien av ikke-børsnoterte aksjer settes til 30 pst. av aksjenes forholdsmessige andel av aksjeselskapets samlede skattemessige formuesverdi slik denne fastsettes etter skatteloven § 4-12 tredje og femte ledd. Andeler i ansvarlige selskap og kommandittselskap verdsettes på tilsvarende måte. Ikke-børsnoterte aksjer i utenlandske selskaper verdsettes til 30 pst. av aksjenes antatte omsetningsverdi, eller til 30 pst. av aksjenes forholdsmessige andel av aksjeselskapets samlede skattemessige formuesverdi slik denne fastsettes etter skatteloven § 4-12 fjerde og femte ledd når den avgiftspliktige krever dette.

Den avgiftspliktige kan likevel velge at verdien settes til aksjens eller andelens forholdsmessige andel av selskapets samlede skattemessige formuesverdi.

Verdsettelsestidspunktet etter denne paragraf er 1. januar i det år rådigheten erverves.

II

Endringene under I trer i kraft straks med virkning for arv og gave hvor rådigheten erverves 1. januar 2002 eller senere.

C

Vedtak til lov

om endringer i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift

I lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift gjøres følgende endringer:

I

§ 5 første ledd nr. 1 bokstav a skal lyde:

Opphavsmannen ved egen utnyttelse av opphavsrett til egne litterære og kunstneriske verk. Det samme gjelder for omsetning ved mellommann i opphavsmannens navn.

§ 5 b første ledd nr. 1 skal lyde:

Helsetjenester, herunder tjenester som nevnt i folketrygdloven §§ 5-4 til 5-12, samt ambulansetjenester utført med særskilt innrettet transportmiddel. Unntaket omfatter også tanntekniske tjenester. *Unntaket omfatter også formidling av helsetjenester.*

§ 5 b første ledd nr. 2 skal lyde:

Sosiale tjenester, herunder tjenester som nevnt i sosialtjenesteloven § 4-2, samt tjenester i barne- og

ungdomsinstitusjoner. *Unntaket omfatter også formidling av sosiale tjenester.*

§ 5 b første ledd nr. 3 skal lyde:

Undervisningstjenester og formidling av slike tjenester. Loven gjelder likevel for kjøreopplæring.

§ 5 b første ledd nr. 5 skal lyde:

Tjenester i form av rett til å overvære teater-, opera-, ballett-, kino- og sirkusforestillinger, konsert- og idrettsarrangementer, utstillinger i gallerier og museer, samt adgang til fornøyelsesparker og opplevelsesentra. Unntaket omfatter også formidling av slike tjenester.

§ 5 b første ledd ny nr. 14 skal lyde:

Tjenester i form av kunstnerisk fremføring av åndsverk og formidling av slike tjenester. Unntaket omfatter også tjenester som er en integrert og nødvendig del av denne fremføringen.

§ 5 b annet ledd skal lyde:

Unntaket for helsetjenester, sosiale tjenester og undervisningstjenester omfatter også andre tjenester og varer som institusjonen m.v. omsetter som et naturlig ledd i ytelsen av disse tjenestene. Unntaket omfatter også utleie av arbeidskraft for utøvelse av de tjenester som omfattes av første ledd nr. 1, 2 eller 3. *Unntaket omfatter også formidling av arbeidskraft for utøvelse av de tjenester som omfattes av første ledd nr. 1.*

II

Endringene under I trer i kraft straks.

D

Vedtak til lov

om endringer i lov 6. juni 1975 nr. 29 om eidegdomsskatt til kommunane

I lov 6. juni 1975 nr. 29 om eidegdomsskatt til kommunane gjøres følgende endringer:

I

§ 8 A-1 første ledd første punktum skal lyde:

Kommunefordeling av grunnlaget for eidegdomsskatt for kraftanlegg med kraftstasjon med installert effekt på eller over 1.000 kW sett i drift pr. 1. januar 1997, skal byggje på plasseringa pr. 1. januar 2000 av slike særskilte driftsmiddel i kraftanlegget som nemnt i § 1-1 andre ledd i forskrift av 20. januar 1997 nr. 79 om fastsettelse av skattemessige inngangsverdier pr. 1. januar 1997 for særskilte driftsmidler i kraftforetak og det fastsette gjenanskaffingsverdet (GAV) for slike driftsmiddel etter reglane i kapittel 2 i same forskrift.

§ 8 A-1 første ledd siste punktum skal lyde:

GAV for reguleringsanlegg med tilhørende driftsmiddel skal fordelast mellom alle kraftanlegg som har kraftstasjonar med installert effekt på eller over 1.000 kW som ligg nedanfor reguleringsanlegget, i høve til registrerte energiekvivalenter registrert hos Norges vassdrags- og energidirektorat for desse kraftstasjonane pr. 1. januar 2000.

§ 8 A-1 annet ledd siste punktum skal lyde :

Slik korrigeringsvert første gong gjennomført med verknad for egedomsskatteåret 2003.

§ 8 A-1 nytt sjettede ledd skal lyde:

(6) Som GAV etter denne paragraf skal reknast dei verdier som vart fastsett av NVE og rapportert i 1997 og i 2001 etter § 2-3 i forskrift av 20. januar 1997 nr. 79 om fastsettelse av skattemessige inngangsverdier pr. 1. januar 1997 for særskilte driftsmidler i kraftforetak, jf. § 2 nr. 2 i forskrift av 20. desember 2000 nr. 1343 om kommunefordeling av grunnlaget for egedomsskatt for kraftanlegg.

II

Endringene under I trer i kraft straks med virkning fra og med eiendomsskatteåret 2001.

E

Vedtak til lo v

om endring i lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven)

I lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven) gjøres følgende endring:

I

§ 6-2 nr. 1 bokstav b skal lyde:

pensjon, føderåd i skog- og jordbruk, livrente som er ledd i pensjonsordning i arbeidsforhold, *engangs- og avløsningsbeløp for slike ytelser*, underholdsbidrag, fødselspenger, omsorgspenger ved adopsjon, dagpenger under arbeidsløshet, sykepenger o.l. ytelser som skal regnes som skattepliktig inntekt for mottakeren,

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med 11. oktober 2001.

F

Vedtak til lo v

om endringer i lov 8. januar 1993 nr. 2 om endringer i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift

I lov 8. januar 1993 nr. 2 om endringer i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift gjøres følgende endringer:

I

Endringene i del I § 27 første og tredje ledd og § 29 tredje ledd oppheves.

Del III nr. 1 og 3 oppheves. Del III nr. 2 blir nr. 1 og nr. 4 blir nr. 2.

II

Endringene under I trer i kraft straks.

G

Vedtak til lo v

om endringer i lov 28. juni 1996 nr. 41 om endringer i lov 18. august 1911 nr. 8 om skatt av formue og inntekt

I lov 28. juni 1996 nr. 41 om endringer i lov 18. august 1911 nr. 8 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endringer:

I

Overgangsregel til § 26 c tredje punktum, nytt annet punktum skal lyde:

Som selskapets skattemessige verdi av selskapets direkte eller indirekte eide aksjer eller selskapsandeler i kraftforetak, regnes aksjens eller andelens forholdsmessige andel av kraftforetakets skattemessige verdier pr. 1. januar 1997.

Overgangsregel til §§ 19 e, 26 c og 136 andre leden A nr. 3 andre leden nytt siste punktum skal lyde:

Inngangsverdi for aksjer eller selskapsandeler i kraftforetak settes til aksjens eller selskapsandelens forholdsmessige andel av kraftforetakets skattemessige åprningsbalanse pr. 1. januar 1997.

II

Endringene under I trer i kraft straks med virkning fra 1. januar 1997.

H

Vedtak til lo v

om endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven)

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endringer:

I

§ 3-15 annet ledd bokstav a skal lyde:

pensjon, føderåd, livrente som er ledd i pensjonsordning i arbeidsforhold, *engangs- og avløsningsbeløp for slike ytelser*, utbetalinger etter innskuddspen-

sjonsloven og utbetalinger under individuell pensjonsavtale etter skatteloven § 6-47 bokstav c.

§ 23-2 fjerde ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Plikten til å svare arbeidsgiveravgift gjelder også engangsbeløp til avløsning av rett til pensjon i arbeidsforhold som ikke er sikret ved premie og tilskudd.

§ 23-3 annet ledd nr. 1 bokstav a skal lyde:

pensjon, føderåd, livrente som er ledd i pensjonsordning i arbeidsforhold, *engangs- og avløsningsbeløp for slike ytelser*, utbetalinger etter innskuddspensjonsloven og individuell pensjonsavtale etter skatteloven § 6-47 bokstav c.

II

§ 24-1 første, andre og tredje ledd skal lyde:

For et medlem som etter skatteloven anses for å være bosatt i Norge, fastsettes den pensjongivende inntekten, trygdeavgiften og pensjonspoengene av ligningsmyndighetene for den kommunen der medlemmet anses bosatt ved skatteligningen for vedkommenne inntektsår.

Når det gjelder inntekt som er skattepliktig til Svalbard, fastsetter ligningsmyndighetene for Svalbard den pensjongivende inntekten, trygdeavgiften og pensjonspoengene.

For et medlem som er bosatt utenfor Norge og som er norsk statsborger og arbeidstaker i den norske stats tjeneste, fastsetter ligningsmyndighetene for Oslo den pensjongivende inntekten, trygdeavgiften og pensjonspoengene av lønn fra staten. Det samme gjelder for et medlem som er norsk statsborger og arbeidstaker hos en slik person.

III

§ 23-3 fjerde ledd skal lyde:

Det skal ikke betales avgift når inntekten er mindre enn 23 000 kroner. Avgiften må ikke utgjøre mer enn 25 pst av den del av inntekten som overstiger 23 000 kroner.

IV

Endringene under I trer i kraft straks med virkning fra og med 11. oktober 2001. Endringen under II trer i kraft straks. Endringen under III trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2002.

I

Vedtak til lov

om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven)

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

I

§ 12-2 bokstav b skal lyde:

pensjon, føderåd samt livrente som er ledd i pensjonsordning i arbeidsforhold. Som personinntekt regnes likevel ikke barnepensjon til barn som ikke er fylt 17 år ved utløpet av inntektsåret og etterlønn og etterpensjon etter § 5-40 første ledd.

II

§ 11-21 annet ledd nytt annet punktum skal lyde:

Overdragende skattyters utlignede naturressurskatt til fremføring etter skatteloven § 18-2 fjerde ledd siste punktum og negative grunnrenteinntekt til fremføring etter skatteloven § 18-3 fjerde ledd på tidspunktet for overføring av kraftverk, kan overføres tilsvarende.

§ 11-22 tredje ledd nytt annet punktum skal lyde:

Overdragende skattyters utlignede naturressurskatt til fremføring etter skatteloven § 18-2 fjerde ledd siste punktum og negative grunnrenteinntekt til fremføring etter skatteloven § 18-3 fjerde ledd på tidspunktet for overføring av kraftverk, kan tillates overført.

III

§ 2-30 første ledd bokstav g nr. 1 og 7 skal lyde:

1. *Petoro a.s.*
7. *Regionalt helseforetak og helseforetak*

§ 2-30 første ledd bokstav k nytt nr. 5 skal lyde:

5. *Boligbyggelagens sikringsfond*

§ 4-12 fjerde ledd skal lyde:

Ikke-børsnotert aksje i utenlandsk selskap verdsettes til 65 prosent av aksjens antatte salgsverdi 1. januar i ligningsåret. *Aksjen skal verdsettes etter tredje ledd når skattyteren krever dette og kan sannsynliggjøre selskapets skattemessige formuesverdi.*

§ 4-12 femte ledd skal lyde:

- Departementet kan
- a. gi forskrift om beregning av aksjeverdien i tredje ledd, og om dokumentasjonskrav etter fjerde ledd,
 - b. fastsette skjema til bruk ved beregningen,
 - c. ved forskrift bestemme at ikke-børsnotert aksje som er undergitt annen kursnotering, verdsettes som bestemt i første og annet ledd,
 - d. ved forskrift gi bestemmelser om samordning av verdsettelse av ikke-børsnoterte aksjer i utenlandske selskaper mellom forskjellige likningskontorer og skattefogdkontorer.

§ 6-40 tredje ledd skal lyde:

Det gis fradrag for renter av fondsobligasjoner som kan likestilles med kjernekapital etter de vilkår som er fastsatt i lov eller i medhold av lov.

Nåværende tredje til femte ledd blir fjerde til sjette ledd.

§ 10-11 annet ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

Avkastning på fondsobligasjoner nevnt i § 6-40 tredje ledd anses ikke som utbytte.

Nåværende fjerde punktum blir nytt femte punktum

IV

Overskriften til § 5-40 skal lyde:

§ 5-40 Pensjon mv.

§ 5-40 annet ledd skal lyde:

Som skattepliktig inntekt anses engangs- og avløsningsbeløp og andre kapitalytelser fra pensjonsordning, føderåd og livrente som er ledd i pensjonsordning i arbeidsforhold.

§ 12-2 bokstav b skal lyde:

pensjon, føderåd, livrente som er ledd i pensjonsordning i arbeidsforhold og engangs- og avløsningsbeløp for slike ytelser. Som personinntekt regnes likevel ikke barnpensjon til barn som ikke er fylt 17 år ved utløpet av inntektsåret og etterlønn og etterpensjon etter § 5-40 første ledd.

V

§ 2-30 første ledd bokstav a skal lyde:

Kongen, Dronningen, den nærmeste arveberettigede til tronen i hvert etterfølgende slektsledd og disse personers ektefeller, samt disses felles barn som ikke er fylt 20 år ved utgangen av inntektsåret

§ 3-1 syvende ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

Departementet kan i forskrift bestemme at personer som nevnt i første punktum kan frasi seg nærmere angitte skattemessige lempninger som gjelder for bosatte i Finnmark og Nord-Troms.

§ 5-13 første ledd første punktum skal lyde:

Fordel ved privat bruk av arbeidsgivers bil fastsettes på grunnlag av en antatt årlig privat kjørelengde på 13 000 km med tillegg av kjøring mellom hjem og arbeidssted.

§ 5-31 ny bokstav c skal lyde:

skattefradrag etter § 16-40

§ 6-12 annet ledd første punktum skal lyde:

Reduksjon etter første ledd skal ikke overstige 75 prosent av de beregnede samlede kostnadene ved bilholdet.

§ 6-31 første ledd bokstav c oppheves.

Nåværende bokstav d og e blir bokstav c og d.

§ 6-32 første ledd fjerde punktum skal lyde:

Stortinget kan fastsette en særskilt nedre grense for minstefradrag som beregnes av og gis i inntekt som omfattes av § 6-31 første ledd a, c eller d eller annet ledd.

§ 6-44 første ledd annet punktum skal lyde:

Frdraget er begrenset til den del av beløpet som overstiger 9 200 kroner.

§ 14-41 første ledd bokstav g, h og i skal lyde:

- g. *anlegg for overføring og distribusjon av elektrisk kraft og elektroteknisk utrusting i kraftforetak*
- h. *bygg og anlegg, hoteller, losjibus, bevertningssteder mv.*
- i. *forretningsbygg.*

Fjerde ledd siste punktum skal lyde:

I gruppene e, f, g, h og i føres hvert enkelt driftsmiddel på egen saldo.

§ 14-43 første og annet ledd skal lyde:

(1) Saldo for driftsmidler m.v. som nevnt i § 14-41 første ledd kan avskrives med inntil følgende sats:

- a. *kontormaskiner og lignende - 30 prosent*
- b. *ervertet forretningsverdi - 20 prosent*
- c. *vogntog, lastebiler, busser, varebiler, drosjebiler og kjøretøyer for transport av funksjonshemmede - 20 prosent*
- d. *personbiler, traktorer, maskiner, redskap, instrumenter, inventar m.v. - 15 prosent*
- e. *skip, fartøyer, rigger m.v. - 14 prosent*
- f. *fly, helikopter - 12 prosent*
- g. *anlegg for overføring og distribusjon av elektrisk kraft og elektroteknisk utrustning i kraftforetak - 5 prosent*
- h. *bygg og anlegg, hoteller, losjibus, bevertningssteder mv. - 4 prosent*
- i. *forretningsbygg - 2 prosent*

(2) Forhøyet avskrivningssats gjelder for saldo for bygg med så enkel konstruksjon at det må anses å ha en brukstid på ikke over 20 år fra oppføringen. Saldo for slikt bygg kan avskrives med inntil 8 prosent.

§ 14-44 tredje ledd første punktum skal lyde:

Ved realisasjon av driftsmiddel i saldogruppe e til i skal gevinst eller tap føres på gevinst- og tapskontoen, jf. § 14-45.

Fjerde ledd første punktum skal lyde:

For gevinst på driftsmidler i saldogruppe e til *i* realisert ved brann eller annen ulykke eller ved ekspropriasjon m.v. gjelder § 14-70 så langt den passer.

§ 14-45 annet ledd første og annet punktum skal lyde:

Grunnlaget for årets inntekts- eller kostnadsføring er saldo fra forrige år etter inntekts- eller kostnadsføring, tillagt gevinster ved realisasjon av driftsmidler i gruppe e til *i* i inntektsåret, jf. § 14-44 tredje ledd, samt den delen av gevinst som ikke skal inntektsføres direkte etter § 14-44 fjerde ledd. Tilsvarende skal tap ved realisasjon av driftsmidler i gruppe e til *i* i året fradras i saldoen.

§ 16-11 femte, syvende og åttende ledd oppheves.

§ 18-6 femte ledd skal lyde:

Ved realisasjon av driftsmidler som nevnt i første ledd, gjelder tilsvarende bestemmelser som for driftsmidler som nevnt i § 14-41 første ledd e - *i*, jf. § 14-44.

VI

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2000.

Endringene under II trer i kraft straks med virkning fra 1. januar 2001. De får virkning fra samme tidspunkt også for overdragende skattyters ubenyttede skatteposisjoner etter skatteloven §§ 18-2 fjerde ledd siste punktum og 18-3 fjerde ledd pr. 1. januar 2001 etter overføring av kraftverk gjennomført etter 1. januar 1997. Nærmere regler om ikraftsetting og gjennomføring av lovendringen fastsettes av departementet i forskrift.

Endringene under III trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2001.

Endringene under IV trer i kraft straks med virkning fra og med 11. oktober 2001.

Endringene under V trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2002.

J

Vedtak til lov

om endring i lov 21. desember 2000 nr. 114 om opphevelse av lov 19. juni 1969 nr. 67 om avgift på investeringer mv.

I lov 21. desember 2000 nr. 114 om opphevelse av lov 19. juni 1969 nr. 67 om avgift på investeringer mv. gjøres følgende endring:

I

Del II skal lyde:

Loven trer i kraft 1. oktober 2002, med unntak av §§ 6 og 7 som oppheves fra det tidspunkt Kongen bestemmer.

II

Endringen under I trer i kraft straks.

K

Vedtak til lov

om endringer i skatte- og avgiftslovgivningen (endret skatte- og avgiftsopplegg 2002)

I

I lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift gjøres følgende endringer:

§ 5 b første ledd nr. 3 annet punktum oppheves.

§ 5 b første ledd ny nr. 15 skal lyde:

Tjenester som gjelder drift av trygghetsalarmer.

§ 14 annet ledd nr. 5 annet ledd første punktum skal lyde:

Avgift skal ikke svares av personkjøretøy til bruk i yrkesmessig *utleievirksomhet*.

II

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endring:

§ 23-2 tredje ledd nytt annet punktum skal lyde:

Det skal også betales arbeidsgiveravgift av overskudd på kjøregodtgjørelse som er fritatt for beskatning på grunn av kort kjørelengde.

III

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

§ 5-14 tredje ledd bokstav a første punktum skal lyde:

Fordel ved innløsning eller salg *av rett* til erverv av eller salg av aksje eller grunnfondsbevis i arbeidsforhold, regnes som fordel vunnet ved arbeid etter § 5-10.

§ 5-14 tredje ledd bokstav b skal lyde:

Departementet gir forskrift om tidfesting av og beregning av det enkelte års skattepliktige inntekt etter bokstav a.

§ 10-12 første ledd skal lyde:

(1) *Med godtgjørelse menes mottatt utbytte multiplisert med aksjonærens skattesats for alminnelig inntekt.*

§ 10-12 annet ledd oppheves.

Nåværende tredje, fjerde og femte ledd blir henholdsvis andre, tredje og fjerde ledd.

§ 10-32 annet ledd skal lyde:

(2) Inngangsverdien settes til anskaffelsesverdien, eventuelt med opp- eller nedregulering med et beløp fastsatt etter § 10-34 eller § 10-35. Anskaffelsesverdien settes til det beløp skattyter har betalt for aksjen dersom ikke annet er bestemt.

§ 16-40 med deloverskrift skal lyde:

Fradrag i skatt for kostnader til forskning og utvikling

§ 16-40 *Skattefradrag for kostnader til forskning og utvikling (FoU-fradrag)*

(1) Skattyter som driver virksomhet gis fradrag i skatt og trygdeavgifter for 20 prosent av kostnader til forsknings- og utviklingsprosjekt etter bestemmelsene i denne paragraf, dersom virksomheten i inntektsåret oppfyller to av følgende tre vilkår;

- a. virksomheten har mindre enn 80 millioner kroner i salgsinntekt,
- b. virksomheten har mindre enn 40 millioner kroner i balansesum,
- c. virksomheten har færre enn 100 ansatte.

(2) Følgende kostnader gir grunnlag for fradrag, dersom de også er fradragberettiget etter kapittel 6:

- a. Skattyters kostnader til egenutført forsknings- og utviklingsprosjekt godkjent av Norges forskningsråd, begrenset til 4 millioner kroner i inntektsåret.
- b. Skattyters kostnader til forsknings- og utviklingsprosjekt utført av forskningsinstitusjoner godkjent av Norges forskningsråd, begrenset til 8 millioner kroner i inntektsåret. Samlet fradraggrunnlag etter bokstav a og b skal ikke overstige dette beløpet.

(3) Det kan også gis fradrag etter annet ledd ved samarbeidsprosjekter mellom flere skattytere når prosjektet er godkjent av Norges forskningsråd. Ved slike prosjekter gjelder kostnadsrammen pr. prosjekt, fordelt på deltakerne etter deltakerandel.

(4) For selskap som nevnt i § 2-2 annet ledd gjelder kostnadsrammen også for selskapet.

(5) I konsern etter aksjeloven § 1-3 og allmennaksjeloven § 1-3 skal prosjekter med innbyrdes sammenheng behandles som ett prosjekt. Fradragsgrunnlaget behandles da som i tredje ledd annet punktum.

(6) Overstiger fastsatt fradrag den utliknede skatt, skal det overskytende beløp utbetales ved avregningsoppgjøret etter skattebetalingsloven.

(7) Departementet kan gi forskrift til gjennomføring og utfylling av denne paragraf, herunder gi regler om godkjenning av prosjekter og institusjoner, om hva som regnes som forsknings- og utviklingskostnader og om saksbehandlings- og klageregler for godkjenningsordningen.

Nåværende § 16-40 med deloverskrift blir ny § 16-50.

§ 19-2 femte ledd første punktum skal lyde:

Til bestemmelsen i § 5-14 tredje ledd bokstav a, gjelder følgende overgangsregler for rett til erverv eller salg av opsjoner ervervet i inntektsårene 1996-2001:

IV

Endringene under I trer i kraft med virkning fra 1. januar 2002. Endringene under II trer i kraft fra 1. januar 2002. Endringene under III trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2002.

Næringsdrivende som driver kjøreopplæring plikter å tilbakeføre en forholdsmessig del av fradragført inngående merverdiavgift av personkjøretøy anskaffet i perioden fra 1. juli 2001 til 1. januar 2002. Tilbakeføringsbeløpet skal utgjøre fradragført inngående merverdiavgift redusert med 1/36 for hver hele måned kjøretøyet har vært registrert i denne perioden, regnet fra tidspunktet for registreringen av kjøretøyet. Beregning av merverdiavgift tas med på omsetningsoppgaven for 6. termin 2001. Departementet kan gi forskrift med nærmere bestemmelser om tidspunktet for innbetaling av beløpet som skal tilbakeføres.

L

Ot.meld. nr. 2 (2001-2002) - om tilbaketrekking av deler av Ot.prp. nr. 1 (2001-2002) Skatte- og avgiftsopplegget 2002 - lovendringer - vedlegges protokollen.

Oslo, i finanskomiteen, den 20. november 2001

Siv Jensen
leder

Tore Nordtun
ordfører

Ingebrigt S. Sørfonn
sekretær

Vedlegg

Brev fra Finansdepartementet v/finansminister Karl Eirik Schjøtt-Pedersen til finanskomiteen, datert 18. oktober 2001

Oppretting av feil i Ot.prp. nr. 1 (2001-2002) Skatte- og avgiftsopplegget 2002 - lovendringer

I Ot.prp. nr. 1 (2001-2002) Skatte- og avgiftsopplegget 2002 - lovendringer er det oppdaget enkelte feil, jf. nedenfor.

Kapittel 4, side 18 følgende, om skatte- og arveavgiftsfritakene for Kongen og den kongelige familie

I dette kapitlet er det en omtalefeil i forhold til den foreslåtte lovtekst i arveavgiftsloven på side 112 i proposisjonen. Det gjelder den nærmere presisering av aldersgrensen for arveavgiftsfritak for fellesbarn av kongeparet eller kronprinsparet, når fellesbarnet ikke er nærmest i tronfølgen i sitt generasjonsledd (yngre søsken).

Forslaget til lovtekst i arveavgiftsloven § 1 femte ledd på side 112 i proposisjonen er korrekt på dette punkt. Det fremgår her at avgiftsfritaket skal gjelde ut det året fellesbarnet fyller 19 år, altså ikke videre frem til 20.årsdagen året etter. Dette harmonerer med det tilsvarende forslag om skattefritak for den samme persongruppe, som også skal gjelde ut det året fellesbarnet fyller 19 år. Det er praktisk at den skatte- og avgiftsmessige status endrer seg fra et årsskifte, istedenfor fra en fødselsdag i løpet av året. Riktignok er ikke arveavgiften knyttet til hele kalenderår, slik som inntektsbeskatningen er, men en fant at samme tidsavgrensing var det naturlige.

I omtalen i proposisjonen på side 18, første spalte, er det imidlertid feilaktig anført følgende:

«Fritaket for å svare arveavgift foreslås avgrenset på samme måte, bortsett fra at barn av foreldre med fritak skal være fritatt frem til den dagen de fyller 20 år.»

Denne setningen bes rettet til:

«Fritaket for å svare arveavgift foreslås avgrenset på samme måte.»

Den videre omtalen av avgiftsfritaket i proposisjonen punkt 4.3.2 kan trenge en mindre rettelse i samsvar med dette. Ordene «... samt søsken i tronfølgen under 20 år» på side 21 første spalte første avsnitt bes rettet til «... samt søsken i tronfølgen til og med det året de fyller 19 år.»

Det kan tilføyes at en i proposisjonen ikke fant det nødvendig å ta opp det overgangsspørsmål som opp-

står når en voksen person skifter status fra skattepliktig til skattefritatt på grunn av inngåelse av ekteskap med tronfølgeren. Departementet legger til grunn at både det gjeldende fritak og det foreslåtte fritak fra 2002 vil gjelde fra og med det kalenderår da ekteskapsinngåelsen skjer.

Kapittel 5, side 22 følgende, om skattefradrag for forsknings- og utviklingskostnader

I punkt 5.7, på side 31, drøftes spørsmålet om skatteplikt for det statstilskudd skattefradraget representerer for skattyter. På bakgrunn av at det konkluderes med at fradraget etter gjeldende rett vil anses som skattepliktig næringsinntekt, og at det ikke anses hensiktsmessig å skatlegge et slikt skattefradrag, foreslås det en lovendring som gir hjemmel for skattefritak for slike fradrag. Slik hjemmel er foreslått inntatt i skatte-loven § 5-31 ny bokstav c, jf. proposisjonen side 117, første spalte. Det er imidlertid ikke henvist direkte til dette forslaget i omtalen under punkt 5.7. Det bes derfor om at følgende setning innarbeides avslutningsvis under punkt 5.7.:

«Bestemmelsen om skattefritak foreslås innarbeidet i skatteloven, jf. forslaget til § 5-31 ny bokstav c.»

Kapittel 12, side 80 følgende, om avløsning av rett til pensjon mv. med et engangsbeløp

I kapittel 12, under punkt 12.2.2, siste avsnitt, og punkt 12.6, første og annet avsnitt, er det ved en inkurie henvist til forslag om nytt annet punktum i skatte-loven § 5-40 annet ledd. Riktig henvisning skal i alle tilfelle være til forslag til endring av skatteloven § 5-40 annet ledd.

Kapittel 20, side 106, om endringer i skattebetalingsloven i forbindelse med overføring av skatteoppkreverfunksjonen for krav fastsatt ved Sentral-skattekontoret for utenlandssaker

I første setning i punkt 20.1 og 20.3 er det feilaktig henvist til St.prp. nr. 1 (2001-2002) Skatte-, avgifts- og tollvedtak. Korrekt henvisning skal begge steder være St.prp. nr. 1 (2001-2002) for Finansdepartementet.

Jeg ber om at feilene rettes i samsvar med det ovenstående.